

การศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล
หนองเหียงอำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี

ชินภัทร์ เข็นกล้า

งานนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชายุทธศาสตร์และความมั่นคง

คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

2567

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

การศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล
หนองเหียงอำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี

ชินภัทร์ เข็นฉ่ำ

งานนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชายุทธศาสตร์และความมั่นคง
คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
2567
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

A Study on Behaviors of Household Solid Waste Management in Nong Hiang Subdistrict
Administrative Organization, Phanat Nikhom District Chonburi

CHINNAPUT YENCHUM

AN INDEPENDENT STUDY SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF
THE REQUIREMENTS FOR MASTER DEGREE OF POLITICAL SCIENCE
IN STRATEGY AND SECURITY
FACULTY OF POLITICAL SCIENCE AND LAWS
BURAPHA UNIVERSITY

2024

COPYRIGHT OF BURAPHA UNIVERSITY

คณะกรรมการควบคุมงานนิพนธ์และคณะกรรมการสอบงานนิพนธ์ได้พิจารณางาน
นิพนธ์ของ ชินภัทร์ เย็นจำ ฉับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์และความมั่นคง ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

คณะกรรมการควบคุมงานนิพนธ์

คณะกรรมการสอบงานนิพนธ์

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

.....

(ดร.เอกลักษณ์ ณีถฤทธิ)

ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยณรงค์ เครือนวน)

กรรมการ

(ดร.เอกลักษณ์ ณีถฤทธิ)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุษณากร ทาวะรัมย์)

คณบดีคณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิเชียร ตันศิริกงกล)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา อนุมัติให้รับงานนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์และความมั่นคง ของ
มหาวิทยาลัยบูรพา

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.วิทวัส แจ็งเยี่ยม)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

63920213: สาขาวิชา: ยุทธศาสตร์และความมั่นคง; ร.ม. (ยุทธศาสตร์และความมั่นคง)

คำสำคัญ: พฤติกรรม, การจัดการ, ขยะมูลฝอย

ชินภัทร์ เย็นฉ่ำ : การศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียงอำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี. (A Study on Behaviors of Household Solid Waste Management in Nong Hiang Subdistrict Administrative Organization, Phanat Nikhom District Chonburi) คณะกรรมการควบคุมงานนิพนธ์: เอกถัษณ์ ฉัตถุทธิ ปี พ.ศ. 2567.

งานนิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ซึ่งการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาระดับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี และ (2) การศึกษาพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล โดยประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง จำนวน 4,019 ครัวเรือน และจะใช้วิธีการคำนวณกลุ่มตัวอย่าง จากจำนวนประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี จำนวน 364 ครัวเรือน จากนั้นจะนำกลุ่มตัวอย่างที่ได้จำนวน 364 ครัวเรือน มาสุ่มชั้นภูมิอีกครั้ง ซึ่งเป็นการสุ่มแบบเป็นชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) มีการจัดแบ่งครัวเรือนเป็น กลุ่มหรือชั้นย่อย ๆ ก่อน แล้วเลือกสุ่มตัวอย่างตามสัดส่วน (Proportional) ในแต่ละชั้น จากนั้นจึงใช้การสุ่มอย่างง่าย โดยกำหนดให้เจ้าบ้านหรือสมาชิกจำนวนครัวเรือน 1 คน : 1 ครัวเรือน ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์เป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลบุคคลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลระดับการศึกษาพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี

ผลการศึกษาพบว่า การศึกษาพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ออกเป็น 3 ด้านตามหลัก 3R : Reduce Reuse Recycle (การลดจำนวน การใช้ซ้ำ การนำกลับมาใช้ใหม่) โดยสามารถสรุปผลการวิจัยเป็นรายด้านได้ดังนี้

1. ด้านการลดจำนวน (Reduce) จากการวิเคราะห์พฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนใน

เขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี พบว่า ผลการสำรวจระดับการศึกษาพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ของกลุ่มตัวอย่าง ด้านการลดจำนวน (Reduce) โดยภาพรวมประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง มีระดับพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอย ด้านการลดจำนวน (Reduce) อยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.08$) คือ ปฏิบัติบางครั้ง 1-2 เดือน ต่อครั้ง และมีระดับพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยด้านการลดจำนวน (Reduce) อยู่ในระดับควรปรับปรุง

2. ด้านการใช้ซ้ำ (Reuse) จากการวิเคราะห์พฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี พบว่า ผลการสำรวจระดับการศึกษาพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ของกลุ่มตัวอย่าง ด้านการใช้ซ้ำ (Reuse) โดยภาพรวมประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง มีระดับพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยด้านการใช้ซ้ำ (Reuse) อยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 1.95$) คือ ปฏิบัติบางครั้ง 1-2 เดือน ต่อครั้ง และมีระดับพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยด้านการใช้ซ้ำ (Reuse) อยู่ในระดับควรปรับปรุง

3. ด้านการนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) จากการวิเคราะห์พฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี พบว่า ผลการสำรวจระดับการศึกษาพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ของกลุ่มตัวอย่าง ด้านการนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) โดยภาพรวมประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง มีระดับพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยด้านการนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) อยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 1.68$) คือ ปฏิบัติบางครั้ง 1-2 เดือน ต่อครั้ง และมีระดับพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยด้านนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) อยู่ในระดับต้องปรับปรุง

63920213: MAJOR: STRATEGY AND SECURITY; M.Pol.Sc. (STRATEGY AND SECURITY)

KEYWORDS: BEHAVIOR, MANAGEMENT, SOLID WASTE

CHINNAPUT YENCHUM : A STUDY ON BEHAVIORS OF HOUSEHOLD SOLID WASTE MANAGEMENT IN NONG HIANG SUBDISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATION, PHANAT NIKHOM DISTRICT CHONBURI. ADVISORY COMMITTEE: AKEKALUK NUTTARIT, 2024.

This thesis aims to study the waste management behavior of the residents in the area of the Nong Hiang Subdistrict Administrative Organization, Phanat Nikhom District, Chonburi Province. The objectives of this research are (1) to study the level of waste management behavior of the residents in the Nong Hiang Subdistrict Administrative Organization, Phanat Nikhom District, Chonburi Province, and (2) to study the waste management behavior of the residents in this area according to personal factors. The population for this study consists of 4,019 households residing in the Nong Hiang Subdistrict Administrative Organization, and the sample group will be calculated based on 364 households. These 364 households will then undergo stratified random sampling, dividing the households into groups or strata, and selecting samples proportionally within each stratum. Simple random sampling will then be used, with one person per household (1 person: 1 household).

The researcher presents the analysis results in two parts: Part 1, the analysis of general personal data of the respondents, and Part 2, the analysis of the level of waste management behavior of the residents in the Nong Hiang Subdistrict Administrative Organization, Phanat Nikhom District, Chonburi Province.

The study results show that the waste management behavior of the residents in the Nong Hiang Subdistrict Administrative Organization, Phanat Nikhom District, Chonburi Province can be categorized into three aspects based on the 3R principles: Reduce, Reuse, Recycle. The research findings for each aspect are summarized as follows:

Reduce : The analysis of the waste management behavior in the aspect of reduction (Reduce) found that the overall waste management behavior of the residents in the Nong Hiang Subdistrict Administrative Organization is at a low level ($\bar{x} = 2.08$), indicating that they practice waste reduction occasionally, around once every 1-2 months. The level of waste reduction behavior is considered to need improvement.

Reuse : The analysis of the waste management behavior in the aspect of reuse (Reuse) revealed that the overall waste management behavior of the residents in the Nong Hiang Subdistrict Administrative Organization is also at a low level ($\bar{x} = 1.95$), with occasional practice around once every 1-2 months. The reuse behavior is also assessed as needing improvement.

Recycle : The analysis of the waste management behavior in the aspect of recycling (Recycle) showed that the overall waste management behavior in this aspect is at a low level ($\bar{x} = 1.68$), indicating that recycling is practiced infrequently, around once every 1-2 months. The recycling behavior of the residents is considered to need improvement.

กิตติกรรมประกาศ

งานนิพนธ์เรื่อง การศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ฉบับนี้สำเร็จเสร็จสมบูรณ์ไปได้ ด้วยความเรียบร้อยงานวิจัยฉบับนี้จะสำเร็จเสร็จสมบูรณ์ไม่ได้หากมิได้รับความอนุเคราะห์และการเอาใจใส่ที่ดีเยี่ยมจาก ท่านอาจารย์ ดร.เอกลักษณ์ ฉัตรฤทธิ อาจารย์ที่ปรึกษางานนิพนธ์ ที่ได้ทำการกวดขันติดตาม ให้คำแนะนำและข้อชี้แนะทางวิชาการที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการเขียนนิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จลุล่วงทุกขั้นตอนในตลอด 1 ปีที่ผ่านมา ซึ่งผู้วิจัยขอทำความเคารพและจะสำนึกเสมอไปว่า งานนิพนธ์ฉบับนี้ที่ทำให้ผู้วิจัยสำเร็จการศึกษาระดับ รัฐศาสตรมหาบัณฑิต และมีวิชาความรู้ประดับตัวท่านอาจารย์ ดร.เอกลักษณ์ ฉัตรฤทธิ คือบุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จในครั้งนี้ ขอขอบพระคุณ ผศ.ดร.อนรรตน์ อนันทนาธร ประธานหลักสูตรรัฐศาสตร์และความมั่นคงอาจารย์ผู้ทำการสอบสัมภาษณ์เพื่อรับผู้วิจัยเข้าศึกษาจนมีโอกาสดำเนินงานนิพนธ์ รวมทั้งเป็นกรรมการสอบเค้าโครงงานนิพนธ์ กรรมการตรวจสอบเครื่องมืองานวิจัยและคณะ ที่ให้ทำปรึกษาด้านต่าง ๆ ทุกเรื่อง ด้วยดีเสมอตลอดมา ตลอดจน ผศ.ดร.อุษณากร ทาวะรัมย์ และ ผศ.ดร.ชัยณรงค์ เครือนวน กรรมการสอบปิดเล่มงานนิพนธ์ที่ได้ให้ข้อเสนอแนะที่มีประโยชน์ จนงานนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์

ขอขอบพระคุณ คณะอาจารย์ ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชารัฐศาสตร์ รวมทั้งขอขอบพระคุณ นางสาวปนัดดา แฉ่งสงวน หรือที่รู้จักกันดีในนาม "พี่ปลา" เจ้าหน้าที่คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ และเจ้าหน้าที่ที่อยู่เบื้องหลังอีกทุกท่าน ที่คอยเป็นธุระดำเนินการในเรื่องธุรการเรื่องเอกสารขั้นตอนการดำเนินการต่าง ๆ ตั้งแต่ก้าวขาแรกเข้ามาศึกษาจนสำเร็จการศึกษาก้าวขาออกไปขอกราบขอบพระคุณ บิดา ที่เป็นกำลังทุนทรัพย์ค่าใช้จ่ายเล่าเรียนในการศึกษา และมารดาที่เป็นกำลังใจและหลังบ้านที่ดีในการส่งเสริมสนับสนุน เพื่อที่บุตรได้เต็มเต็มในสิ่งที่บิดา มารดาขาดหายไปโอกาสทางการศึกษา สุดท้ายนี้เพื่อเป็นการสนองคุณบิดา มารดา ครูอาจารย์ ผู้มีพระคุณทุกท่าน และเสริมส่งความสำเร็จในครั้งนี้ผู้วิจัยจึงฝากบทประพันธ์ ความว่า "เรียนไปเพื่อได้รู้ เพื่ออยู่ประดับตน พ่อแม่ก็หวังผล ลูกทั้งคนต้องได้ดี มหาบัณฑิตที่พิชิต ที่ประสิทธิ์จากครูดี มานะต้องมากมีเป็นเกียรติศรีวงศ์ตระกูล ภูมิใจในตัวข้า มีคุณค่าที่เพิ่มพูน วิชาจะค้าคุณ ปลิ้นสูญจนวายปราณ"

ชินภัทร์ เย็นจำ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
กิตติกรรมประกาศ	ช
สารบัญ	ฌ
สารบัญตาราง	ฎ
สารบัญภาพ	ฏ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
คำถามการวิจัย.....	8
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	8
ขอบเขตการศึกษา.....	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	9
กรอบแนวความคิดในการวิจัย	9
สมมติฐานการวิจัย	10
นิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการ	10
บทที่ 2	14
การสำรวจองค์ความรู้.....	14
แนวคิดเกี่ยวกับการกำจัดขยะมูลฝอย.....	14
แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมมนุษย์	31
นโยบาย กฎหมาย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชน	35
กฎหมายที่เกี่ยวข้อง.....	48

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	62
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	62
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	64
การสร้างเครื่องมือวิจัย	64
การเก็บรวบรวมข้อมูล	65
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	66
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	66
เกณฑ์การแปลผล.....	66
บทที่ 4 ผลการวิจัย	68
ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลบุคคลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	68
ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลระดับการศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนใน เขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี.....	73
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	94
ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง.....	94
ผลการสมมติฐาน	96
อภิปรายผลการศึกษา	97
ข้อเสนอแนะ	100
บรรณานุกรม	103
ประวัติย่อของผู้วิจัย	120

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 เป้าหมายรายปีของแผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ.....	40
ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ (n = 364).....	68
ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอายุ (n = 364).....	69
ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการศึกษา (n = 364).....	69
ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานภาพของผู้อยู่อาศัย (n = 364).....	70
ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามจำนวนสมาชิก (n = 364).....	70
ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามลักษณะที่อยู่อาศัย (n = 364).....	70
ตารางที่ 8 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระยะเวลาที่อยู่อาศัย (n = 364).....	71
ตารางที่ 9 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานภาพทางสังคม (n = 364).....	71
ตารางที่ 10 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามลักษณะอาชีพ (n = 364).....	72
ตารางที่ 11 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายได้เฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือน (n = 364)	72
ตารางที่ 12 การลดจำนวน (Reduce).....	73
ตารางที่ 13 ด้านการใช้ซ้ำ (Reuse).....	75
ตารางที่ 14 ด้านการนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle).....	76
ตารางที่ 15 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง.....	78
ตารางที่ 16 การเปรียบเทียบเพศกับการศึกษาพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอนำสนธิคม จังหวัดชลบุรี.....	79
ตารางที่ 17 การเปรียบเทียบอายุกับการศึกษาพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอนำสนธิคม จังหวัดชลบุรี.....	79

ตารางที่ 29 แสดงความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยการศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของ ประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอนำสนธิคม จังหวัดชลบุรี จำแนก ตามสถานภาพทางสังคม	87
ตารางที่ 30 การเปรียบเทียบลักษณะอาชีพกับการศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของ ประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอนำสนธิคม จังหวัดชลบุรี	88
ตารางที่ 31 แสดงความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยการศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของ ประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอนำสนธิคม จังหวัดชลบุรี จำแนก ตามลักษณะอาชีพ.....	89
ตารางที่ 32 การเปรียบเทียบรายได้เฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือนกับการศึกษาพฤติกรรมจัดการ ขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอนำสนธิคม จังหวัดชลบุรี.....	90
ตารางที่ 33 แสดงความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยการศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของ ประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอนำสนธิคม จังหวัดชลบุรี จำแนก ตามลักษณะอาชีพ.....	91
ตารางที่ 34 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน.....	92

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 กรอบแนวความคิดของการวิจัย	9
ภาพที่ 2 ลำดับความสำคัญของการจัดการขยะมูลฝอย (พริยงค์มัย วรรณพฤษย์, 2555, หน้า 10).....	24
ภาพที่ 3 การจัดการขยะมูลฝอยชุมชนตามลักษณะประเภทของขยะ (สำนักสิ่งแวดล้อม กรุงเทพมหานคร, 2556, หน้า 13).....	28

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ขยะเป็นปัญหาสำคัญของมนุษยชาติ โครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติได้เข้ามาเป็นหน่วยงานกลางที่ประสานความร่วมมือของประเทศต่าง ๆ ในการแก้ไขปัญหาขยะล้นเมือง ด้วยการกำหนดให้มีโครงการวันรณรงค์เพื่อโลกสะอาดเป็นครั้งแรก ค.ศ. 1993 เพื่อเชิญชวนให้ทุกประเทศได้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับขยะในชุมชนของตน ทำให้ทุกคนได้เกิดความตระหนักถึงปัญหาขยะที่มีผลกระทบต่อสุขภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งให้ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาขยะการกำจัดขยะมูลฝอยของชุมชนมีอุปสรรคที่เกิดขึ้นอย่างหนึ่งซึ่งแสดงถึงการขาดความรับผิดชอบของคนไทย คือ ประชาชนมักทิ้งภาระหน้าที่ให้กับเจ้าพนักงานทำความสะอาดไม่ร่วมมือในการลดและนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์ การแก้ไขปัญหาขยะจึงไม่ควรมองไปที่เรื่องของส่วนรวมเพียงอย่างเดียวแต่ควรมองย้อนกลับมาที่ตัวบุคคลเป็นหลัก สำหรับแนวทางที่แก้ปัญหามลพิษในภาคประชาชนนั้นสามารถใช้หลักการ 4 Rs สร้างจิตสำนึกต่อสังคม ได้แก่

- 1) ลดการใช้ ลดการบริโภคสินค้าที่ฟุ่มเฟือยใช้อย่างประหยัด และใช้เท่าที่จำเป็น
- 2) การซ่อมแซมวัสดุสิ่งของที่ชำรุดให้อยู่ในสภาพที่ดีใช้งานได้ยาวนานไม่ต้องทิ้งเป็นขยะ หรือต้องสิ้นเปลืองซื้อใหม่
- 3) การนำสิ่งของที่ใช้แล้วมาใช้ประโยชน์ให้คุ้มค่า
- 4) การนำกลับมาใช้ใหม่ การนำขยะมาแปรรูปเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ การลดขยะด้วยวิธีการเหล่านี้จะเป็นประโยชน์อย่างมากต่อคุณภาพชีวิตเศรษฐกิจสังคม และสิ่งแวดล้อมที่ดียิ่งขึ้น โดยประชาชนควรให้ความสนใจ มีการตระหนักและรับรู้ถึงปัญหาของขยะในสถานการณ์ปัจจุบันและที่จะขยายตัวในอนาคตอีกทั้งหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนควรมีการจัดโครงการรณรงค์พร้อมช่วยเหลือเพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาขยะที่เกิดขึ้น (วิกรม กรมดิษฐ์, 2554)

ในคราวประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 3 พฤษภาคม 2559 คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบแผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ (พ.ศ. 2559 - 2564) ตามที่กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสนอ เพื่อใช้เป็นกรอบและทิศทางในการดำเนินการแก้ไขปัญหาการจัดการขยะมูลฝอย และของเสียอันตรายของประเทศ ซึ่งมีสาระสำคัญให้เกิดการจัดการขยะมูลฝอยอย่างครบวงจร โดยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมมุ่งสู่การแก้ไขปัญหาขยะอย่างยั่งยืนลดผลกระทบปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีวิธีการที่สำคัญ ได้แก่ การลดการเกิดขยะมูลฝอยหรือของเสียอันตรายที่แหล่งกำเนิด การนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ซ้ำและใช้

ประโยชน์ใหม่ ซึ่งจะช่วยลดต้นทุนการผลิตของภาคการผลิตรวมทั้งลดปริมาณการเกิดขยะมูลฝอย เพื่อให้เกิดการจัดการขยะมูลฝอยอย่างยั่งยืนต่อไป ขยะมูลฝอยที่ได้จากการคัดแยกจะถูกนำไปใช้ประโยชน์ใหม่ ส่วนที่เหลือจะนำไปกำจัดด้วยวิธีการที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ เพื่อป้องกันและลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ส่วนการนำไปผลิตเป็นพลังงาน ถือเป็นผลพลอยได้ โดยส่งเสริมให้ภาคเอกชนมาลงทุนหรือร่วมลงทุนตามความเหมาะสม แผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ (พ.ศ. 2559 – 2564) จะเป็นกรอบแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีอำนาจหน้าที่โดยตรงตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการจัดการขยะมูลฝอย และของเสียอันตราย รวมทั้งหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องนำไปขับเคลื่อนให้เป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืน

แผนยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580)

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 5 มิถุนายน 2561 เห็นชอบร่างยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 – 2580) ประกอบกับในคราวประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ 6 กันยายน พ.ศ. 2561 ที่ประชุมได้ลงมติให้ความเห็นชอบ (ร่าง) ยุทธศาสตร์ชาติแล้ว ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์ชาติฉบับแรกของประเทศไทยที่จะต้องนำไปปฏิบัติเพื่อให้ประเทศไทยบรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ซึ่งในมิติ “ความยั่งยืน” ได้ระบุถึงการพัฒนาที่สามารถสร้างความเจริญ ราชได้และคุณภาพชีวิตของประชาชนให้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องซึ่งเป็นการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจที่อยู่บนหลักการ ใช้ การรักษาและการฟื้นฟูฐานทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน ไม่ใช่ทรัพยากรธรรมชาติจนเกินพอดี ไม่สร้างมลภาวะต่อสิ่งแวดล้อมจนเกินความสามารถในการรองรับและเยียวยาของระบบนิเวศ การผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและสอดคล้องกับเป้าหมายพัฒนาที่ยั่งยืน ทรัพยากรธรรมชาติมีความอุดมสมบูรณ์มากขึ้นและสิ่งแวดล้อมมีคุณภาพดีขึ้น คนมีความรับผิดชอบต่อสังคม มีความเอื้ออาทร เสียสละเพื่อผลประโยชน์ส่วนรวม รัฐบาลมีนโยบายที่มุ่งประโยชน์ส่วนรวมอย่างยั่งยืน และให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกภาคส่วนในสังคม ยึดถือและปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการพัฒนาอย่างสมดุล และมีเสถียรภาพ

กรอบยุทธศาสตร์ฯ ได้กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ชาติ ประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ 1) ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง 2) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน

3) ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน 4) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างโอกาสความเสมอภาคและความเท่าเทียมกันทางสังคม 5) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และ 6) ยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ทั้งนี้ ภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 5 ได้ระบุถึงการจัดการมลพิษที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยให้กำหนดเป้าหมายการจัดการขยะตั้งแต่ต้นทางถึงปลายทาง ด้วยเป้าหมาย 3 Rs: Reduce Reuse และ Recycle หรือ 3 ช: ใช้ซ้ำ ใช้ซ้ำ และนำกลับมาใช้ใหม่พร้อมทั้งมีกลไกกำกับดูแลการจัดการขยะและมลพิษอย่างเป็นระบบทั้งประเทศ

การจัดการขยะต้นทาง : เชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ

ยุทธศาสตร์ชาติด้านที่ 5 “การสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม” คำนึงถึงความยั่งยืนของฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของประชาชนให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมผ่านมาตรการต่างๆ มุ่งเน้นให้เกิดผลลัพธ์ต่อความยั่งยืนนโยบายการบริหารจัดการขยะในชุมชนของภาครัฐภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 ได้กำหนดให้มีการจัดการขยะในรูปแบบของการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยมุ่งเน้นให้มีระบบการบริหารจัดการขยะในชุมชนแบบครบวงจร ตั้งแต่จุดเริ่มต้นของการเกิดขยะจนถึงการกำจัดขั้นสุดท้ายและให้ความสำคัญต่อการนำขยะที่มีศักยภาพกลับมาใช้ประโยชน์ให้มากที่สุด ลดปริมาณขยะที่จะต้องนำไปกำจัดให้น้อยที่สุด โดยระบบการบริหารจัดการที่กล่าวข้างต้นจะมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของภาครัฐ เอกชน และประชาชน รัฐบาล ได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาขยะโดยใช้แนวคิด 3R คือ Reduce Reuse และ Recycle โดยจัดทำ Roadmap จัดการขยะมูลฝอยของประเทศ พ.ศ.2559-2564 เพื่อเป็นกรอบและทิศทางดำเนินการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอย โดยวางโครงสร้างให้ภาครัฐ ภาคเอกชนและ ภาคประชาชนร่วมกันจัดการปัญหาขยะ แบ่งเป็น 4 มาตรการ คือ

1. แก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยเก่าตกค้างสะสม
2. สร้างรูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยใหม่
3. วางระเบียบและมาตรการการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและ
4. การสร้างวินัยคนในชาติ

คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นด้วยกับแผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ (2559-2564) โดยมอบหมายให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและ กระทรวงมหาดไทย จัดทำแผนปฏิบัติการ "ประเทศไทยไร้ขยะ " ตามแนวทางประชารัฐ โดยใช้หลัก 3R โดยมีเป้าหมายเพื่อลดขยะมูลฝอยในภาพรวมของประเทศลงร้อยละ 5 จากอัตราการเกิดขยะมูลฝอย ในส่วนของ

กระทรวงมหาดไทยได้มอบนโยบายให้ทุกจังหวัด จัดตั้ง "ศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยแบบครบวงจร" จำนวน 324 ศูนย์ทั่วประเทศ (Cluster)

ในปี พ.ศ. 2556 กรมควบคุมมลพิษได้นำเรื่องขยะเป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมในเวลานั้นมีขยะที่ถูกกองทิ้งบนสถานที่รวมขยะ ถูกนำไปกองทิ้งในพื้นที่ต่าง ๆ ไฟไหม้บ่อขยะที่เกิดขึ้นเป็นประจำ การลักลอบทิ้งกากอุตสาหกรรมและเหตุการณ์ไฟไหม้บ่อขยะที่ตำบลแพรกษาอำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ ได้ทำให้คณะรักษาความสงบแห่งชาติประกาศให้ “ขยะเป็นวาระแห่งชาติ” สั่งการให้กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจัดทำ Roadmap การจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย ซึ่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติเห็นชอบเมื่อวันที่ 26 สิงหาคม พ.ศ. 2557 เกิดเป็นแรงขับเคลื่อนให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการนโยบายของรัฐบาลในการมอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้กำกับดูแลการจัดการขยะมูลฝอยของจังหวัด ทำให้ทุกจังหวัดมีการตระหนักถึงปัญหาขยะมูลฝอยในพื้นที่ และเร่งดำเนินการแก้ไขปัญหาตาม Roadmap จะเห็นว่า ปี พ.ศ. 2556 ปริมาณขยะมูลฝอยที่ตกค้างสะสมทั่วประเทศ 28 ล้านตัน แต่ในปี พ.ศ. 2557 ขยะที่ตกค้างสะสมได้รับการจัดการไปแล้วถึง 13.2 ล้านตัน สำหรับแผนการดำเนินการ ในปี พ.ศ. 2558 โดยผู้ว่าราชการจังหวัดทั่วประเทศได้หารือเกี่ยวกับเป้าหมายในการกำจัดขยะเหล่านี้ร่วมกัน และทุกจังหวัดได้ให้ความมั่นใจว่าขยะเก่าทั้งหมดจะถูกกำจัดหมดภายในปี พ.ศ. 2559 (สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดชลบุรี วันที่ 10 พฤศจิกายน พ.ศ. 2559)

สมาคมพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อม (2559) ได้ให้ความหมายของขยะมูลฝอยไว้ว่า ขยะมูลฝอย หมายถึง สิ่งของเหลือทิ้งจากระบวนการผลิตและอุปโภคซึ่งเสื่อมสภาพจนใช้การไม่ได้หรือไม่ต้องการใช้แล้ว บางชนิดเป็นของแข็งหรือกากของเสีย มีผลเสียต่อสุขภาพร่างกายและจิตใจเนื่องจากความสกปรกเป็นแหล่งเพาะเชื้อโรคทำให้เกิดมลพิษและทัศนยะจากการจัดการขยะมูลฝอยในปัจจุบันเป็นไปในลักษณะรูปแบบต่างกัน จึงก่อให้เกิดปัญหาการขาดแคลนงบประมาณ ท้องถิ่นไม่สามารถเก็บค่าธรรมเนียม และขาดผู้ควบคุมดูแลระบบที่มีความรู้ความชำนาญเฉพาะด้าน ดังนั้นการเพิ่มประสิทธิภาพและให้เกิดการบูรณาการในการจัดการขยะมูลฝอย รวมถึงของเสียอันตรายจากชุมชนและมูลฝอยติดเชื้อ โดยมุ่งเน้นการรวมกลุ่มขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการเลือกใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม หรือเทคโนโลยี ที่เป็นทางเลือกมาตรฐานในการสร้างระบบกำจัดขยะมูลฝอยที่เน้นการแปรรูปขยะมูลฝอยให้เป็นพลังงานโดยคำนึงถึงปริมาณขยะมูลฝอยและขนาดของกลุ่มพื้นที่ส่งเสริมธุรกิจรีไซเคิลหรือการแปรรูปใช้ใหม่ และการสร้างจิตสำนึกการคัดแยกขยะมูลฝอย ดังนั้น การเน้นรูปแบบของการวางแผนจัดการขยะมูลฝอยอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด คือการจัดการขยะมูลฝอยอย่างครบวงจร ซึ่งสามารถลดปริมาณขยะมูลฝอยที่จะต้องส่งเข้าไปทำลายด้วยระบบต่างๆ ให้น้อยที่สุด สามารถนำขยะมูลฝอยมาใช้

ประโยชน์ทั้งในส่วนของการใช้ซ้ำและแปรรูปเพื่อใช้ใหม่ รวมทั้งผลพลอยได้จากการจัดการขยะมูลฝอย เช่น ปุ๋ยหมัก หรือพลังงาน(กรมควบคุมมลพิษ,2560)

ปัญหามลพิษจากขยะมูลฝอยเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อรุนแรงของประเทศไทย ทั้งนี้ปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาที่ยังไม่ได้รับการจัดการแก้ไขซึ่งทำให้ปริมาณขยะมูลฝอยยังคงมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นประเทศไทยประสบปัญหาขยะมูลฝอยเป็นระยะเวลายาวนานและทวีความรุนแรงขึ้นทุกปีสาเหตุสำคัญของการเพิ่มขึ้นของปริมาณขยะมูลฝอยนั้นส่วนใหญ่มีสาเหตุเนื่องมาจากอัตราการเพิ่มของจำนวนประชากรและการขยายตัวทางเศรษฐกิจและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการอุปโภคบริโภคซึ่งมีแนวโน้มที่สูงขึ้นจากการสำรวจปริมาณขยะมูลฝอยทั่วประเทศ พบว่า ปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในประเทศไทยมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นทุกปี ส่วนใหญ่เป็นขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นจากรั้วเรือน โดยในปี พ.ศ. 2557 ปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นทั่วประเทศประมาณ 26.19 ล้านตันต่อปีในปี พ.ศ. 2558 ปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นทั่วประเทศประมาณ 26.85 ล้านตันต่อปี และในปี พ.ศ. 2559 ปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นทั่วประเทศประมาณ 27.06 ล้านตันต่อปี ซึ่งคนไทย 1 คน สร้างขยะโดยเฉลี่ย 1.14 กิโลกรัมต่อคนต่อวัน(สำนักจัดการกากของเสียและสารอันตราย กรมควบคุมมลพิษ, 2560)

ประชากรของประเทศไทยประมาณ 70 ล้านคน จะมีขยะที่เกิดจากประชากรประมาณวันละ 79,800 ตันต่อวัน เฉลี่ย 1.14 กิโลกรัมต่อคนต่อวัน มีการนำขยะมาใช้ประโยชน์แค่ร้อยละ 30 หากมีการคัดแยกขยะที่ถูกต้องสามารถนำขยะมาใช้ประโยชน์ได้ถึงร้อยละ 85 หรือประมาณวันละ 67,800 ตัน ถ้าคิดมูลค่าขยะที่กลับมาใช้ใหม่มูลค่าเฉลี่ย กิโลกรัมละ 10 บาท เราสามารถสร้างรายได้จากขยะได้ถึงวันละ 678 ล้านบาทแต่ปัจจุบันเราไม่มีการคัดแยกขยะที่ถูกต้อง ทำให้สูญเสียดังกล่าวที่เกิดจากขยะประมาณวันละ 500 ล้านบาทในปัจจุบัน รัฐบาลได้สั่งการให้หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงจังหวัดทั้ง 76 จังหวัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 7,852 แห่ง โดยผ่านคณะกรรมการจัดการสิ่งปฏิกูลและขยะมูลฝอยจังหวัดขับเคลื่อนตามแผนปฏิบัติการ "ประเทศไทยไร้ขยะ " มีการจัดทำโครงการต่าง ๆ เช่น ธนาคารขยะการประกวดจังหวัดสะอาด ศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยแบบครบวงจร ฯลฯ ปัจจุบัน ปัญหาขยะมูลฝอยของประเทศไทยยังไม่มีหน่วยงานหรือองค์กรใด ค้นหาวิธีในการบริหารจัดการขยะของประเทศไทยได้ประสบผลสำเร็จที่เป็นรูปธรรม ส่งผลให้ปัญหาขยะมูลฝอยของประเทศไทยยังอยู่ในขั้นวิกฤติแนวทางแก้ไขจะต้องมีการบริหารจัดการขยะชุมชนให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม ทั้งการคัดแยก การนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ และการกำจัดที่มีประสิทธิภาพ ประเด็นสำคัญ คือ ชุมชนหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องสามารถบริหารจัดการได้เอง กล่าวคือ ต้องเลือกใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับสภาพชุมชนและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ ซึ่งมีความเป็นไปได้ ทั้งในด้านเทคนิคและด้านเศรษฐศาสตร์ และที่สำคัญอย่างยิ่งต้องมีความเป็นมิตร

กับสิ่งแวดล้อม โดยแนวทางการบริหารจัดการต้องมุ่งสู่การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืนระหว่าง เศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (การจัดการขยะต้นทาง หลักสูตรการสร้าง ผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง ป.ย.ป. 2/1 รุ่นที่ 4 สำหรับรองอธิบดี รองผู้ว่าราชการจังหวัด และตำแหน่ง เทียบเท่าปีงบประมาณ พ.ศ. 2561)

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการขยะในปัจจุบันนั้น คือการทำให้ขยะเหลือน้อยที่สุดและบำบัด ที่เหลือด้วยเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพ ในพื้นที่ของจังหวัดชลบุรีมีความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และมีประชากรแฝงทั้งชาวไทยในจังหวัดต่าง ๆ และชาวต่างชาติอยู่เป็นจำนวนมาก ที่ผ่านมา ปริมาณขยะจากชุมชนเริ่มมีปัญหาส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในชุมชน และที่อาศัยอยู่บริเวณใกล้เคียง เนื่องจากวิธีการกำจัดขยะของจังหวัดชลบุรี ใช้วิธีการฝังกลบ ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่อยู่ในเขตจังหวัดชลบุรี รวมทั้งหน่วยงานเอกชน ได้นำขยะไปทิ้ง ในบริเวณเดียวกัน ทำให้ปริมาณขยะที่เกิดขึ้นมีปริมาณขยะมาก แต่ด้วยปริมาณขยะมีอัตราการเพิ่ม อย่างรวดเร็ว ทำให้พื้นที่ทิ้งขยะไม่สามารถรองรับขยะได้อีก ปัจจุบันประสบปัญหาพื้นที่ฝังกลบ เนื่องจากที่ดินมีราคาแพง อีกทั้งถูกคัดค้านจากประชาชนในพื้นที่ ทำให้เกิดปัญหาการลักลอบทิ้ง ขยะและกากอุตสาหกรรมในพื้นที่จังหวัด ซึ่งถือว่าไม่ถูกหลักสุขาภิบาล ส่งผลกระทบต่อเกิด ปัญหามลภาวะทางกลิ่น ซึ่งเป็นพาหะนำโรคติดต่อ ทำให้มีผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของ ประชาชน (จังหวัดชลบุรี 2563) จึงจำเป็นต้องให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะโดย ส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในการจัดการขยะ สามารถลดปริมาณขยะที่ จะต้องนำไปกำจัดขยะให้น้อยที่สุด สามารถนำขยะมาใช้ประโยชน์ทั้งในส่วนของ การใช้ซ้ำและ แปรรูปเพื่อใช้ใหม่ ประชาชนสามารถลดปริมาณขยะมูลฝอยลงได้จะส่งผลให้มีสภาพแวดล้อมที่ดี สุขภาพอนามัยของประชาชนมีสุขภาพที่ดี สภาพภูมิทัศน์มีความสวยงาม รวมถึงได้ประโยชน์จาก การคัดแยกขยะนำไปขายเป็นการเพิ่มรายได้ในครอบครัว และการนำกลับมาใช้ใหม่ทำให้เป็นการ ประหยัดค่าใช้จ่ายได้อีกด้วย ประชาชนได้ทราบถึงปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหามูลฝอยการ นำขยะกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ พร้อมทั้งสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการลดและแยกขยะอย่าง เป็นรูปธรรม

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง ตั้งอยู่ในพื้นที่ตำบลหนองเหียง เป็นตำบลหนึ่งของ อำเภอพนัสนิคม ซึ่งตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของ อำเภอพนัสนิคม เป็นระยะทาง ประมาณ 8 กิโลเมตร และห่างจากศาลากลางจังหวัดชลบุรีเป็นระยะทาง 30 กิโลเมตร โดยในอดีต ตำบลหนองเหียง เมื่อ 60 ปี ที่แล้วมีสภาพเป็นป่าและต้นเหียงอยู่มาก มีคนอาศัยอยู่น้อย ต่อมา มี ประชาชนจากท้องที่อำเภอพนัสนิคมและที่อื่นๆ ได้โยกย้ายมาตากกลางตัดไม้ เพื่อสร้างพื้นที่อยู่อาศัย

การเกษตรผลผลิตที่ได้ใช้บริโภคและขายในชุมชน ในปัจจุบันสภาพป่าไม้ไม่มีเหลืออยู่อีก และ
 ผู้คนมีความสัมพันธ์แบบเครือญาติเป็นส่วนใหญ่

พื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียงในปัจจุบันเป็นหมู่บ้านขนาดใหญ่ จำนวน
 16 หมู่บ้าน จำนวนประชากร 13,605 คน และจำนวนครัวเรือน 4,019 ครัวเรือน โดยลักษณะการตั้ง
 ถิ่นบ้านเรือนของครัวเรือน ตั้งบ้านเรือนอยู่เป็นกลุ่มๆ ใกล้เคียงกันมีครัวเรือนตั้งอยู่ใกล้ๆกันตาม
 ข้างริมถนนสายหลักตลอดทั้งหมู่บ้าน และถนนสายรองทางเข้าหมู่บ้าน ซึ่งมีประชากรจำนวนมาก
 ทำให้เกิดปัญหาขยะมูลฝอยจากการบริโภคในครัวเรือน เศษวัสดุเหลือใช้ และสิ่งอื่นๆเป็นจำนวน
 มาก ทั้งนี้ ปัญหาขยะมูลฝอยในชุมชนนั้น ครัวเรือนมีการจัดการขยะมูลฝอยที่ผิดวิธีขยะมูลฝอยใน
 ชุมชนอย่างน้อยร้อยละ 70 ของครัวเรือนในชุมชน ระดับปัญหาค่อนข้างปานกลางถึงมาก มีขยะ
 ครัวเรือนและขยะมูลฝอยที่มีการทิ้งตามริมถนนสายหลักและสายรอง ทำให้ชุมชนไม่สะอาด จึงมี
 ความตระหนักถึงปัญหา เพราะสังคมสมัยใหม่เข้ามาทำให้มีการใช้วัสดุที่เป็นขยะมูลฝอยมากขึ้น
 และไม่มีกระบวนการจัดเก็บขยะมูลฝอยที่ถูกต้อง ขยะมูลฝอยจึงเกิดจากการไม่รู้จักรากำจัดขยะที่
 ถูกวิธี ขาดวินัยของคนในหมู่บ้าน ทั้งขยะมูลฝอยไม่เป็นที่ ขาดการบริหารจัดการที่ดี และอีกทั้งยังมี
 สาเหตุของปัญหาขยะมูลฝอยในชุมชนที่เกิดจากด้านพฤติกรรมของประชาชนคือประชาชนทิ้งขยะ
 มูลฝอยไม่เป็นที่เป็นทาง ความเคยชินทิ้งขยะมูลฝอย กำจัดขยะมูลฝอยไม่ถูกวิธีมีการเผาถุงพลาสติก
 ขาดความรู้การกำจัดและจัดการขยะมูลฝอยที่ถูกวิธี มีการกำจัดและจัดการขยะมูลฝอยผิดวิธีและ
 ประชาชนขาดความรับผิดชอบไม่มีการใช้ประโยชน์จากขยะมูลฝอย เช่น ใช้ซ้ำ และอีกทั้งสาเหตุ
 จากสภาพแวดล้อมคือ ไม่มีกลไกการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน ขาดกติกาข้อตกลงร่วมในการ
 จัดการขยะมูลฝอย ไม่มีการรวมกลุ่มการแก้ปัญหาขยะมูลฝอย หมู่บ้านเป็นเส้นทางหลักและ
 เส้นทางรองในการเดินทางคนที่ใช้เส้นทางจากภายนอกทิ้งขยะข้างทาง มีตลาดนัดหลายแห่งคน
 ที่มาซื้อของในตลาดทิ้งขยะมูลฝอย การจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียงยังไม่
 ครอบคลุมเท่าที่ควร (องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง 2564)

จากความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเรื่องการศึกษาพฤติกรรม
 ในการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียงว่า
 พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในบ้านว่าเป็นอย่างไร มีปัจจัยใดบ้างที่สนับสนุนให้
 เกิดการคัดแยกขยะในครัวเรือน และชุมชน มีปัญหาอุปสรรคใดบ้างที่มีผลกระทบต่อการมีส่วนร่วม
 ดังกล่าว ถ้าสมาชิกในครัวเรือนมีความรู้ความเข้าใจและมีพฤติกรรมคัดแยกขยะมูลฝอยที่
 ถูกต้อง จะทำให้เกิดผลดีแก่บ้านเรือนทำให้ดูสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อย มีรายได้เสริมจากการขาย
 ขยะ ลดภูเขาขยะ ลดปัญหาการเกิดบ่อฝังกลบ ลดการเผาขยะ ลดปัญหาด้านกลิ่น ลดการกระจาย
 ของเชื้อโรค ทั้งนี้ ผลลัพธ์ของงานวิจัยนี้มีประโยชน์อย่างมากในการกำหนดแผนการจัดการอบรม

ความรู้พื้นฐานและการจัดการขยะแก่ชุมชน รวมทั้งการนำผลการศึกษาไปเป็นข้อมูลประกอบการวางแผน การบริหารจัดการขยะมูลฝอยในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการยิ่งขึ้นต่อไป

คำถามการวิจัย

2.1 พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียงอยู่ในระดับใด

2.2 ครัวเรือนที่มีปัจจัยต่างกันจะมีผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง มีความแตกต่างกันหรือไม่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

3.1 เพื่อศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง

3.2 เพื่อศึกษาความแตกต่างของพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ขอบเขตการศึกษา

4.1 ขอบเขตในด้านช่วงเวลาของการศึกษา

ในการศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียงตั้งแต่วันที่ มกราคม 2566 ถึง ธันวาคม 2566

4.2 ขอบเขตในด้านพื้นที่ของการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดพื้นที่ทำการวิจัย คือ ครัวเรือนที่อาศัยในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี

4.3 ขอบเขตในด้านเนื้อหาของการศึกษา

ศึกษาพฤติกรรมในการจัดการขยะของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง ซึ่งประกอบด้วย คือ 1.การลดจำนวน (Reduce) 2.การใช้ซ้ำ (Reuse) และ 3.การนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle)

4.4 ขอบเขตในด้านประชากรศึกษา

ครัวเรือนที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียงจำนวนประชากร 4,019 ครัวเรือน(องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง 2565)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

5.1 เพื่อให้เกิดพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตพื้นที่องค์กรบริหารส่วนตำบลหนองเหียง มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

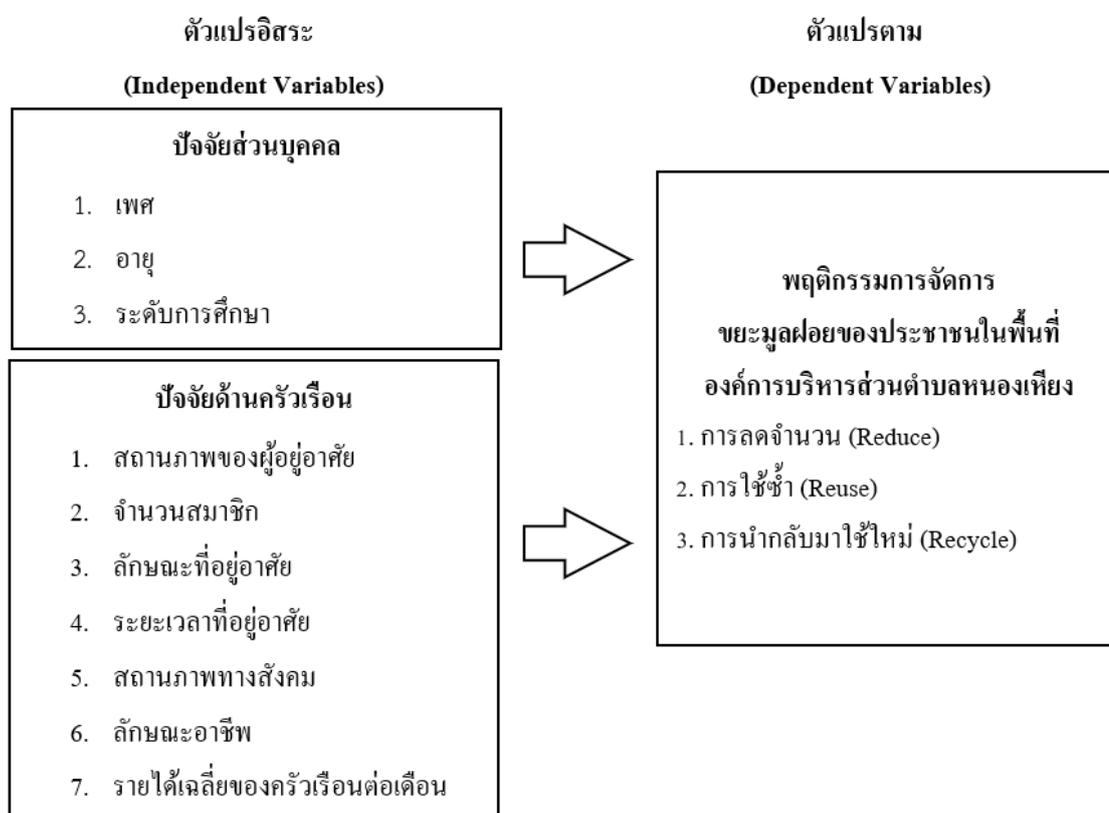
5.2 เพื่อให้ทราบความแตกต่างของพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตองค์กรบริหารส่วนตำบลหนองเหียง จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

5.3 เพื่อให้เป็นแนวทางการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในเขตองค์กรบริหารส่วนตำบลหนองเหียง ให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการยิ่งขึ้นต่อไป

5.4 เพื่อให้ประชาชนและครัวเรือนในเขตองค์กรบริหารส่วนตำบลหนองเหียง และเขตพื้นที่อื่นๆ รวมทั้ง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบต่างๆ ได้นำแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยไปจัดการในครัวเรือนของตนเอง และหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

กรอบแนวความคิดในการวิจัย

จากการศึกษาทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทำให้ผู้วิจัยสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางสร้างกรอบการศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตองค์กรบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี โดยใช้กรอบแนวคิดในการใช้หลัก 3R เพื่อลดปริมาณขยะของอดีตคดี โรจนางษ์ (2551, หน้า 34)

ภาพที่ 1 กรอบแนวความคิดของการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

จากกรอบแนวคิดในการวิจัย ผู้วิจัยสามารถกำหนดสมมติฐาน ได้ดังต่อไปนี้

1. พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียงแตกต่างกันตามเพศ
2. พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียงแตกต่างกันตามอายุ
3. พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียงแตกต่างกันตามระดับการศึกษา
4. พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียงแตกต่างกันตามสภาพของผู้อยู่อาศัย
5. พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียงแตกต่างกันตามจำนวนสมาชิก
6. พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียงแตกต่างกันตามลักษณะที่อยู่อาศัย
7. พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียงแตกต่างกันตามระยะเวลาที่อยู่อาศัย
8. พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียงแตกต่างกันตามสถานภาพทางสังคม
9. พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียงแตกต่างกันตามลักษณะอาชีพ
10. พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียงแตกต่างกันตามรายได้เฉลี่ยต่อรายได้เฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือน

นิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการ

เพื่อเป็นแนวทางในการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจึงได้กำหนดนิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษาไว้ดังนี้

องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) หมายถึง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับตำบลที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด มีพื้นที่เท่ากับตำบลแต่ละตำบล จัดตั้งมาจากสภาตำบลที่มีรายได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดและมีจำนวนราษฎรไม่น้อยกว่า 2,000 คน โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อดูแลทุกข์

สุขและให้บริการประชาชนในหมู่บ้าน ตำบล เขต อบต. แทนรัฐบาลกลาง มีฐานะเป็นนิติบุคคล และเป็นราชการท้องถิ่น มีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม และหน้าที่อื่นๆ ตามที่กฎหมายกำหนด รวมทั้งมีงบประมาณ และพนักงานเจ้าหน้าที่ของ อบต. เอง

ประชาชน หมายถึง ประชาชนที่มีชื่อในทะเบียนราษฎรหรืออาศัยอยู่ในเขตพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง

ครัวเรือน หมายถึง ครัวเรือนที่ประกอบขึ้นด้วยบุคคลคนเดียวหรือหลายคนอาศัยอยู่ในครัวเรือนที่ประกอบขึ้นด้วยบุคคลคนเดียวหรือหลายคนอาศัยอยู่ในทะเบียนราษฎรหรืออาศัยอยู่ในเขตพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง

จำนวนสมาชิก หมายถึง ประชาชนที่มีชื่อในทะเบียนราษฎรหรืออาศัยอยู่ในครัวเรือนในเขตพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง

ลักษณะที่อยู่อาศัย หมายถึง ลักษณะของสถานที่ที่ครัวเรือนหนึ่งๆ ใช้เป็นที่อยู่อาศัย จำแนกได้ดังนี้

1) บ้านโคก หมายถึง บ้านที่ปลูกอยู่หลังเดียวโคก ๆ พร้อมทั้งเรือนครัว โรงรถ เรือนคนใช้ ด้วยถ้ำมีและเป็นที่อยู่อาศัยของบุคคลในครัวเรือนเดียวกัน หรือบ้านที่ปลูกอยู่หลายหลัง ภายในบริเวณรั้วเดียวกัน และเป็นที่อยู่อาศัยของบุคคลภายในครัวเรือนเดียวกันเรือนทรงไทยที่ประกอบด้วยเรือนหลายหลังเชื่อมต่อกันด้วยชาน และเป็นที่อยู่อาศัยของครัวเรือนเดียวกัน หรือหากเรือนแต่ละหลังนั้นเป็นที่อยู่อาศัยของแต่ละครัวเรือน ก็ถือว่าเป็นบ้านโคกเช่นเดียวกันเรือนแพซึ่งปลูกอยู่ในน้ำ ถ้ำมีลักษณะเช่นเดียวกับบ้านโคก ก็นับว่าเป็นบ้านโคกด้วยกรณีบ้านเปิดโล่ง เป็นที่อาศัยของครัวเรือนหลายครัวเรือน การพิจารณาประเภทที่อยู่อาศัยของครัวเรือน ให้ครัวเรือนประธาน บ้านทึบ บ้านโคก และครัวเรือนอื่น บ้านทึบประเภทอื่นๆ

2) ทาวน์เฮาส์ (รวมบ้านแฝดด้วย) หมายถึง ตึกที่ปลูกติดต่อกันตั้งแต่ 2 หน่วยขึ้นไป โดยมีฝาร่วมกันด้านหนึ่งหรือสองด้านขึ้นไป อาจเป็นชั้นเดียวหรือหลายชั้นก็ได้ ตัวตึกอยู่ลึกเข้ามาจากริมถนนมีบริเวณที่ว่างหน้าบ้านอาจใช้เป็นที่จอดรถหรือทำประโยชน์อย่างอื่น

3) ห้องชุด หมายถึง กลุ่มห้องอันเป็นส่วนหนึ่งของอาคาร ซึ่งใช้เป็นที่อยู่อาศัยของครัวเรือน โดยกลุ่มห้องนี้จะต้องมีห้องครัว ห้องน้ำ ตลอดจนทางเข้าออกห้องชุดเป็นของตนเอง เช่นอพาร์ทเมนท์ แฟลต คอนโดมิเนียม แมนชั่น คอนโดเทล ฯลฯ

4) ตึกแถว ห้องแถว เรือนแถว หมายถึง ตึก หรือห้อง หรือเรือนที่ใช้เป็นที่อยู่อาศัยของครัวเรือน ปลูกติดต่อกันตั้งแต่ 2 หน่วยขึ้นไป เรียงติดกันเป็นแถว โดยมีฝาร่วมกันด้านหนึ่งหรือสองด้านขึ้นไป อาจจะเป็นชั้นเดียวหรือหลายชั้นก็ได้

ระยะเวลาที่อยู่อาศัย หมายถึง ระยะเวลาที่ประชาชนหรือสมาชิกครัวเรือนที่มีชื่อในทะเบียนราษฎรอาศัยอยู่ในเขตพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง

สถานภาพทางสังคม หมายถึง ประชาชนหรือสมาชิกในครัวเรือน ที่ดำรงตำแหน่งต่างๆ เช่น ผู้บริหารท้องถิ่น (กำนัน สารวัตรกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน) ผู้บริหารท้องถิ่น (นายก อบต. รองนายก อบต.) สมาชิกสภาท้องถิ่น (ส.อบต.) อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) อาสาสมัครท้องถิ่นรักษ์โลก (อถล.)

ลักษณะอาชีพ หมายถึง ประชาชนหรือสมาชิกในครัวเรือน ที่ประกอบอาชีพ ข้าราชการ ลูกจ้างหน่วยงานของรัฐ พนักงาน/ลูกจ้างบริษัทเอกชน พนักงาน/ลูกจ้างโรงงาน เกษตรกร ค้าขาย รับจ้างทั่วไป

รายได้เฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือน หมายถึง รายได้ประจำเฉลี่ยต่อคนต่อเดือน ซึ่งประกอบด้วย (1) ค่าจ้างและเงินเดือน (รวม ค่าตอบแทนอื่นๆ ที่ได้จากการทำงาน) (2) กำไรสุทธิจากการประกอบธุรกิจการเกษตรและธุรกิจอื่น ๆ

ขยะมูลฝอย หมายถึง ขยะที่เกิดจากกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน เช่น บ้านพักอาศัย ธุรกิจร้านค้า สถานประกอบการสถานบริการ ตลาดสด สถาบันต่าง ๆ ได้แก่ ขวดพลาสติก ขวดแก้ว ถุงพลาสติก เศษกระดาษ เศษอาหาร เศษผ้า ซากสัตว์ มูลสัตว์ วัสดุที่เป็นอันตราย รวมถึงเศษวัสดุก่อสร้าง

การกำจัดขยะ หมายถึง การที่บ้านเรือนนำขยะที่มีอยู่แยกตามประเภทชนิด และ ปริมาณการนำออกไปจัดการด้วยวิธี การที่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล เช่น การนำไปขาย นำไปฝัง เผา นำไปหมักทำปุ๋ย การนำไปเป็นเชื้อเพลิง การนำไปซ่อมแซม รวมทั้งการนำไปใช้ใหม่ เป็นต้น

ปัญหาขยะมูลฝอย หมายถึง ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวม การกำจัดและการควบคุมขยะมูลฝอยซึ่งได้แก่ ปัญหาด้านอำนาจหน้าที่ในการจัดการขยะ ปัญหาการควบคุมสถานประกอบการ ปัญหาการรวบรวม และกำจัดขยะมูลฝอยและปัญหาการควบคุมปริมาณขยะ

พฤติกรรมกรรมการกำจัดขยะ หมายถึง การกระทำที่แสดงออกโดยการปฏิบัติการกับขยะมูลฝอย โดยการนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ โดยใช้หลัก 3R เพื่อเป็นการลดปริมาณขยะซึ่งได้แก่

1. การลดปริมาณขยะ (Reduce) หมายถึง การลดปริมาณขยะที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตโดยลดการใช้ผลิตภัณฑ์ที่บรรจุภัณฑ์สิ้นเปลือง เช่น เวลาที่จะ ไปซื้อสินค้าที่ตลาดหรือร้านค้าต่างๆ ควรนำถุงผ้าจะเป็นถุงผ้าดิบไม่ย้อมสี เพื่อไม่เป็นการทำลายสิ่งแวดล้อม และราคาถูก อาจใช้ตะกร้าหรือภาชนะบรรจุลักษณะอื่นที่สามารถใช้ซ้ำได้หลายๆ ครั้ง

2. การนำสิ่งของที่ทิ้งเป็นขยะมาใช้ใหม่หรือใช้ซ้ำอีกหลาย ๆ ครั้ง (Reuse) หมายถึง การนำสิ่งของที่ทิ้งมาใช้ใหม่ หรือใช้ซ้ำอีกหลาย ๆ ครั้ง ซึ่งในแต่ละครั้งอาจใช้เพื่อวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกันไป เช่น การนำถุงพลาสติกมาใช้ซ้ำ การนำกระป๋องพลาสติกมาปลูกต้นไม้ การนำขวดกาแฟที่หมดแล้วมาใส่น้ำตาล

3. การนำวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้งานไม่ได้นำมาแปรรูปกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) หมายถึง การแปรสภาพและหมุนเวียนนำกลับมาใช้ใหม่โดยนำไปผ่านกระบวนการผลิตใหม่อีกครั้งหรือการเปลี่ยนรูปแบบการใช้งานประโยชน์ของวัสดุอุปกรณ์ชนิดนั้น ๆ เช่น ขวดพลาสติก ขวดแก้ว กระดาษ สามารถนำไปขาย เป็นต้น

บทที่ 2

การสำรวจองค์ความรู้

ในการศึกษาพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ผู้ศึกษาได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการกำจัดขยะมูลฝอย
2. แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมมนุษย์
3. นโยบาย กฎหมาย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชน
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับการกำจัดขยะมูลฝอย

ความหมายของขยะมูลฝอย

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ได้ให้คำจำกัดความของคำว่า "ขยะ" หมายถึง หยากเยื่อ มูลฝอย และคำว่า "มูลฝอย" หมายถึง เศษของที่ทิ้งแล้วจะเห็นว่าพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานได้ให้ความหมายของคำสองคำนี้เหมือนกันและใช้แทนกันได้ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2555)

พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2550 ได้ให้ความหมายไว้ดังนี้ "มูลฝอย" หมายความว่า เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษสินค้า เศษวัสดุ กุ้งพลาสติก ภาชนะที่ใส่อาหาร ถัง มูลสัตว์ ซากสัตว์ หรือสิ่งอื่นใดที่เก็บกวาดจากถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์ หรือที่อื่น และหมายความรวมถึงมูลฝอยติดเชื้อ มูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชน

ในทางวิชาการจะใช้คำว่า "ขยะมูลฝอย" ซึ่งหมายถึง บรรดาสิ่งของที่ไม่ต้องใช้แล้ว ซึ่งส่วนใหญ่เป็นของแข็งจะเน่าเปื่อยได้หรือไม่ก็ตาม รวมตลอดถึง ถัง ซากสัตว์ มูลสัตว์ ฝุ่นละออง และเศษวัสดุที่ทิ้งแล้วจากบ้านเรือน ที่พักอาศัย สถานที่ต่าง ๆ รวมถึงสถานที่สาธารณะตลาดและโรงงานอุตสาหกรรม ยกเว้น อุจจาระและปัสสาวะของมนุษย์ ซึ่งเป็นสิ่งปฏิกูลที่ต้องการเก็บและการกำจัดที่แตกต่างไป

กรมควบคุมมลพิษ (2546) ได้ให้คำนิยามของคำว่ามูลฝอยว่า หมายถึง มูลฝอยตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุขที่เก็บ ขน หรือรวบรวมจากชุมชน แต่ไม่รวมถึงมูลฝอยติดเชื้อตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุขและวัสดุที่ไม่ใช้แล้วของโรงงานที่มีลักษณะและคุณสมบัติที่กำหนดไว้ตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน

1. มูลฝอยทั่วไป หมายความว่า มูลฝอยที่ย่อยสลายได้ยากหรืออาจจะย่อยสลายได้เองตามธรรมชาติ แต่ไม่คุ้มกับต้นทุนในการนำกลับมาทำเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่โดยผ่านกรรมวิธีการผลิตทางอุตสาหกรรม เช่น ก่อขังบรรจุนมพร้อมดื่ม โฟม ซองหรือถุงพลาสติกสำหรับบรรจุอาหาร

2. มูลฝอยย่อยสลาย หมายความว่า มูลฝอยที่ย่อยสลายได้เองตามธรรมชาติและหรือสามารถนำมาหมักทำปุ๋ยได้ เช่น เศษอาหาร มูลสัตว์ ซากหรือเศษของพืช ผัก ผลไม้ หรือสัตว์เป็นต้น แต่ไม่รวมถึงซากหรือเศษของพืช ผัก ผลไม้ หรือสัตว์ที่เกิดจากการทดลองในห้องปฏิบัติการ

3. มูลฝอยที่ยังใช้ได้ (รีไซเคิล) หมายความว่า มูลฝอยที่สามารถนำกลับมาทำเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่โดยผ่านกรรมวิธีการผลิตทางอุตสาหกรรม เช่น เศษเหล็ก แก้ว พลาสติก กระดาษเป็นต้น

4. มูลฝอยอันตราย หมายความว่า มูลฝอยที่ปนเปื้อนหรือมีส่วนประกอบของวัตถุ ดังต่อไปนี้

4.1 วัตถุระเบิดได้

4.2 วัตถุไวไฟ

4.3 วัตถุออกไซด์และวัตถุเปอร์ออกไซด์

4.4 วัตถุมีพิษ

4.5 วัตถุที่ทำให้เกิดโรค

4.6 วัตถุกัมมันตรังสี

4.7 วัตถุที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพันธุกรรม

4.8 วัตถุกัดกร่อน

4.9 วัตถุที่ก่อให้เกิดการระคายเคือง

4.10 วัตถุอย่างอื่นที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมหรืออาจทำให้เกิดอันตรายแก่บุคคล สัตว์ พืชหรือทรัพย์สิน เช่น หลอดฟลูออเรสเซนต์ ถ่านไฟฉายหรือแบตเตอรี่ โทรศัพท์เคลื่อนที่ ภาชนะที่ใช้บรรจุสารกำจัดแมลงหรือวัชพืช กระบอัสเปรย์บรรจุสีหรือสารเคมี เป็นต้น

5. ถุงพลาสติกใส่มูลฝอย หมายความว่า ถุงพลาสติกที่ใช้ใส่มูลฝอยประเภทต่าง ๆ ก่อนนำไปเทหรือทิ้ง ชั่งที่รองรับมูลฝอยแบบพลาสติก ซึ่งมีคุณลักษณะ สี เชือก หรือวัสดุผูกรัดปากถุงตามที่กำหนดไว้

6. ที่รองรับมูลฝอยแบบพลาสติก หมายความว่า ภาชนะที่ใช้เก็บขนหรือรวบรวมมูลฝอยประเภทต่าง ๆ ก่อนนำไปกำจัด ซึ่งทำจากโพลีเอทิลีน โพลีโพรพิลีน หรือวัสดุประเภทอื่น ๆ ที่มีคุณลักษณะตามที่กำหนดไว้

7. ที่สาธารณะ หมายความว่า ที่สาธารณะตามกฎหมายว่าด้วยรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง

8. สถานสาธารณะ หมายความว่า สถานสาธารณะตามกฎหมายว่าด้วยรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง

9. ชุมชน หมายความว่า กลุ่มคนที่มีวิถีชีวิตเกี่ยวพันและมีการติดต่อสื่อสารระหว่างกันอย่างเป็นปกติและต่อเนื่อง โดยเหตุที่อยู่ในอาณาบริเวณเดียวกันหรือมีอาชีพเดียวกันหรือประกอบกิจกรรมที่มีวัตถุประสงค์ร่วมกัน หรือมีวัฒนธรรม ความเชื่อ หรือความสนใจร่วมกัน

จากข้อความข้างต้น ขยะมูลฝอย จึงหมายถึง เศษของที่ทิ้งแล้ว เศษกระดาษ เศษผ้าเศษอาหาร เศษสินค้า ถุงพลาสติก ภาชนะที่ใส่อาหาร มูลสัตว์หรือซากสัตว์ ฟันละออง และเศษวัตถุที่ทิ้งแล้วจากบ้านเรือน ที่พักอาศัย สถานที่ต่างๆ รวมถึงสถานที่สาธารณะตลาดและโรงงานอุตสาหกรรม โดยอาจแบ่งเป็นมูลฝอยทั่วไป มูลฝอยย่อยสลาย มูลฝอยที่ขังใช้ได้ และมูลฝอยอันตราย

ขยะมูลฝอย คือ ของเหลือทิ้งจากการใช้สอยของมนุษย์ซึ่งเกิดจากกิจการต่างๆ ในชีวิตประจำวัน หากมีการคัดแยกขยะก่อนทิ้งเพื่อนำกลับมาใช้ประโยชน์ สิ่งเหล่านั้นถูกเรียกว่า “วัสดุเหลือใช้” เนื่องจากเรายังไม่ได้ทิ้งจึงยังไม่เป็นขยะโดยขยะแบ่งออกเป็น 4 ประเภท (1) ขยะอินทรีย์ เป็นสิ่งที่ย่อยสลายง่าย เช่น เศษอาหาร ผัก ผลไม้ หญ้า ใบไม้ กิ่งไม้ ซากพืช ซากสัตว์ เป็นต้น (2) ขยะรีไซเคิล เป็นสิ่งที่ยังมีประโยชน์สามารถนำไปแปรรูปกลับมาใหม่ เช่น กระดาษ พลาสติก แก้ว โลหะ ก่อสร้าง เครื่องดื่ม แบบ UHT กระป๋อง และแผ่นซีดี เป็นต้น (3) ขยะอันตราย เป็นสิ่งที่มีองค์ประกอบหรือปนเปื้อนสารอันตราย วัตถุมีพิษ วัตถุติดเชื้อและวัตถุไวไฟ เช่น ถ่านไฟฉาย แบตเตอรี่ หลอดฟลูออเรสเซนต์ ขวดน้ำยาล้างห้องน้ำ และกระป๋องสเปรย์ เป็นต้น (4) ขยะทั่วไป หมายถึง สิ่งอื่นๆ นอกเหนือจากข้างต้นอาจนำมาใช้ใหม่ไม่ได้แต่ย่อยสลายยาก ไม่คุ้มค่าในการแปรรูปกลับมาใหม่ เช่น เศษผ้า เศษหนัง ซองบะหมี่กึ่งสำเร็จรูป พลาสติกห่อขนม เป็นต้นการจัดการขยะ โดยใช้หลัก 3R (1) ลดการใช้ (Reduce) (1.1) ปฏิเสธหรือหลีกเลี่ยงสิ่งของหรือบรรจุภัณฑ์ที่จะสร้างปัญหาขยะ (Refuse) (1.1.1) ปฏิเสธการใช้บรรจุภัณฑ์ฟุ่มเฟือย รวมทั้งขยะที่เป็นมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม อาทิเช่น ก่อสร้าง โฟมถุงพลาสติก หรือขยะมีพิษอื่น ๆ (1.1.2) หลีกเลี่ยงการเลือกซื้อสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่ใช้บรรจุภัณฑ์ห่อหุ้มหลายชั้น (1.1.3) หลีกเลี่ยงการเลือกซื้อสินค้าชนิดใช้ครั้งเดียว หรือผลิตภัณฑ์ที่มีอายุการใช้งานต่างๆ (1.1.4) ไม่สนับสนุนร้านค้าที่กักเก็บและจำหน่ายสินค้าที่ใช้บรรจุภัณฑ์ฟุ่มเฟือย และไม่มีระบบเรียกคืนบรรจุภัณฑ์ใช้แล้ว (1.1.5) กรณีการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ประจำบ้านที่ใช้เป็นประจำ เช่น สบู่ ผงซักฟอก น้ำยาล้างจาน ให้เลือกซื้อผลิตภัณฑ์ที่มีขนาดบรรจุใหญ่กว่า เนื่องจากใช้บรรจุภัณฑ์น้อยกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับหน่วยน้ำหนักของผลิตภัณฑ์ (1.1.6) ลดหรือลด

การบริโภคที่ฟุ่มเฟือย โดยเลือกใช้สินค้าหรือผลิตภัณฑ์ให้เหมาะสมกับความต้องการ (1.2) เลือกใช้สินค้าที่สามารถส่งคืนบรรจุภัณฑ์สู่ผู้ผลิตได้ (Return) (1.2.1) เลือกซื้อสินค้าหรือใช้ผลิตภัณฑ์ที่มีระบบมัดจำ – คืนเงิน เช่น ขวดเครื่องดื่มประเภทต่าง ๆ (1.2.2) เลือกซื้อสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่สามารถนำกลับไปรีไซเคิลได้ หรือมีส่วนประกอบของวัสดุรีไซเคิล เช่น ถุงช้อปปิ้ง โปสการ์ด (1.2.3) เลือกซื้อสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่ผู้ผลิตเรียกคืนซากบรรจุภัณฑ์ หลังจากการบริโภคของประชาชน (2) ใช้ซ้ำ (Reuse) ใช้ซ้ำ เป็นหนึ่งในแนวทางการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่มีอยู่อย่างรู้คุณค่า การใช้ซ้ำเป็นการที่เรานำสิ่งต่างๆ ที่ใช้งานไปแล้ว และยังสามารถใช้งานได้ กลับมาใช้อีก เป็นการลดการใช้ทรัพยากรใหม่ รวมทั้งเป็นการลดปริมาณขยะที่จะเกิดขึ้นอีกด้วย ตัวอย่างของการใช้ซ้ำ ก็เช่น (2.1) เลือกซื้อหรือใช้ผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบมาให้ใช้ได้มากกว่า 1 ครั้ง เช่น แบตเตอรี่ประจุไฟฟ้าใหม่ได้ (2.2) ซ่อมแซมเครื่องใช้ และอุปกรณ์ต่างๆ (Repair) ให้สามารถใช้งานได้ต่อไปได้อีก (2.3) บำรุงรักษาเครื่องใช้ อุปกรณ์ต่างๆ ให้สามารถใช้งานได้คงทนและยาวนานขึ้น (2.4) นำบรรจุภัณฑ์และวัสดุเหลือใช้อื่นๆ กลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ เช่น การใช้ซ้ำถุงพลาสติก ถุงผ้า ถุงกระดาษ และกล่องกระดาษ การใช้ซ้ำขวดน้ำดื่ม เข็ยอกนม และกล่องใส่ขนม (2.5) ยืมเช่า หรือใช้สิ่งของหรือผลิตภัณฑ์ที่ใช้บ่อยครั้งร่วมกัน เช่น หนังสือพิมพ์ วารสาร (2.6) บริจาคหรือขายสิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ เช่น หนังสือ เสื้อผ้า เฟอร์นิเจอร์ และเครื่องมือใช้สอยอื่นๆ (2.7) นำสิ่งของมาดัดแปลงให้ใช้ประโยชน์ได้อีก เช่น การนำยางรถยนต์มาทำเก้าอี้ การนำขวดพลาสติกมาดัดแปลงเป็นที่ใส่ของ แจกัน การนำเศษผ้ามาทำเป้ลมนอน เป็นต้น (2.8) ใช้ซ้ำวัสดุสำนักงาน เช่น การใช้กระดาษทั้งสองหน้า เป็นต้น (3) รีไซเคิล (Recycle) เป็นการนำวัสดุต่างๆ อย่างเช่น กระดาษ แก้ว พลาสติก เหล็ก อะลูมิเนียม ฯลฯ มาแปรรูปโดยกรรมวิธีต่างๆ เพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ ซึ่งนอกจากจะเป็นการลดปริมาณขยะมูลฝอยแล้ว ยังเป็นการลดการใช้พลังงานและลดมลพิษที่เกิดกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งเราสามารถทำได้โดย (3.1) คัดแยกขยะรีไซเคิลแต่ละประเภท ได้แก่ แก้ว กระดาษ พลาสติก โลหะ/อโลหะ เพื่อให้ง่ายต่อการนำไปรีไซเคิล (3.2) นำไปขาย/บริจาค/นำเข้าธนาคารขยะ/กิจกรรมขยะแลกไข่ เพื่อเข้าสู่วงจรของการนำกลับไปรีไซเคิล (คัดแยกขยะ - สารานุกรม สำนักงานเทศบาลนครภูเก็ต 2564)

ประเภทของขยะมูลฝอย (Type of Solid Waste)

สำนักจัดการกากของเสียและสารอันตราย (2555) ได้จัดแบ่งประเภทของขยะมูลฝอยชุมชนออกตามลักษณะทางกายภาพได้เป็น 4 ประเภท ได้แก่

1. ขยะย่อยสลาย (Compostable waste) หรือมูลฝอยย่อยสลาย คือ ขยะที่เน่าเสียและย่อยสลายได้เร็ว สามารถนำมาหมักทำปุ๋ยได้ เช่น เศษผัก เปลือกผลไม้ เศษอาหาร ใบไม้ เศษเนื้อสัตว์ เป็นต้น แต่จะไม่รวมถึงซากหรือเศษของพืช ผัก ผลไม้ หรือสัตว์ที่เกิดจากการทดลองใน

ห้องปฏิบัติการ โดยที่ขยะย่อยสลายนี้เป็นขยะที่พบมากที่สุด คือ พบมากถึง 64% ของปริมาณขยะทั้งหมดในกองขยะ

2. ขยะรีไซเคิล (Recyclable waste) หรือมูลฝอยที่ขังใช้ได้ คือ ของเสียบรรจุภัณฑ์หรือวัสดุเหลือใช้ ซึ่งสามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ได้ เช่น แก้ว กระดาษ เศษพลาสติกกล่องเครื่องดื่มแบบ UHT กระจังรถจักรยานยนต์ เศษโลหะ อะลูมิเนียม ยางรถยนต์ เป็นต้น สำหรับขยะรีไซเคิลนี้เป็นขยะที่พบมากเป็นอันดับที่สองในกองขยะ กล่าวคือ พบประมาณ 30% ของปริมาณขยะทั้งหมดในกองขยะ

3. ขยะอันตราย (Hazardous waste) หรือมูลฝอยอันตราย คือ ขยะที่มีองค์ประกอบหรือปนเปื้อนวัตถุอันตรายชนิดต่าง ๆ ซึ่งได้แก่ วัตถุระเบิด วัตถุไวไฟ วัตถุออกซิไดซ์ วัตถุพิษ วัตถุที่ทำให้เกิดโรค วัตถุไวไฟ วัตถุที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพันธุกรรม วัตถุกัดกร่อน วัตถุที่ก่อให้เกิดการระคายเคือง วัตถุอย่างอื่นไม่ว่าจะเป็นเคมีภัณฑ์หรือสิ่งอื่นใดที่อาจทำให้เกิดอันตรายแก่บุคคล สัตว์ พืชทรัพย์สินหรือสิ่งแวดล้อม เช่น ถ่านไฟฉาย หลอดฟลูออเรสเซนต์แบตเตอรี่ โทรศัพท์เคลื่อนที่ ภาชนะบรรจุสารกำจัดศัตรูพืช กระจังสเปรย์บรรจุสีหรือสารเคมี เป็นต้น ขยะอันตรายนี้เป็นขยะที่มักจะพบได้น้อยที่สุด กล่าวคือ พบประมาณเพียง 3% ของปริมาณขยะทั้งหมดในกองขยะ

4. ขยะทั่วไป (General waste) หรือมูลฝอยทั่วไป คือ ขยะประเภทอื่นนอกเหนือจากขยะย่อยสลาย ขยะรีไซเคิล และขยะอันตราย มีลักษณะที่ย่อยสลายยากและไม่คุ้มค่าสำหรับการนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ เช่น ห่อพลาสติกใส่ขนม ถุงพลาสติกบรรจุผงซักฟอก พลาสติกห่อลูกอม ของบะหมี่กึ่งสำเร็จรูป ถุงพลาสติกเบ็ดเศษอาหาร โฟมปนเปื้อนอาหาร ฟิล์มพลาสติกอาหาร เป็นต้น สำหรับขยะทั่วไปนี้เป็นขยะที่มีปริมาณใกล้เคียงกับขยะอันตราย กล่าวคือ จะพบประมาณ 3% ของปริมาณขยะทั้งหมดในกองขยะ

กรมควบคุมมลพิษ(2542) ได้จัดแบ่งประเภทขยะออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่

1) ขยะทั่วไป (General Waste) ไม่ว่าจะเป็นขยะที่เกิดจากการก่อสร้าง /ถนนหนทางหรือขยะสำนักงานก็จัดเป็นแหล่งของการเกิดขยะชนิดทั่วไป เช่นขยะที่เกิดจากการก่อสร้าง ไม่ว่าจะเป็นกระเบื้อง เศษอิฐ กรวด ทราช เศษปูน หิน ซึ่งขยะ ประเภทนี้ไม่เกิดการย่อยสลายและไม่เน่าเหม็น โดยในการกำจัดขยะทั่วไปนั้นควรคัดแยกขยะที่สามารถนำมาใช้ใหม่ได้ก่อนการส่งกำจัดต่อไป

2) ขยะอินทรีย์ (Organic Waste) ส่วนใหญ่จะเป็นขยะที่เกิดจากครัวเรือนร้านอาหาร/โรงอาหาร ตลาดสด และการเกษตรกรรม อันได้แก่ เศษอาหาร ซาก/มูลสัตว์ ซึ่งขยะประเภทนี้จะเป็นชนิดที่ย่อยสลายและเน่าเปื่อยได้ง่าย เนื่องจากเป็นสารประกอบอินทรีย์ที่มีความชื้นค่อนข้าง

สูงประกอบด้วยขยะประเภทนี้ก่อนข้างมีกลิ่นเหม็น ดังนั้นในการกำจัดขยะประเภทนี้ควรพิจารณาถึงความเป็นไปได้ก่อน เพื่อป้องกันปัญหาการเกิดการเน่าเสียโดยขาดระบบการจัดการที่เหมาะสม เช่น ใช้ในการทำปุ๋ยหมัก และ/หรือทำน้ำหมักชีวภาพ เป็นต้น

3) ขยะอุตสาหกรรม (Industrial Waste) เกิดจากระบวนการ และ/หรือขั้นตอนการผลิตของโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งประเภทของขยะก็จะแตกต่างกันในประเภทของอุตสาหกรรมนั้น ๆ และขยะประเภทนี้อาจเป็นสารอินทรีย์ที่เน่าเปื่อยหรือชิ้นส่วนประกอบของยานยนต์ก็ได้ ไม่ว่าจะเป็ น ยาง แบตเตอรี่ เศษไขมัน ซึ่งในการกำจัดผู้ประกอบการควรพิจารณาและ/หรือให้ ความสำคัญในการคัดแยกประเภทขยะชิ้นส่วนที่ยังสามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้โดยเป็น อีกแนวทางหนึ่งในการลดปริมาณขยะได้

4) ขยะติดเชื้อและขยะอันตราย (Hazardous Waste) ซึ่งส่วนใหญ่จะเกิดจากสถานพยาบาล ซึ่งขยะประเภทนี้จะต้องใช้กรรมวิธีในการทำลายเป็นพิเศษ อันได้แก่วัสดุที่ผ่านการ ใช้ในโรงพยาบาลโดยการกำจัดขยะติดเชื้อจากแหล่งดังกล่าว จะทำลายโดยการเผาในเตาเผาที่มี ประสิทธิภาพ ใช้อุณหภูมิที่สูงกว่าการกำจัดขยะทั่วไป ส่วนขยะอันตรายอื่น ๆ นั้น อาจพบได้ใน สถานที่ทั่ว ๆ ไปไม่ว่าจะเป็น แบตเตอรี่กระป๋องสี พลาสติก ฟิ ล์มถ่ายภาพ ถ่านไฟฉาย ซึ่งขยะประเภทนี้ หากขาดความระมัดระวังในการใช้ประกอบกับขาดการทิ้งและ/หรือ การจัดการที่ถูกต้องอาจส่งผล ต่อทั้งมนุษย์และสิ่งแวดล้อมในทางลบได้

กฎกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง การจัดการมูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชน พ.ศ. 2563 ข้อ 2 “มูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชน ” หมายความว่า มูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตราย ที่เกิดจากกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน ที่เป็นวัตถุหรือปนเปื้อนสารที่มีคุณสมบัติเป็นสารพิษ สารไวไฟ สารออกซิไดซ์ สารเปอร์ออกไซด์ สารระคายเคือง สารกัดกร่อน สารที่เกิดปฏิกิริยาได้ ง่าย สารที่เกิดระเบิดได้ สารที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพันธุกรรม สารหรือสิ่งอื่นใดที่อาจก่อ หรือ มีแนวโน้มที่จะท าให้เกิดอันตรายแก่บุคคล สัตว์ พืช ทรัพย์สิน หรือสิ่งแวดล้อม แต่ไม่ หมายความว่า รวมถึงมูลฝอยทั่วไป มูลฝอยติดเชื้อ กากกัมมันตรังสี และของเสียอันตรายตามกฎหมาย ว่าด้วยโรงงาน

“มูลฝอยทั่วไป” หมายความว่า มูลฝอยทั่วไปตามกฎหมายว่าด้วยสุขลักษณะการจัดการ มูลฝอยทั่วไป

“มูลฝอยติดเชื้อ ” หมายความว่า มูลฝอยติดเชื้อตามกฎหมายว่าด้วยการ กจัดมูลฝอย ติดเชื้อ “ผู้ซึ่งก่อให้เกิดมูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชน ” หมายความว่า ประชาชน และเจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารที่พักอาศัย ร้านจำหน่ายสินค้า สถานประกอบการ สถานบริการ

ตลาด สถานบริการการสาธารณสุขตามกฎหมายว่าด้วยการกำจัดมูลฝอยติดเชื้อ หรือสถานที่ใด ๆ ที่เป็นแหล่งก าเนิดมูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชน

“น้ำชะมูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชน ” หมายความว่า ของเหลวที่ไหลชะผ่าน หรือของเหลวที่ออกมาจากมูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชน ซึ่งอาจประกอบด้วยสารละลาย หรือ สารแขวนลอยผสมอยู่

องค์ประกอบที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงปริมาณของขยะมูลฝอย

คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา (2548, หน้า 56-68) ได้นำเสนอแนวคิดวา ปริมาณของขยะมูลฝอยขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายอย่าง และสามารถเปลี่ยนแปลงได้เสมอ ซึ่งผู้ที่มีหน้าที่ในการจัดการขยะมูลฝอย จำเป็นต้องบันทึกปริมาณขยะมูลฝอยไว้เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ ในการจัดเก็บ เก็บขน และวางแผนการปรับปรุงการปฏิบัติงานหรือจัดการงบประมาณ ตลอดจนวางแผน งานในอนาคตได้ องค์ประกอบที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงปริมาณของขยะมูลฝอย มีดังนี้

1. ลักษณะของชุมชน ถ้าเป็นชุมชนที่ประกอบการค้า เช่น ตลาด ศูนย์การค้า ก็จะมีปริมาณ ขยะมูลฝอยมากกว่าชุมชนที่อยู่อาศัย และถ้าเป็นบริเวณย่านเกษตรกรรม เช่น ทำสวนปริมาณ ขยะมูลฝอยก็น้อยกว่าบริเวณอื่น ๆ

2. ความหนาแน่นของชุมชน บริเวณที่มีที่อยู่อาศัยหนาแน่น ปริมาณขยะมูลฝอยก็มากกว่า บริเวณที่มีผู้อยู่อาศัยน้อย ซึ่งในปัจจุบันนิยมสร้างแฟลต ทาวน์เฮาส์ คอนโดมิเนียมบริเวณนั้น มีผู้อยู่อาศัยหลายครอบครัว ปริมาณขยะมูลฝอยก็มีมาก

3. ฤดูกาล มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงปริมาณของขยะมูลฝอยเป็นอย่างมาก เช่น ฤดูที่มีผลไม้ ปริมาณขยะมูลฝอยจำนวนเปลือกผลไม้จะมากเพราะเหลือจากการบริ โภคของประชาชน และยังราคาผลไม้ถูกในปีที่ผลไม้ออกสู่ตลาดเป็นจำนวนมาก ยิ่งทำให้มีเปลือกและเศษผลไม้ เหลือทิ้งในปีนั้นมากขึ้น

4. สถานะทางเศรษฐกิจ ชุมชนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดี ย่อมมีกำลังซื้อสินค้าสูงกว่าชุมชน ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ จึงมีขยะมูลฝอยมากตามไปด้วย

5. อุปนิสัยของประชาชนในชุมชนที่มีอุปนิสัยรักความสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อย มีปริมาณขยะมูลฝอยในการเก็บขนมากกว่าประชาชนที่มีอุปนิสัยไม่รักความเป็นระเบียบเรียบร้อย ซึ่งจะทิ้งขยะมูลฝอยกระจัดกระจายไม่รวบรวมเป็นที่เป็นทาง ปริมาณขยะมูลฝอยที่จะเก็บขน จึงน้อยลง แต่ไปมากอยู่ตามลำคลอง ถนน ที่สาธารณะ เป็นต้น

6. การจัดการเก็บขนขยะมูลฝอย องค์ประกอบนี้ก็เป็นผลอย่างมากต่อการเปลี่ยนแปลง ปริมาณขยะมูลฝอย เพราะถ้าบริการเก็บขนขยะมูลฝอยสม่ำเสมอ ประชาชนก็นำขยะมูลฝอยออกมา

สะดวกย่อมเป็นประมาทขณะมูลฝอยสูงขึ้น แต่ถ้บริการเก็บขนขยะมูลฝอยไม่สม่ำเสมอ ประชาชนก็ไม่กล้านำขยะมูลฝอยออกมาเพราะจะทำให้ไม่สะอาดแก่ที่พักอาศัยปริมาณขยะมูลฝอยก็น้อยลง

7. ความสะดวกในการเก็บขนขยะมูลฝอย ถ้าสภาพของท้องถิ่นไม่สะดวกที่จะให้บริการในการเก็บขนขยะมูลฝอยเป็นไปอย่างทั่วถึง เป็นต้นว่า รถขนขยะมูลฝอยไม่สามารถจะเขาไปในชุมชนได้ เนื่องจากถนนหรือตรอก ซอย แคบมาก ต้องใช้ภาชนะขนถ่ายอีกทอดหนึ่ง ก็จะทำให้ปริมาณของขยะมูลฝอยน้อยลงทั้ง ๆ ที่ข้อเท็จจริงยังมีขยะมูลฝอยเหลือจากการเก็บอีกมากก็ตาม ซึ่งถ้าจะเก็บขนหมดตามสภาพที่แท้จริงแล้ว จะต้องใช้เวลามากตามไปด้วย

องค์ประกอบต่าง ๆ เหล่านี้เป็นผลกระทบต่อปริมาณขยะมูลฝอยมาก ทำให้ปริมาณที่คาดคะเนในการจัดการขยะมูลฝอยเปลี่ยนแปลงไปจากความเป็นจริง ซึ่งอาจจะเป็นปริมาณต่ำกว่าหรือสูงกว่าปริมาณที่จะนำไปใช้ประโยชน์ในการจัดเก็บขนหรือกำจัดได้

ผลกระทบของขยะมูลฝอย

จากการขยายตัวทางด้านประชากรและเศรษฐกิจ ทำให้ปริมาณขยะมูลฝอยที่เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะในพื้นที่ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่สามารถบริหารจัดการขยะมูลฝอยได้ ส่งผลให้ประชาชนต้องแบกรับภาระในการกำจัดขยะมูลฝอยด้วยตนเอง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการจัดการขยะมูลฝอยที่ไม่ถูกต้อง (กรมควบคุมมลพิษ 2561 ก) และอาจเป็นสาเหตุทำให้เกิดผลกระทบในด้านสุขภาพ ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านเศรษฐกิจ ดังนี้ (ขวัญกมล ขุนพิทักษ์, 2551)

1. ด้านสุขภาพ

เป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของแมลงและพาหะนำโรค เนื่องจากเชื้อจุลินทรีย์ที่ปนเปื้อนมากับขยะมูลฝอย โดยเฉพาะขยะมูลฝอยที่มีทั้งความชื้นและสารอินทรีย์ซึ่งจุลินทรีย์สามารถใช้เป็นอาหารได้ ซึ่งโรคที่อาจเกิดขึ้นจากการจัดการขยะมูลฝอยที่ไม่ถูกสุขลักษณะได้แก่ (กรมอนามัย 2556)

1.1) โรคระบบทางเดินอาหาร เกิดจากเชื้อจุลินทรีย์ต่างๆ เช่น ไวรัส เชื้อรา แบคทีเรีย ในขยะมูลฝอยที่ตกค้างบนพื้นจะเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของหนู ยุง แมลงสาบ แมลงวัน และสัตว์พาหะนำโรคติดต่ออื่นๆ หรือเชื้อโรคเข้าสู่ร่างกายคนจากการรับประทานอาหารและน้ำหรือการจับต้องด้วยมือซึ่งส่งผลกระทบต่อสุขอนามัยได้โดยง่าย ก่อให้เกิดโรคต่างๆ เช่น โรคท้องร่วง โรคพยาธิ อหิวาตกโรค ไทฟอยด์ และโรคบิด เป็นต้น

1.2) โรคจากการติดเชื้อ เกิดจากมูลฝอยติดเชื้อที่ปะปนมากับขยะมูลฝอยทั่วไป เช่น ดุขยางอนามัย ผ้าอนามัย กระดาษทิชชูของคนที่เป็นวัณโรคใช้กับเสมหะหรือน้ำลาย สำลีเช็ดแผลพลาสติกปิดแผลที่ใช้แล้ว อาหารเน่าบูด และซากสัตว์ ซึ่งอาจมีเชื้อไข้หวัดนก รวมถึงอันตรายจากอุบัติเหตุซึ่งคนในชุมชนที่ต้องทำงานเกี่ยวข้องกับกองขยะมูลฝอยมักเจออยู่บ่อยๆ ได้แก่ มูลฝอยที่เป็นวัตถุมีคม และวัสดุปนเปื้อนเลือด เช่น เศษแก้ว เหล็กแหลม ไม้แหลม และเข็มฉีดยา

ไว้แล้ว เป็นต้น เสี่ยงต่อการบาดเจ็บและติดเชื้อโรค เช่น เชื้อบาดทะยัก เชื้อไวรัสตับอักเสบบ และเชื้อโรคเอดส์ เป็นต้น

1.3) โรคภูมิแพ้ เกิดจากการสูดดมฝุ่นละออง ไอ สารระเหยจากขยะมูลฝอยที่เป็นสารเคมีต่างๆ หรือเขม่าควันจากการเผาขยะมูลฝอย

1.4) ปวดศีรษะ คลื่นไส้ และอาเจียน เกิดจากกลิ่นเหม็นขยะมูลฝอยที่จัดการไม่ถูกสุขลักษณะ

1.5) โรคมะเร็ง เกิดจากการได้รับสารพิษต่อเนื่องเป็นระยะเวลานาน การสูดดมอากาศเสียจากการเผาถ่านแฉ่ง ทำให้เกิดควันและสารพิษปนเปื้อนในอากาศ เช่น สารไดออกซินและพีวเรนระหว่างเผา ซึ่งสารทั้งสองเป็นสารก่อมะเร็งและทำลายการทำงานของตับได้ อีกทั้งอันตรายจากขยะมูลฝอยที่เป็นสารเคมีหรือเป็นพิษบางชนิดซึ่งเป็นตัวก่อให้เกิดมะเร็งผิวหนังและมะเร็งปอด เป็นต้น

1.6) ผลกระทบต่อสุขภาพหรือระบบต่างๆ ภายในร่างกาย เกิดจากสารพิษในขยะมูลฝอยอันตรายประเภทต่างๆ เช่น แมงกานีส สารปรอท สารตะกั่ว สารแคดเมียม สารฟอสฟอรัส ในผลิตภัณฑ์ต่างๆ อาทิเช่น ถ่านไฟฉาย หลอดฟลูออเรสเซนต์ แบตเตอรี่รถยนต์ หมึกพิมพ์ แบตเตอรี่โทรศัพท์มือถือ เป็นต้น

2. ด้านสิ่งแวดล้อม

2.1) ก่อให้เกิดความรำคาญทำให้ขาดความสง่างาม การเก็บรวบรวมขยะมูลฝอยได้ไม่หมด มีการสะสมตกค้าง เกิดกลิ่นรบกวน ก่อให้เกิดความรำคาญ และขยะมูลฝอยที่ถูกทิ้งเกลื่อนกลาด และอาจถูกลมพัดกระจายอยู่ตามพื้นที่ต่างๆ ทำให้บริเวณนั้นดูสกปรก และอาจส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

2.2) ก่อให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม การจัดการขยะมูลฝอยที่ไม่ถูกต้อง เป็นสาเหตุทำให้เกิดมลพิษของน้ำ มลพิษของดิน และมลพิษของอากาศ เช่น ขยะมูลฝอยที่ถูกทิ้งลงแหล่งน้ำส่งผลให้แหล่งน้ำสกปรกหรือเกิดการเน่าเสียได้ รวมถึงขยะมูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชน ซึ่งมีส่วนประกอบสำคัญของสารโลหะหนัก เกิดผลเสียต่อระบบนิเวศน์ในดิน และการเผาขยะมูลฝอยกลางแจ้งทำให้เกิดควันที่มีสารพิษทำให้คุณภาพของอากาศเสีย

3. ด้านเศรษฐกิจ

เนื่องจากขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นและมีปริมาณเพิ่มขึ้น ย่อมต้องสิ้นเปลืองงบประมาณเพื่อจัดการกับขยะมูลฝอยดังกล่าวให้มีประสิทธิภาพ รวมถึงผลกระทบจากขยะมูลฝอย ไม่ว่าจะเป็นน้ำเสีย อากาศเสีย ดินปนเปื้อนเหล่านี้ย่อมส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศ ดังนั้น ผลกระทบของขยะมูลฝอยที่เกิดจากการจัดการขยะมูลฝอยที่ไม่ถูกต้องส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

และสุขภาพของประชาชน เพื่อเป็นการลดผลกระทบที่เกิดจากขยะมูลฝอยอย่างมีประสิทธิภาพ จึงต้องมีมาตรการการจัดการขยะมูลฝอย เพื่อให้ขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น

ความจำเป็นในการจัดการขยะมูลฝอย

การจัดการ ขยะมูลฝอย เป็นสิ่งจำเป็นมากในชุมชนปัจจุบัน เพราะความหนาแน่นของประชากรที่มีจำนวนเพิ่มขึ้น และที่ดินว่างเปล่าที่มีน้อยลง ประกอบกับปริมาณขยะมูลฝอยเพิ่มขึ้น ประชาชนก็ไม่สามารถนำขยะมูลฝอยไปทิ้งตามที่ดินว่างเปล่าเหมือนที่เคยปฏิบัติมาแต่ก่อนได้รัฐจึงเข้าไปจัดการเพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยแก่ชุมชน โดยไม่สามารถให้เอกชนเข้ามาดำเนินการได้ ทั้งนี้เนื่องจาก (กรมควบคุมมลพิษ, 2556)

1. เป็นบ่อเกิดของเชื้อโรคต่างเพราะขยะมูลฝอยเป็นสิ่งที่เหลือทิ้ง รวมถึงสิ่งสกปรกทั้งหลายที่รวมกันอยู่ จึงมีเชื้อโรคนานาชนิดปนอยู่สามารถจะเจริญแพร่พันธุ์ได้ดี และรวดเร็วในสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม และระยะเวลาที่ขยะมูลฝอยถูกทิ้งอยู่นานเท่าไร ปริมาณเชื้อโรคก็จะเพิ่มมากขึ้นก็จะแพร่กระจายออกไปก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพของคนและสัตว์ได้

2. เป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของพาหะนำโรค ได้แก่ แมลงสาบ หนู ยุง แมลงต่าง ๆ และสุนัขเป็นต้นสัตว์เหล่านี้นอกจากจะเข้าไปคุ้ยเขี่ยหาอาหารซึ่งมีอยู่มากมายในกองขยะมูลฝอยแล้ว ยังใช้เป็นที่อยู่อาศัย วางไข่ ฟักตัวอ่อน และเจริญเติบโต แพร่พันธุ์ต่อไป จนเพิ่มปริมาณมากขึ้น ซึ่งก็เป็นอันตรายอย่างมากที่จะพาเชื้อโรคต่าง ๆ ที่มีอยู่ในขยะมูลฝอยไปสู่คนและสัตว์เลี้ยงได้อย่างรวดเร็วและแพร่หลายมากขึ้น

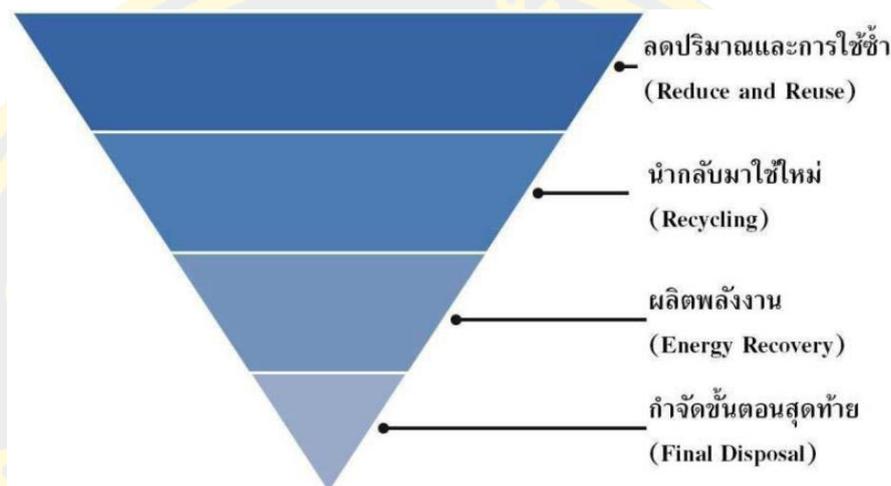
3. เกิดกลิ่นเหม็นและสภาพน่ารังเกียจ เมื่อขยะมูลฝอยเกิดการย่อยสลายโดยแบคทีเรียจะมีกลิ่นเหม็น ซึ่งจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับลักษณะและปริมาณและชนิดของขยะมูลฝอยนอกจากนี้ถ้าแมลงวันวางไข่จะมีหนอนขึ้น เกิดสภาพไม่น่าดูเป็นที่น่าขยะแขยงอย่างมาก

4. เกิดเป็นเหตุรำคาญแก่บริเวณใกล้เคียง ดังที่กล่าวแล้วว่าเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของสัตว์และแมลงต่าง ๆ เช่น หนู แมลงวัน ยุง เป็นต้น สัตว์เหล่านี้เมื่อเพาะพันธุ์มีปริมาณมากขึ้น จะออกมาทำ ความรำคาญให้แก่บริเวณใกล้เคียงนอกเหนือจากการเป็นพาหะนำโรคอีกด้วย

5. เกิดอุบัติเหตุได้ เช่น เกิดอัคคีภัยในกรณีที่ขยะมูลฝอยมีเชื้อไฟอยู่ เช่น กระดาษพลาสติก ซึ่งติดไฟง่าย ถ้ามีผู้ที่ไม่ระมัดระวังทิ้งกันบูหรี่ ที่ยังติดไฟอยู่ ก็จะเกิดอัคคีภัยได้ง่ายอีกประการหนึ่ง อาจเกิดอุบัติเหตุบาดเจ็บแก่ร่างกาย เนื่องจากกองขยะมูลฝอยใกล้กับทางเดินเท้าซึ่งในกองขยะมูลฝอยมีเศษแก้ว เศษ โลหะหรือของมีคม ซึ่งผู้สัญจรผ่านหรือเด็กอาจจะไปเดินเหยียบของมีคมเหล่านี้

หลักการในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน

USEP A (1989 อ้างถึงใน พิริยุตม์ วรรณพฤษ, 2555, หน้า 10) กล่าวถึง องค์ประกอบของการจัดการขยะมูลฝอยไว้ว่าการดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยนั้น สามารถแบ่งหลักการในการดำเนินการออกเป็นส่วนสำคัญ 4 ส่วนตามลำดับความสำคัญ ได้แก่ 1) การลดปริมาณขยะจากแหล่งกำเนิด 2) การนำกลับมาใช้ประโยชน์ 3) การกำจัดด้วยวิธีเผา และ 4) การฝังกลบ

ภาพที่ 2 ลำดับความสำคัญของการจัดการขยะมูลฝอย (พิริยุตม์ วรรณพฤษ, 2555, หน้า 10)

ทั้งนี้การลดการเกิดขยะ มูลฝอยที่แหล่งกำเนิดและการใช้ซ้ำ มีความหมายครอบคลุมการลดทั้งปริมาณ และ ระดับความเป็นพิษ (Toxicity) ของขยะมูลฝอย การลดปริมาณที่แหล่งกำเนิดเกิดขึ้นได้ด้วยการออกแบบ การผลิต และการใช้บรรจุภัณฑ์จากวัสดุที่ไม่ก่อให้เกิดมลพิษและมีปริมาณน้อยหรือสามารถใช้ซ้ำได้ นอกจากนั้นการนำกลับมาแปรรูปเพื่อใช้ประโยชน์จะรวมถึงการนำเอาขยะอินทรีย์มาแปรรูปเป็นปุ๋ยด้วย สำหรับการกำจัดด้วยวิธีเผานั้นเหมาะสมสำหรับท้องถิ่นที่มีขยะมูลฝอยที่ไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ปริมาณมาก ๆ และในขั้นตอนสุดท้ายของการจัดการขยะมูลฝอยแบบบูรณาการ คือ การฝังกลบ ซึ่งแม้จะมีลำดับความสำคัญน้อยที่สุดแต่การฝังกลบยังคงมีความจำเป็นสำหรับการกำจัดขยะมูลฝอยที่ไม่สามารถใช้ประโยชน์ต่อไปได้อีก เช่น เศษวัสดุจากการก่อสร้างหรือเถ้าจากการเผา และขยะมูลฝอยส่วนที่เหลือจากขั้นตอนอื่น ๆ นั้นเอง

วิธีการในการดำเนินการกำจัดขยะมูลฝอย

อาณัต ต๊ะปินตา (2553, หน้า 69) กล่าวว่า ขยะ มูลฝอยที่เกิดจากกิจกรรมของมนุษย์ในค้ำนต่าง ๆ โดยเฉพาะจากการดำเนินชีวิตประจำวันนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการจัดการอย่างเป็นระบบตั้งแต่กระบวนการเกิดขยะ ที่แหล่งกำเนิดไปจนถึงการนำไปกำจัดหรือทำลายยังสถานที่ฝังกลบ ทั้งนี้รายละเอียดขั้นตอนวิธีการกำจัดขยะ มูลฝอยชุมชนมี 6 ขั้นตอนดังนี้ (หนังสือความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2553)

1) การลดและการคัดแยก ณ แหล่งกำเนิด

การดำเนินการกับขยะ มูลฝอยที่เกิดขึ้นจากแหล่งกำเนิดต่าง ๆ อันได้แก่ บ้านเรือน อาคาร สำนักงาน สถานศึกษา ห้างร้าน ตลอดจนสถานที่สาธารณะ ทั่วไป เพื่อรอการเก็บขน การรวบรวม และการนำไปกำจัดทำลายจากหน่วยงานที่รับผิดชอบ ซึ่งในการดำเนินการกับขยะมูลฝอย ณ แหล่งกำเนิดเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้ที่เป็นเจ้าของบ้านเรือนหรืออาคารสถานที่ต่าง ๆ โดยมีหลักการในการจัดการแบ่งออกเป็น 2 ส่วนด้วยกัน คือ (1) การลดขยะ ณ แหล่งกำเนิด (Source reduction) เพื่อให้มีปริมาณขยะ ที่จะต้องนำไปกำจัดหรือทำลายให้น้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้ และ (2) การคัดแยกขยะ (Waste separation) ซึ่งถือเป็นมาตรการสำคัญประการหนึ่งที่จะ ช่วยให้การจัดการขยะในขั้นต้นต่อไปเป็นไปอย่างมีระบบและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2) การเก็บรวบรวม

การเก็บขนขยะ มูลฝอยที่ถูกทิ้งไว้ในภาชนะรองรับขยะ ซึ่งวางไว้ตามสถานที่ต่าง ๆ อันได้แก่ บริเวณที่พักอาศัย สถาบันการศึกษา ตลาดสด ป้ายรถโดยสารประจำทาง และสวนสาธารณะ ฯลฯ เพื่อนำมารวบรวมไว้ยังจุดพักขยะก่อน แล้วจึงทำการขนถ่ายใส่รถเก็บขยะ เพื่อที่จะขนส่งต่อไปยังสถานที่ฝังกลบสำหรับขยะที่ไม่สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ได้อีกแต่ หากเป็นขยะรีไซเคิลที่ได้มีการคัดแยกไว้ในภาชนะ รองรับขยะตามที่กล่าวมาแล้ว ขยะเหล่านี้ก็จะถูกรวบรวม และส่งไปแปรรูปเพื่อนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ต่อไป การเก็บรวบรวมขยะเป็นหน้าที่ตามบทบัญญัติของกฎหมายซึ่งกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้รับผิดชอบ ดังนั้นหน่วยงานดังกล่าวจะต้องมีการวางระบบและแบบแผนในการเก็บรวบรวมขยะ ที่เกิดขึ้นในแต่ละวันอย่างเหมาะสม สม ทั้งนี้ เพื่อมิให้มีขยะตกค้างอยู่ตามสถานที่ต่าง ๆ ในปริมาณมากและนานเกินไป

3) การเก็บกัก

ขยะมูลฝอยเมื่อถูกเก็บรวบรวมจากภาชนะ รองรับที่อยู่ตามแหล่งกำเนิดต่าง ๆ แล้ว ก็จะถูกขนถ่าย โดยรถเก็บขนขยะเพื่อนำไปกำจัดทำลายยังสถานที่ฝังกลบให้เร็วที่สุดเพื่อป้องกันการเน่าเหม็นของขยะ รวมทั้งเพื่อให้มีขยะตกค้างอยู่ตามสถานที่ต่าง ๆ ให้น้อยที่สุดด้วย ดังนั้นขยะมูลฝอยเหล่านี้จึงไม่จำเป็นต้องมีการเก็บกัก ณ จุดใดจุดหนึ่งก่อนนำไปกำจัดหรือทำลาย ยกเว้นในส่วนของขยะอันตรายหรือของเสียอันตรายต่าง ๆ เท่านั้น จะต้องทำการเก็บกักให้มีจำนวนมากพอ ก่อนส่งไปกำจัดอย่างถูกวิธีและปลอดภัย

4) การขนส่ง

การนำขยะ มูลฝอยที่เก็บรวบรวมจากแหล่งกำเนิดต่างๆ ภายในชุมชนถ่ายไปยังสถานที่ฝังกลบซึ่งตั้งห่างออกไป ไกลจากชุมชนหรืออาจเป็นการขนถ่ายขยะไปสู่ขบวนการแปรสภาพเพื่อ

นำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่อีก ในการขนส่งขยะมูลฝอยไปยังสถานที่ฝังกลบนั้นจะเกิดขึ้นภายหลังการดำเนินการรวบรวมขยะภายในชุมชนเสร็จสิ้นแล้ว โดยระยะเวลาที่ใช้จะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับระยะทางระหว่างชุมชนไปยังที่ตั้งของสถานที่ฝังกลบ ซึ่งมีผลต่อจำนวนเที่ยวของการขนส่งขยะในแต่ละวันด้วย

5) การแปรสภาพ

วิธีการที่จะ ทำให้ขยะมูลฝอยที่เก็บรวบรวมจากชุมชนอยู่ในสภาพที่เกิดความสะดวกต่อการเก็บขนไปกำจัดทำลายหรือนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ได้ ซึ่งวัตถุประสงค์ของการแปรสภาพขยะจะมีอยู่ด้วยกัน 3 ประการดังนี้ คือ 1) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการจัดการขยะ โดยการอัดขยะให้เป็นก้อนหรือเป็นก้อน ๆ ซึ่งจะช่วยลดพื้นที่ในการเก็บขนขยะและลดค่าใช้จ่ายในการขนส่งไปยังสถานที่ฝังกลบให้น้อยลง 2) เพื่อนำวัสดุที่ใช้แล้วกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่อีก 3) เพื่อนำผลผลิตที่เกิดจากกระบวนการแปรสภาพมาใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ตัวอย่างเช่น เมื่อทำการแปรสภาพขยะด้วยการย่อยสลายทางชีวภาพแล้วก็จะได้ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยอินทรีย์มาใช้ในการเพาะปลูกหรือทำการย่อยสลายขยะทางชีวภาพเพื่อให้ได้ก๊าซมีเทนมาใช้เป็นเชื้อเพลิงในด้านต่าง ๆ เช่น การหุงต้ม การปั่นกระแสไฟฟ้า เป็นต้น

6) การกำจัดหรือทำลาย

6.1) การกำจัดหรือทำลาย (Disposal) ถือเป็นขั้นตอนสุดท้ายของการจัดการเกี่ยวกับขยะมูลฝอยซึ่งเมื่อมีการดำเนินงานในขั้นตอนต่าง ๆ ตามที่ได้กล่าวมาเป็นลำดับแล้วในปัจจุบันได้มีการดำเนินการกำจัดหรือการทำลายขยะมูลฝอยด้วยวิธีการต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

6.2) การเทกองบนพื้น (Open dumping) การเทกองบนพื้นเป็นวิธีการกำจัดขยะมูลฝอยอย่างง่ายที่สุด และเสียค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด กล่าวคือ ขยะที่เก็บรวบรวมจากชุมชนจะถูกขนส่งไปยังสถานที่ทิ้งขยะซึ่งอาจมีสภาพเป็นที่ราบทั่วไปหรืออาจเป็นพื้นที่ที่เป็นหลุมบ่อก็ได้ ขยะ ที่ ขนส่งมานั้นจะ ถูกเทลงมากองบนพื้นดิน โดยมีได้ดำเนินการใดๆ ทั้งสิ้น ซึ่งเมื่อมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นก็จะกลายเป็นภูเขาขยะ ที่สร้างปัญหาในหลาย ๆ ด้าน ทั้งเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของพาหะนำโรคต่าง ๆ เช่น หนู แมลงวัน ฯลฯ และ ทำให้เกิดน้ำเสียจากกองขยะซึ่งอาจปนเปื้อนลงแหล่งน้ำใกล้เคียงหรือน้ำใต้ดินได้ วิธีนี้จึงไม่ถือว่าเป็นการกำจัดขยะที่ถูกสุขลักษณะและควรต้องหลีกเลี่ยงจะดำเนินการ ทั้งนี้ เนื่องจากการทำลายทัศนียภาพของพื้นที่และที่สำคัญ คือ ทำให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญต่อประชาชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณ โดยรอบพื้นที่ทิ้งขยะดังกล่าวได้ อย่างไรก็ตามพบว่า ในปัจจุบันนี้ ท้องถิ่นหลายแห่งทั่วประเทศยังมีการกำจัดขยะด้วยวิธีเทกองบนพื้นอยู่เนื่องจากท้องถิ่นเหล่านั้นไม่มีสถานที่ทิ้งขยะเป็นของตนเองรวมทั้งยังขาดแคลนงบประมาณที่จะใช้ก่อสร้างสถานที่ฝังกลบขยะอย่างถูกหลักสุขาภิบาลได้ นอกจากการนำขยะมาเทกองบนพื้นโดยไม่ได้จัดการใด ๆ ดังกล่าว

แล้ว ในบางครั้งพบว่ากองขยะที่ใหญ่ขึ้นเรื่อย ๆ จะถูกเผาทิ้ง เรียกว่า "การเผาในที่ โล่ง (Open burning)" ซึ่งการกระทำดังกล่าวนี้ยิ่งทำให้เกิดปัญหามลพิษต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น เพราะควันไฟ และเศษขี้เถ้าจากการเผาขยะจะสร้างมลพิษทางอากาศ ซึ่งนับเป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัย

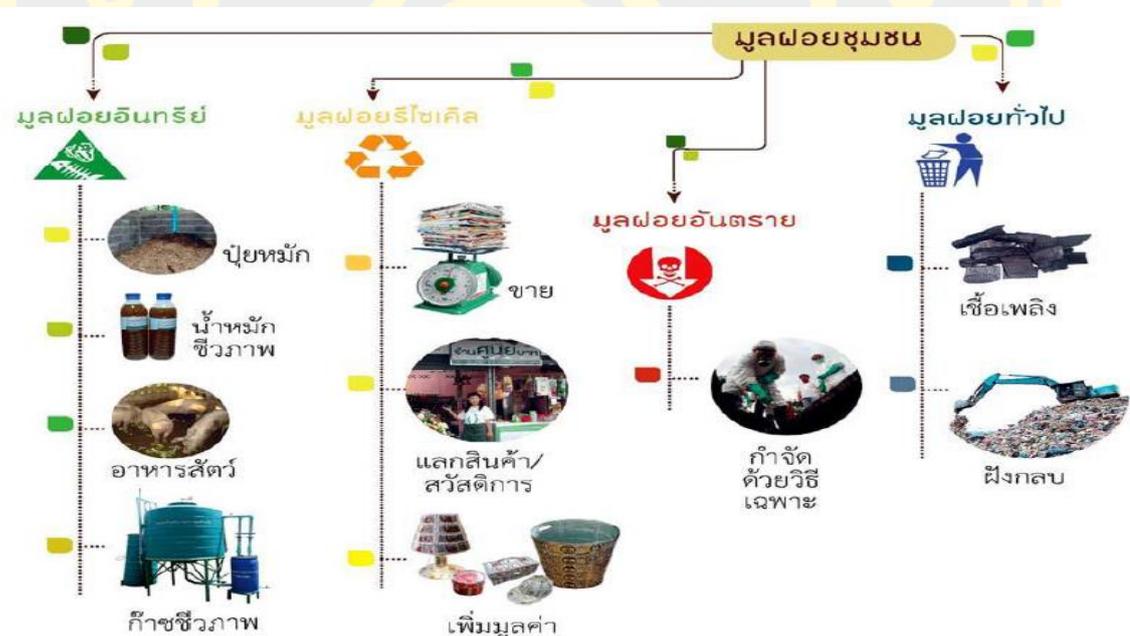
6.3) การฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาล (Sanitary Landfill) การฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาลเป็นการนำวิธีการทางวิศวกรรมมาใช้ในการกำจัดขยะ อย่างถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล กล่าวคือ ขยะที่นำมาเททิ้งลงบนพื้นดินจะถูกเกลี่ยให้กระจายและบดทับให้แน่น จากนั้นทำการกลบทับด้วยดิน และบดทับให้แน่นอีกรอบหนึ่ง เมื่อมีการนำขยะมาทิ้งเพิ่มอีกก็จะเกลี่ยให้กระจายและบดทับด้วยดินเป็นชั้น ๆ ไปเรื่อย ๆ จนกว่าสถานที่ฝังกลบนั้นจะเต็มและ ไม่สามารถใช้กำจัดขยะต่อไปได้ ก็จะทำการปิดหลุมฝังกลบแห่งนั้นอย่างถาวรด้วยการถมดิน บดอัดให้แน่น และมีการปลูกพืชคลุมดินเพื่อป้องกันการถูกกัดเซาะ หรือการไหลบ่า (Runoff) ของน้ำฝน หลุมฝังกลบขยะด้วยวิธีนี้ในบางครั้งจะมีการใช้วัสดุปรองกันหลุมเอาไว้ด้วยอีกชั้นหนึ่ง ทั้งนี้ เพื่อเป็นการป้องกันการไหลซึมของน้ำชะมูลฝอยที่เกิดขึ้นภายในหลุมลงไปปนเปื้อนกับน้ำใต้ดินด้านล่างซึ่งเป็นการช่วยทำให้เกิดความปลอดภัยต่อสภาพแวดล้อมมากยิ่งขึ้น แต่ในกรณีดังกล่าวนี้ก็จำเป็นต้องเสียค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานเพิ่มขึ้น ไปด้วย และจากการสำรวจสถานที่ฝังกลบขยะด้วยวิธีการนี้ในท้องถิ่นทั่วประเทศพบว่ายังมีอยู่ไม่มากนัก ดังนั้น รัฐบาลจึงจำเป็นต้องจัดสรรงบประมาณให้สามารถดำเนินการได้ ครอบคลุมในพื้นที่ต่าง ๆ ให้เพิ่มมากขึ้นสำหรับขั้นตอนการฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาล

6.4) การฝังกลบโดยวิธีพิเศษ (Secure landfill) การกำจัดขยะ โดยวิธีพิเศษนี้ อาจเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า "การฝังกลบอย่างปลอดภัย (Secure landfill)" ซึ่งจะแตกต่างจากการฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาล คือ เป็นการฝังกลบเฉพาะขยะที่เป็นอันตราย (Hazardous waste) เท่านั้น โดยขยะอันตรายดังกล่าวอาจมีแหล่งกำเนิดมาจากชุมชนส่วนหนึ่งและ จากของเสียที่เกิดในภาคอุตสาหกรรมอีกส่วนหนึ่งการดำเนินงาน โดยวิธีนี้จึงต้องมีความเข้มงวดและรัดกุมมากยิ่งขึ้น เนื่องจากขยะอันตรายที่นำมาฝังกลบนั้นหากมีการรั่วไหลออกสู่ภายนอกย่อมก่อให้เกิดความเสียหายรุนแรงต่อสิ่งแวดล้อม และสุขภาพอนามัยของประชาชนได้ โดยทั่วไปการฝังกลบประเภทนี้มักจะต้องการปรองกันหลุมด้วยวัสดุพิเศษที่มีอายุทนทานและ ไม่ถึงขีดได้ง่ายเมื่อใช้งานเวลานาน ๆ ทั้งนี้ เพื่อสามารถป้องกันการรั่วไหลของสารอันตรายนั่นเอง นอกจากนี้ขยะอันตรายที่นำมาฝังกลบก็ต้องบรรจุไว้ในภาชนะที่หนาแน่นและปิดสนิท และมีการจัดวางในหลุมอย่างเป็นระบบป้องกันมิให้มีการกระแทกในระหว่างการฝังกลบซึ่งอาจเป็นสาเหตุให้เกิดการรั่วไหลได้ สำหรับสถานที่ฝังกลบโดยวิธีพิเศษ ยังมีจำนวนไม่เพียงพอที่จะรองรับขยะอันตรายที่เกิดขึ้นในปัจจุบันได้เนื่องจากต้องใช้เงินลงทุนสูง และต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญมาดำเนินการ

6.5) การเผาในเตาเผา (Incineration) เป็นการนำขยะ มูลฝอยมาเผาในเตาเผาที่มี

อุณหภูมิสูงเพื่อให้เกิดขบวนการเผาไหม้อย่างสมบูรณ์ ซึ่งลักษณะ ของเตาเผาอาจจะแตกต่างกันไป ตามองค์ประกอบของขยะ ที่เกิดขึ้นในแต่ละ ชุมชน กล่าวคือ ถ้าชุมชนใดมีขยะชนิดที่เผาไหม้ได้ง่ายและมีความชื้นค่าเตาเผาที่ใช้ก็ไม่จำเป็นต้องมีอุณหภูมิสูงมากนักก็เพียงพอต่อการเผาไหม้ขยะดังกล่าว แต่ถ้าชุมชนใดมีองค์ประกอบของขยะที่เผาไหม้ได้ยาก รวมทั้งมีเปอร์เซ็นต์ความชื้นสูงเตาเผาที่ใช้ต้องออกแบบให้มีเชื้อเพลิงชนิดที่ให้ความร้อนสูงมาก ๆ นอกจากนี้เตาเผาขยะ ไม่ว่าจะ เป็นรูปแบบใดก็ตามจำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีที่สามารถควบคุมการเผาไหม้ อุณหภูมิ วัน ไอเสีย ตลอดจนเศษผงหรือฝุ่นละอองที่ปนออกไปกับควันเสียด้วย ทั้งนี้ เพื่อเป็นการป้องกันมลพิษทางอากาศที่จะเกิดตามมาและในส่วนของจีเส้าซึ่งเกิดจากขบวนการเผาไหม้ขยะที่อยู่ด้านล่างของเตาเผาก็จะต้องมีการนำไปกำจัดหรือทำลายยังสถานที่ฝังกลบอีกต่อหนึ่งด้วย

ทั้งนี้ภายหลังจากการดำเนินการลดและการคัดแยก ณ แหล่งกำเนิด การเก็บรวบรวมการขนส่ง การเก็บกักแล้ว ในขั้นตอนการแปรสภาพ การนำไปใช้ประโยชน์และการกำจัดหรือทำลายนั้น สามารถสรุปเป็นแผนภาพแยกตามประเภทของขยะ ได้ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 3 การจัดการขยะมูลฝอยชุมชนตามลักษณะประเภทของขยะ (สำนักสิ่งแวดล้อม กรุงเทพมหานคร, 2556, หน้า 13)

แนวทางการลดปริมาณขยะจากแหล่งกำเนิด

อดิศักดิ์ โรจนางษ์ (2551, หน้า 43) กล่าวถึง การแก้ไขปัญหาในชุมชนควรมุ่งเน้นไปที่ การลดปริมาณขยะมูลฝอยมิให้เกิดขึ้นจำนวนมาก ซึ่งการลดปริมาณขยะมูลฝอยจากแหล่งผลิตจะช่วยลดปริมาณขยะมูลฝอยรวมที่เกิดขึ้นใน แต่ละแห่งของชุมชนได้ในระดับหนึ่ง อันก่อให้เกิดผลดีหลายประการ เช่น สามารถลดปริมาณสารพิษหรือสารอันตรายปนเปื้อนในขยะมูลฝอยได้ช่วยประหยัดทรัพยากรธรรมชาติ ลดค่าใช้จ่ายในการจัดการขยะมูลฝอยและลดปัญหาสิ่งแวดล้อมซึ่งวิธีการลดปริมาณขยะมูลฝอย ผู้ผลิตหรือ ผู้ทิ้งขยะมูลฝอยโดยใช้แนวคิด 5 อาร์ (5R) ได้แก่

1. การลดจำนวน (Reduction) เป็นการลดปริมาณขยะมูลฝอยที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต พฤติกรรมในการลดปริมาณขยะมูลฝอย เช่น เวลาที่จะไปซื้อสินค้าที่ตลาดหรือร้านค้าต่าง ๆ ควรนำถุงผ้าจะเป็นถุงผ้าดิบไม่ย้อมสี เพื่อไม่เป็นการทำลายสิ่งแวดล้อม และราคาถูก อาจใช้ตะกร้าหรือภาชนะบรรจุลักษณะอื่นที่สามารถใช้ซ้ำได้หลาย ๆ ครั้ง สำหรับไว้ใส่สินค้าที่จะซื้อ เช่นนี้จะเป็นการช่วยลดปริมาณการใช้ถุงกระดาษ และถุงพลาสติกจากร้านค้า ได้ นอกจากนี้ควรเลือกซื้อสินค้าที่มีอายุการใช้งานยาวนาน ซื้อสินค้าที่มีปริมาณมากแทนการซื้อสินค้าที่มีปริมาณน้อยเพื่อลดปริมาณขยะมูลฝอยจากบรรจุภัณฑ์ที่จะเกิดขึ้น

2. การใช้ซ้ำ (Reuse) เป็นการนำสิ่งของที่ทิ้งจะเป็นขยะมูลฝอยมาใช้ใหม่หรือใช้ซ้ำอีกหลาย ๆ ครั้ง ซึ่งในแต่ละครั้งอาจใช้เพื่อวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกันไป เช่น การนำขวดใส่กาแฟที่หมดแล้วมาใส่น้ำตาล นำขวดใส่น้ำดื่มที่เป็นพลาสติกมาปลูกไม้ประดับ เป็นต้น

3. การซ่อมแซมใช้ใหม่ (Repairing) เป็นการนำวัสดุอุปกรณ์ที่ชำรุดไม่สามารถใช้งานได้มาซ่อมแซม เพื่อให้ใช้งานได้ เช่น การซ่อมวิทยุ โทรทัศน์ เป็นต้น

4. การแปรรูปกลับมาใช้ใหม่ (Recycling) เป็นการนำขยะมูลฝอยบางประเภทมาผ่านกระบวนการผลิตเป็นสินค้าใหม่ โดยโรงงานอุตสาหกรรม เช่น การนำเศษแก้วมาหลอมผลิตเป็นแก้วหรือกระจกใหม่ นำโลหะมาหลอมผลิตเป็นกระป๋อง เป็นต้น ขยะมูลฝอยประเภทที่สามารถนำมาแปรรูปกลับมาใช้ใหม่นั้น ได้แก่

- 4.1 กระดาษ เช่น กระดาษกล่อง กระดาษสมุด ถุงสีน้ำตาล และแผ่นพับ เป็นต้น
- 4.2 พลาสติก เช่น ขวดแชมพู ขวดนมเปรี้ยว และบรรจุภัณฑ์ที่มีสัญลักษณ์รีไซเคิล
- 4.3 โลหะ เช่น เหล็ก ทองแดง ทองเหลือง อลูมิเนียม (กระป๋องน้ำอัดลม) เป็นต้น
- 4.4 แก้ว เช่น ขวดแก้วต่างๆ เป็นต้น

5. การหลีกเลี่ยง (Rejection) เป็นการหลีกเลี่ยงการใช้ขยะมูลฝอยอันตราย หลีกเลี่ยงการใช้สิ่งของที่ใช้ครั้งเดียวแล้วทิ้ง หลีกเลี่ยงวัสดุที่กำจัดยาก เช่น กระป๋อง หรือขวดใส่ยาฆ่าแมลง และโฟมหรือภาชนะที่บรรจุสารพิษ สารเคมี ควรหลีกเลี่ยงการนำมาใช้เป็นภาชนะใส่อาหาร เป็นต้น

ข้อกำหนดด้านการคัดแยกขยะ

กรมควบคุมมลพิษ (2548, หน้า 19) กล่าวถึง การคัดแยกขยะมูลฝอย กรมควบคุมมลพิษได้มีข้อกำหนดเกี่ยวกับการคัดแยกไว้ ผู้วิจัยได้สรุปประเด็นสำคัญไว้ ดังนี้

1. การคัด แยกขยะในแหล่งที่พักอาศัย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบด้านการจัดการขยะควรส่งเสริมให้บุคคลที่พักอาศัยอยู่ในบ้านเรือน อาคารที่พักอาศัย อาคาร สำนักงาน สถาบันการศึกษา ห้างสรรพสินค้า โรงแรม สถานประกอบการ และสถานที่อยู่อาศัยอื่นๆ ดำเนินการคัดแยกและเก็บกักขยะที่เกิดขึ้นดังต่อไปนี้

1.1 คัดแยกขยะที่สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ได้ใหม่หรือขยะรีไซเคิลออกจากขยะย่อยสลาย ขยะอันตราย และขยะทั่วไป

1.2 เก็บกักขยะที่ทำการคัดแยกแล้วในบ้านเรือน ไว้ในถุงหรือถังรองรับขยะแบบแยกประเภทที่หน่วยราชการจัดเตรียมไว้

1.3 เก็บกักขยะที่ทำการคัดแยกแล้วในบริเวณที่มีอากาศถ่ายเทได้สะดวก มีแสงสว่างเพียงพอ ไม่กีดขวางทางเดิน อยู่ห่างจากสถานที่ประกอบอาหาร ที่รับประทานอาหาร แหล่งน้ำดื่ม

1.4 ให้จัดเก็บขยะอันตรายหรือภาชนะบรรจุที่ไม่ทราบแน่ชัด เป็นสัดส่วนแยกต่างหากจากขยะอื่น ๆ เพื่อป้องกันการแพร่กระจายของสารพิษหรือการระเบิด แล้วให้นำไปรวบรวมไว้ในภาชนะหรือสถานที่รวบรวมขยะอันตรายอันตรายชุมชน

1.5 ห้ามจัดเก็บขยะอันตรายไว้รวมกัน โดยให้แยกเก็บเป็นประเภท ๆ หากเป็นของเหลวให้ใส่ถังหรือภาชนะบรรจุที่มีฉลากและไม่รั่วไหล หากเป็นของแข็งหรือสิ่งของแข็งให้เก็บใส่ถังหรือภาชนะที่แข็งแรง

1.6 หลีกเลี่ยงการเก็บขยะที่ทำการคัดแยกแล้วและมีคุณสมบัติที่เหมาะสมแก่การเพาะพันธุ์ของพาหะนำโรค หรือที่อาจเกิดการรั่วไหลของสารพิษไว้เป็นเวลานาน

1.7 หากมีการใช้น้ำทำความสะอาดวัสดุคัดแยกแล้วหรือวัสดุเหลือใช้ที่มีไขมันหรือตะกอนน้ำมันปนเปื้อน จะต้องระบายน้ำเสียนั้นผ่านตะแกรง และบ่อดักไขมันก่อนระบายสู่ท่อน้ำสาธารณะ

1.8 ห้ามเผา หลอม สกัด หรือดำเนินกิจกรรมอื่นใด เพื่อการคัดแยก การสกัด โลหะมีค่าหรือการทำลายขยะในบริเวณที่พักอาศัยหรือพื้นที่ที่ไม่มีระบบป้องกันและควบคุมของเสียที่จะเกิดขึ้น

2. การคัดแยกขยะ ในชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบด้านการจัดการขยะ จะจัดหาภาชนะสำหรับเก็บกักและคัดแยกขยะที่เกิดขึ้นในชุมชนควรมีข้อพิจารณา ดังนี้

2.1 จัดวางภาชนะรองรับขยะในบริเวณพื้นที่ที่มีประชากรอาศัยอยู่อย่างหนาแน่น เช่น ตลาด ที่พักอาศัย สถาบันการศึกษา ชุมชน อุดสาหกรรมหรืออื่น ๆ

2.2 จัดวางภาชนะรองรับขยะแบบแยกประเภทในอัตราไม่น้อยกว่า 500 ลิตรต่อ 1 จุด ต่อ 50-80 หลังคาเรือนหรือต่อประชากร 350 คน หรือตามความเหมาะสมของชุมชน

2.3 จัดให้มีภาชนะหรือสถานที่ที่ใช้สำหรับเก็บกักแบบแยกประเภท ณ จุดรวบรวมขยะ (Station) ของชุมชนเพื่อรอการเก็บขน ไปกำจัดหรือดำเนินการอย่างอื่น โดยให้มีความจุไม่น้อยกว่า 3 เท่าของปริมาณขยะที่เกิดขึ้นในแต่ละ วัน หรือตามความเหมาะสมของสถานที่

3. จัดหาภาชนะรองรับขยะหรือสถานที่เก็บกักขยะรวมในชุมชน โดยต้องพิจารณาตาม ลักษณะของขยะที่จะทำการคัดแยก ประกอบด้วย 3 รูปแบบ คือ

3.1 จัดหาภาชนะหรือสถานที่เก็บกักขยะย่อยสลายและขยะรีไซเคิล

3.2 จัดหาภาชนะหรือสถานที่เก็บกักขยะรีไซเคิล ขยะย่อยสลาย และขยะทั่วไป

4. ภาชนะรองรับขยะหรือสถานที่เก็บกักขยะรวมในชุมชน จะต้องตั้งอยู่ในที่ไม่กีดขวางทางจราจรและการสัญจรของประชาชน

5. ขยะจะต้องถูกเก็บรวมไว้ในภาชนะรองรับแบบแยกประเภทตามที่ระบุไว้บนภาชนะหรือสถานที่เก็บขยะ ซึ่งได้จัดเตรียมไว้สำหรับชุมชนนั้น

6. จัดให้มีศูนย์รับซื้อขยะรีไซเคิลสำหรับชุมชน พร้อมทั้งเครื่องมืออุปกรณ์ประกอบการดำเนินงานเท่าที่จำเป็น เช่น เครื่องกดอัด (Press machine) และเครื่องตัด (Shredders) เป็นต้น

7. จัดให้มีกิจกรรมที่จะสร้างกลไกการคัดแยกและใช้ประโยชน์ขยะในชุมชน เช่น การจัดตั้งธนาคารขยะ กิจกรรมขยะแลกไข่ ผ้าปารีไซเคิล ตลาดนัดรีไซเคิล การหมักปุ๋ยชีวภาพ เป็นต้น

8. จัดให้มีการอบรมเกี่ยวกับการคัดแยกขยะที่ถูกสุขลักษณะ ให้แก่ผู้คัดแยกขยะ เพื่อลดปัญหา ความเสี่ยงต่อสุขภาพอนามัยและผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจากการดำเนินการคัดแยกที่ไม่ถูกต้อง

แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมมนุษย์

ความหมายของพฤติกรรม

พฤติกรรมเป็นกิจกรรมต่างๆ ซึ่งบุคคลแสดงออกโดยผู้อื่นอาจเห็นได้ เช่น การยิ้ม การเดิน หรือผู้อื่นอาจเห็นได้ยากต้องใช้เครื่องมือช่วย เช่น การเต้นของหัวใจ พฤติกรรมทุกอย่างที่บุคคลแสดงออกมานั้น มีผลมาจากการเลือกปฏิบัติริยาตอบสนองที่เห็นว่าเหมาะสมที่สุดตามสถานการณ์นั้นๆ พฤติกรรมหรือการกระทำใดๆ จะมีพื้นฐานมาจากความรู้ และทัศนคติที่คอยผลักดันให้เกิดพฤติกรรม ซึ่งแต่ละคนจะมีพฤติกรรมแตกต่างกันออกไป เนื่องจากได้รับความรู้จากแหล่งต่างๆ ไม่เท่ากัน มีการตีความสารที่รับมาไปคนละทิศคนละทางทำให้เกิดการเรียนรู้ และการสั่งสมประสบการณ์ในเรื่องความรู้ที่ไม่เท่ากัน นักจิตวิทยามักสนใจศึกษาเกี่ยวกับความรู้สึกภายในจิตใจของมนุษย์ เช่น ทัศนคติ นำไปสู่พฤติกรรมของมนุษย์อย่างไร ซึ่งเมื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่าง

ตัวแปรต่างๆ ภายในจิตใจของมนุษย์แล้ว สิ่งที่เข้ามาเกี่ยวข้องอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้คือ พฤติกรรมของมนุษย์ที่แสดงออกต่อผู้อื่น (ยุบล เบ็ญจรงค์ กิจ, 2534)

พฤติกรรมมนุษย์ เป็นการตอบสนองต่อสิ่งเร้าหรือการรับเข้าทั้งหลาย ไม่ว่าจะเป็นภายในหรือภายนอก มีสติหรือไม่มีสติ ชัดเจนหรือแอบแฝง และโดยตั้งใจหรือไม่ได้ตั้งใจ ซึ่งเป็นสิ่งที่สลับซับซ้อนและมีตัวแปรหลายตัวที่มีอิทธิพลต่อการแสดงพฤติกรรมของมนุษย์ โดยต้องอาศัยศาสตร์หลายแขนงมาช่วยอธิบาย สำหรับทางชีววิทยาเป็นการศึกษาโดยเน้นทางด้านร่างกาย ระบบประสาทสมองส่วนต่าง ๆ ด้านจิตวิทยาเน้นทางด้านจิตใจ และด้านสังคมวิทยาเป็นการศึกษาถึงแวดล้อมทางสังคม เช่น วัฒนธรรม ค่านิยม สภาพบ้านเมือง ที่อยู่อาศัย เป็นต้น ดังนั้นในการศึกษาหาปัจจัยส่วนประสมการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องสำอางเคาน์เตอร์แบรนด์จากต่างประเทศ ของนักศึกษาหญิงมหาวิทยาลัยสยามควรทำความเข้าใจ คำว่า พฤติกรรม ซึ่งความหมายของพฤติกรรมมีผู้ให้คำจำกัดความไว้มากมาย ซึ่งจะขอกล่าวพอสังเขป ดังนี้

พันธุทิพย์ รวมสูตร (2540 : 141-142) กล่าวว่า พฤติกรรม หมายถึง ปฏิกริยาต่าง ๆ หรือกิจกรรมของบุคคลที่แสดงออกมา ซึ่งสังเกตได้หรือสังเกตไม่ได้ก็ตาม มีทั้งพฤติกรรมภายในและภายนอก ที่เป็นสิ่งที่มองเห็นได้ตลอดเวลา เช่น การพูด การแสดงกิริยามารยาทต่าง ๆ

วิธี แจ่มกระจ่าง (2541 : 14) กล่าวว่า พฤติกรรม หมายถึง การกระทำ หรือการแสดงออกของบุคคลที่ตอบสนองต่อสิ่งเร้าภายในจิตใจและสิ่งเร้าภายนอก โดยการกระทำนั้นอาจเป็นไปโดยรู้ตัวหรือไม่รู้ตัว ซึ่งอาจเป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์หรือไม่พึงประสงค์ ถึงแม้บุคคลอื่นสามารถสังเกตการณ์กระทำนั้นได้หรือไม่ก็ตาม แต่สามารถใช้เครื่องมือทดสอบได้

สังคม ตัด โส (2541 : 11) กล่าวว่า พฤติกรรม หมายถึง การกระทำหรือกิจกรรมทุกสิ่งทุกอย่างที่มนุษย์กระทำ ซึ่งอาจเป็นไปไม่ได้โดยไม่รู้ตัว หรือเป็นการกระทำที่มีจุดมุ่งหมาย รวมทั้งตรึงตรองเป็นอย่างดีมาแล้ว โดยมีความรู้ ความเข้าใจ และการปฏิบัติ เป็นตัวก่อให้เกิดพฤติกรรมออกมา โดยบุคคลที่อยู่รอบข้างสามารถสังเกตการณ์กระทำนั้นได้หรือไม่ก็ตาม ซึ่งสามารถใช้เครื่องมือทดสอบได้

นิอุบล ไทยรัตน์ (2542 : 22) กล่าวว่า พฤติกรรม หมายถึง ปฏิกริยาที่ตอบสนองต่อสิ่งเร้าของมนุษย์ ซึ่งบ่งบอกถึงอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด และการรับรู้ของมนุษย์ต่อสิ่งเร้า นั้น ๆ

สงวน สุทธิเลิศอรุณ (2543 : 5) กล่าวว่า พฤติกรรม หมายถึง การกระทำของมนุษย์ ทั้งกายกรรม วาจากรรม และมโนกรรม โดยรู้สึกนึกคิด ทั้งที่สังเกตเห็นได้ และไม่อาจสังเกตเห็นได้จากคำจำกัดความของคำว่า พฤติกรรม สามารถสรุปได้ว่า พฤติกรรม หมายถึง การกระทำ อากัปกริยา หรือกิจกรรมทุกประเภทที่มนุษย์แสดงออกมา เพื่อตอบสนองต่อสิ่งเร้า ซึ่งมาจาก

ภายนอกร่างกาย หรือภายในความรู้สึกนึกคิด โดยเจ้าของปฏิกิริยาอาจจะรู้ตัวหรือไม่รู้ตัว หรือบุคคลอื่นสามารถรู้ได้ และสามารถสังเกตเห็นได้หรือไม่ก็ตาม

วิลลิสทรี ทรยางกูร (2541) กล่าวว่า พฤติกรรมของมนุษย์ที่แสดงออกมาจากความคิด ความรู้สึกที่ได้รับในสภาพแวดล้อมที่เป็นพฤติกรรมภายนอก พฤติกรรมทางจิตหรือพฤติกรรมภายใน

ปณิตา นิสสัยสุข (2552) กล่าวว่า พฤติกรรม หมายถึง การพัฒนาตนเป็นกระบวนการของการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองให้ไปสู่สถานะที่ดีกว่าและเป็นที่ต้องการมากกว่าแต่กระบวนการดังกล่าวไม่ใช่เรื่องง่าย ทั้งนี้เพราะพฤติกรรมมนุษย์นั้นซับซ้อน

อนันต์ ศิริพงษ์วัฒนา (2552) กล่าวว่า พฤติกรรม หมายถึง กิริยาอาการหรือปฏิกิริยาที่แสดงออกหรือเกิดขึ้นเมื่อเผชิญสิ่งเร้า ซึ่งมาจากภายในร่างกายหรือภายนอกก็ว่าได้และปฏิกิริยาที่แสดงออกนั้นมิได้เป็นพฤติกรรมทางกายนั้น แต่รวมถึงพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับจิตใจด้วย

บุญกร ชีวะธรรมานนท์ (2552) กล่าวว่า พฤติกรรมเป็นความพร้อมที่บุคคลกระทำอันเป็นผลสืบเนื่องมาจากความคิดความรู้สึกจะแสดงออกมาในรูปการประพฤติปฏิบัติโดยการยอมรับ หรือปฏิเสธลักษณะพฤติกรรมมนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับสังคม ได้แก่ การรับรู้ การเรียนรู้ การคิด อารมณ์และเจตคติบุคคลเมื่อได้รับการเรียนรู้ที่เป็นการเรียนรู้ที่เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนั้น จะต้องประกอบด้วยการกระทำกิจกรรมใด ๆ ผลที่เกิดขึ้นและปฏิบัติกิจต่อผลที่เกิดขึ้นไม่สมความคาดหวัง

จากความหมายของพฤติกรรมในการวิจัยครั้งนี้ สรุปได้ว่า พฤติกรรม หมายถึง กิริยาอาการหรือปฏิกิริยาที่แสดงออกหรือเกิดขึ้นเมื่อเผชิญสิ่งเร้าในที่นี้ คือ การแสดงออกหรือการปฏิบัติของประชาชนในการจัดการขยะในครัวเรือนซึ่งมีระดับในการแสดงออกแตกต่างกัน

ประเภทของพฤติกรรม

กฤษณี คำชาย (2544) กล่าวถึง พฤติกรรมมนุษย์มีความซับซ้อนที่ต้องศึกษาโดยละเอียดแต่อย่างไรก็ตามนักวิชาการ ได้จำแนกพฤติกรรมมนุษย์ที่เป็นสาระในการศึกษาออกเป็นประเภทต่างๆ โดยใช้เกณฑ์ในการจำแนก 5 เกณฑ์ ดังนี้

1. เกณฑ์ในการใช้การสังเกต ในการใช้การสังเกตเป็นเกณฑ์ พฤติกรรมสามารถจำแนกเป็น 2 ประเภท ประเภทแรกคือ

1.1 พฤติกรรมภายนอก (Overt behavior) ซึ่งปรากฏเห็นได้ชัดเจน เช่น การหัวเราะ ยิ้ม ร้องไห้ เป็นต้น

1.2 พฤติกรรมภายใน (Covert behavior) ซึ่งไม่ปรากฏให้สามารถสังเกตได้อย่างชัดเจน เช่น ความคิด ความรู้สึก การเข้าใจ ความจำ เป็นต้น

พฤติกรรมภายนอก และพฤติกรรมภายในมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน กล่าวคือ

พฤติกรรมภายนอกและ พฤติกรรมภายในต่างก็เป็นตัวกำหนดซึ่งกันและกัน เช่น ถ้าพฤติกรรมภายใน โสภะเศร้าก็จะแสดงออกมาเป็นพฤติกรรมภายนอกทางสีหน้าแววตาเศร้า ทำท่าทาง เก็บกดเก็บตัวหรือร้องไห้ออกมาได้ ในทำนองเดียวกัน ถ้าพฤติกรรมภายนอกเกรี้ยวกราด ตวาดแม่ไปโดยไม่ตั้งใจก็จะส่งผลให้เกิดพฤติกรรมภายใน คือ รู้สึกผิด และอาจคิดในทางร้ายว่าแม่ไม่รักตน

2. เกณฑ์ด้านแหล่งกำเนิดพฤติกรรม

ในการใช้แหล่งที่เกิดเป็นเกณฑ์ พฤติกรรมสามารถจำแนกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

ประเภทแรก คือ พฤติกรรมวุฒิภาวะ (Maturity) ซึ่งเป็นความพร้อมที่เกิดขึ้น โดยมีธรรมชาติเป็นตัวกำหนดให้เป็นที่ไปตามผ่านพ้นรู้และวงจรของชีวิต มนุษย์สามารถเกิดพฤติกรรมนั้นขึ้นมาได้ด้วยตนเอง ไม่ต้องผ่านประสบการณ์หรือการฝึกฝน เช่น การคลาน การร้องไห้ การนอน เป็นต้น ประเภทที่สอง คือพฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้ (Learned) ซึ่งเป็นผลมาจากการได้รับประสบการณ์และการฝึกฝน เช่น การว่ายน้ำ การขี่จักรยาน การอ่านหนังสือ เป็นต้น

3. เกณฑ์ด้านภาวะทางจิตของบุคคลในการใช้ภาวะทางจิตของบุคคลเป็นเกณฑ์ พฤติกรรมสามารถจำแนกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ประเภทแรก คือ พฤติกรรมที่กระทำโดยรู้ตัว (Conscious) เป็นพฤติกรรมที่อยู่ในระดับจิตสำนึก เช่น พุด รัง เดิน เป็นต้น ประเภทที่สอง พฤติกรรมที่กระทำ โดยไม่รู้ตัว (Unconscious) เป็นพฤติกรรมที่อยู่ในระดับจิตไร้สำนึก หรือจิตใต้สำนึก หรือเป็นพฤติกรรมที่ขาดสติสัมปชัญญะ เช่น ผัน ละเมอ เป็นต้น

องค์ประกอบของพฤติกรรม

Cronbach (1951 อ้างถึงใน บุญกร ชีวะธรรมานนท์, 2552, หน้า 30) ได้อธิบายว่า พฤติกรรมมนุษย์มีองค์ประกอบ 7 ประการ ได้แก่

1. ความมุ่งหมาย (Goal) เป็นความต้องการหรือวัตถุประสงค์ทำให้เกิดกิจกรรมคนต้องทำกิจกรรมเพื่อสนองความต้องการที่เกิดขึ้นกิจกรรมบางอย่างก็ให้ความพอใจหรือสนองความต้องการได้ทันที แต่ความต้องการหรือวัตถุประสงค์บางอย่างก็ต้องใช้เวลาอันจึงจะสามารถบรรลุผลสมความต้องการที่ห่างออกไปภายหลัง

2. ความพร้อม (Readiness) เป็นระดับวุฒิภาวะหรือความสามารถที่จำเป็นในการทำกิจกรรมเพื่อตอบสนองความต้องการ คนเราไม่สามารถสนองความต้องการได้หมดทุกอย่างความต้องการบางอย่างอยู่นอกเหนือความสามารถของเขา

3. สถานการณ์ (Situation) เป็นเหตุการณ์ที่เปิด โอกาสให้เลือกทำกิจกรรมเพื่อสนองความต้องการ

4. การแปลความหมาย (Interpretation) ก่อนที่คนเราจะทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งลงไป เขาจะต้องพิจารณาสถานการณ์เสียก่อนแล้วตัดสินใจเลือกวิธี ที่คาดว่าจะได้รับความพอใจมากที่สุด

5. การตอบสนอง (Response) เป็นการทำกิจกรรมเพื่อสนองความต้องการ โดยวิธีการที่ได้เลือกแล้วในขั้นการแปลความหมาย

6. ผลที่ได้รับหรือผลที่ตามมา (Consequence) เมื่อทำกิจกรรมแล้วย่อมได้รับผลการกระทำ นั้นผลที่ได้รับอาจจะตามที่คาดคิดไว้ (Confirm) หรืออาจตรงกันข้ามกับความคาดหมาย (Contradict)

7. ปฏิกริยาต่อความคาดหวัง หากคนเราไม่สามารถสนองความต้องการได้ ก็กล่าวได้ว่า เขาประสบกับความผิดหวัง ในกรณีเช่นนี้เขาอาจจะย้อนกลับไปแปลความหมายของสถานะเสีย ใหม่และเลือกวิธีการตอบสนองใหม่ก็ได้

จากคำนิยามข้างต้นสรุปได้ว่า พฤติกรรม หมายถึง การกระทำของคนและสัตว์ ทั้งที่สามารถสังเกตได้ และไม่สามารถสังเกตได้ เกิดจากทั้งที่ตั้งใจและไม่ตั้งใจ อาจสืบเนื่องมาจาก ความคิดความรู้สึกจะแสดงออกมาในรูปการประพฤติปฏิบัติโดยการยอมรับหรือปฏิเสธ ลักษณะ พฤติกรรมมนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับสังคม ได้แก่ การรับรู้ การเรียนรู้ การคิด อารมณ์และเจตคติ บุคคล เมื่อได้รับการเรียนรู้ที่เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ซึ่งการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนั้นจะต้อง ประกอบด้วยการกระทำของมนุษย์หลายอย่างและอาจกล่าวได้ว่า พฤติกรรมในการจัดการขยะในครัวเรือนของประชาชน หมายถึง การที่ประชาชนมีวิธีในการปฏิบัติในการจัดการขยะในครัวเรือน ทั้งในด้านพฤติกรรมในการเลือกใช้สินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม พฤติกรรมการจัดการขยะในบ้านและพฤติกรรมการกำจัดขยะ

นโยบาย กฎหมาย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชน

ขยะเป็นปัญหาสำคัญของหลายประเทศ เนื่องจากปริมาณขยะมีปริมาณเพิ่มขึ้นทุกปี และมีแนวโน้มทวีความรุนแรงมากขึ้น สาเหตุจากต่างมุ่งเน้นการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ และสังคม รวมถึงการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยี และแนวโน้มการบริโภคของประชากรที่เพิ่มสูงขึ้น ทั้งนี้ ข้อมูลจากกรมควบคุมมลพิษรายงานว่ามีปริมาณขยะมูลฝอยเกิดขึ้นทั่วประเทศเพิ่มขึ้นและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในระยะเวลากว่า 10 ปีที่ผ่านมา และข้อมูล พ.ศ. 2551 พบว่ามีปริมาณขยะมูลฝอยประมาณ 23.93 ล้านตัน และมีอัตราการเกิดขยะมูลฝอย 1.03 กิโลกรัม/คน/วัน พ.ศ. 2558 มีปริมาณขยะมูลฝอยเพิ่มขึ้นเป็น 26.85 ล้านตัน โดยมีอัตราการเกิดขยะมูลฝอย 1.13 กิโลกรัม/คน/วัน และใน พ.ศ. 2559 มีปริมาณขยะมูลฝอย 27.04 ล้านตัน โดยมีอัตราการเกิดขยะมูลฝอย 1.14 กิโลกรัม/คน/วัน (สถานการณ์มลพิษประเทศไทย ปี 2559, 2559) แต่กระบวนการของการจัดการขยะมูลฝอยที่ถูกนำไปกำจัดอย่างถูกต้องมีอัตราเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อยเท่านั้น กระบวนการในการคัด

แยก การจัดเก็บ การรวบรวม และการเก็บขนยังมีประสิทธิภาพไม่เพียงพอ ทำให้เกิดปัญหาขยะตกค้าง ซึ่งปัจจุบันประเทศไทยมีขยะมูลฝอยตกค้างสะสมในสถานที่ทิ้งขยะมูลฝอย จำนวน 28 ล้านตัน รวมทั้งขยะที่ไม่สามารถนับได้ในสถานที่ต่าง ๆ อีกมากมาย และมีขยะเกิดใหม่ 26 ล้านตัน/ปี โดยวิกฤตปัญหาขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นจำเป็นต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน (มิ่งสรรพ ขาวสอาด, 2560)

ดังนั้น รัฐบาลของ พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ได้ให้ความสำคัญกับปัญหาเรื่องขยะเนื่องจากขยะเป็นปัญหาระดับประเทศ หากไม่ได้รับการกำจัดอย่างถูกหลักวิชาการและการแก้ไขอย่างเร่งด่วนจะส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชน จึงกำหนดนโยบายให้ขยะเป็นวาระแห่งชาติเมื่อวันที่ 26 สิงหาคม 2557 และจัดทำ Road Map การจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย และวางระบบการบริหารจัดการขยะอย่างยั่งยืนในอนาคต ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ

1. การจัดการขยะมูลฝอยตกค้างในพื้นที่วิกฤต (ขยะเก่า)
2. สร้างรูปแบบการจัดการขยะที่เหมาะสม (ขยะใหม่)
3. วางระเบียบมาตรการการบริหารจัดการขยะ
4. สร้างวินัยคนในชาติมุ่งสู่การจัดการที่ยั่งยืน (ROADMAP การจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย, 2557)

เสี่ยอันตราย, 2557)

แผนยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580)

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2558 เห็นชอบให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ มีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำร่างยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี เพื่อใช้ในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศสู่ความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน ภายใต้ร่างกรอบยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) ได้ระบุถึงปัญหาในด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เผชิญกับภาวะขยะล้นเมืองและสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมลงในทุกด้านในกรอบยุทธศาสตร์ฯ ได้กำหนดวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” โดยในมิติ "ความยั่งยืน" ได้ระบุถึงการพัฒนาที่สามารถสร้างความเจริญ รายได้และคุณภาพชีวิตของประชาชนให้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องซึ่งเป็นการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจที่ไม่ใช้ทรัพยากรธรรมชาติเกินพอดี ไม่สร้างมลภาวะต่อสิ่งแวดล้อมจนเกินความสามารถในการรองรับและเยียวยาของระบบนิเวศน์ การผลิตและการบริโภคเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและสอดคล้องกับกฎระเบียบของประชาคมโลกซึ่งเป็นที่ยอมรับร่วมกัน ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีคุณภาพดีขึ้น คนมีความรับผิดชอบต่อสังคม มีความเอื้ออาทร เสียสละเพื่อผลประโยชน์ส่วนรวม มุ่งประโยชน์ส่วนรวมอย่างยั่งยืนและประชาชนทุกภาคส่วนในสังคมยึดถือและปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง นอกจากนี้ ยังได้กำหนดเป้าหมายอนาคต

ประเทศไทยใน 20 ปีข้างหน้าในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม คือ การขับเคลื่อนประเทศให้ก้าวไปสู่เศรษฐกิจและสังคมพัฒนาอย่างเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเป็นประเทศที่มีระบบเศรษฐกิจสีเขียว ระดับการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ต่ำ มีพื้นที่สีเขียวใหญ่ขึ้นประชาชนมีพฤติกรรมการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมครอบคลุมยุทธศาสตร์ฯ ได้กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ 1) ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง 2) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน 3) ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน 4) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างโอกาส ความเสมอภาคและความเท่าเทียมกันทางสังคม 5) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และ 6) ยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 5 ได้ระบุถึงการเพิ่มศักยภาพเมืองด้านสิ่งแวดล้อมอย่างมีส่วนร่วม โดยเฉพาะในการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการของเสีย, ส่งเสริมการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559)

นโยบาย 3R ประชากรรัฐ

เมื่อวันที่ 3 พฤษภาคม 2559 คณะรัฐมนตรีได้มีการประชุมและเห็นชอบแผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ พ.ศ. 2559-2564 ที่กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสนอ และได้มอบหมายให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหารือร่วมกับกระทรวงมหาดไทย เพื่อจัดทำแผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศในระยะสั้น (พ.ศ. 2559-2560) และเร่งรัดการดำเนินงานตามแผน Road Map การจัดการขยะมูลฝอยและขยะอันตราย ที่คณะรักษาความสงบแห่งชาติได้มีมติเห็นชอบ เมื่อวันที่ 26 สิงหาคม 2557 ให้เป็นรูปธรรมโดยเร็ว ดังนั้น กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจึงได้หารือร่วมกับกระทรวงมหาดไทย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการ “ประเทศไทยไร้ขยะ” ตามแนวทาง “ประชารัฐ” ระยะ 1 ปี (พ.ศ. 2559-2560) ภายใต้แผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ พ.ศ. 2559-2564 และคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 20 กันยายน 2559 เห็นชอบแผนปฏิบัติการ “ประเทศไทยไร้ขยะ” ตามแนวทาง “ประชารัฐ” ระยะ 1 ปี (พ.ศ. 2559-2560) แผนปฏิบัติการดังกล่าวเป็นแนวทางในการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการขยะในระยะสั้นของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนโดยทั่วไปให้มีส่วนร่วมในการดำเนินการลดขยะที่ต้นทางเพื่อให้วางรากฐานการดำเนินการจัดการขยะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืนแผนปฏิบัติการ “ประเทศไทยไร้ขยะ” ตามแนวทาง “ประชารัฐ” ในระยะ 1 ปี (พ.ศ. 2559-2560) ภายใต้แผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ พ.ศ. 2559-2564 เป็นแนวทางเพื่อขับเคลื่อนประเทศไทยไปสู่การเป็นสังคมปลอดขยะ (Zero Waste Society โดยวางอยู่บนแนวคิด 3Rs ที่มีการจัดการขยะ

มูลฝอยแบบผสมผสานเน้นการลด การคัดแยก และการใช้ประโยชน์จากขยะมูลฝอยให้เกิดประโยชน์สูงสุด ประกอบด้วย

1. Reduce (คิดก่อนใช้) การลดระดับการใช้ในปัจจุบัน ควบคุมปริมาณการใช้ให้อยู่ในสัดส่วนที่พอเหมาะเพื่อเป็นการลดปริมาณมูลฝอยที่เกิดขึ้น เช่น การใช้ถุงผ้าแทนถุงพลาสติก การใช้ผ้าเช็ดหน้าแทนการใช้ทิชชู ใช้บันโทแทนการใช้โฟม การไม่รับถุงพลาสติก การเลือกซื้อบรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมหลีกเลี่ยงการซื้อวัสดุสิ้นเปลืองแบบใช้ครั้งเดียว การบริโภคที่พอเพียง เป็นต้น

2. Reuse (การใช้ซ้ำ การนำสิ่งของที่ใช้แล้วมาใช้ประโยชน์ให้คุ้มค่า เช่น การใช้กระดาษทั้งสองหน้า การใช้ภาชนะที่สามารถใช้ซ้ำได้ การใช้บรรจุภัณฑ์หลายครั้งก่อนทิ้ง การเลือกซื้อสินค้าที่สามารถใช้ซ้ำได้ การดัดแปลงของเหลือใช้มาใช้ประโยชน์ การซ่อมแซมอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้ใช้ได้ใหม่

3. Recycle (นำกลับมาใช้ใหม่) การคัดแยกขยะมูลฝอยแต่ละประเภททั้งที่บ้าน โรงเรียน และสำนักงาน เพื่อนำวัสดุที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่หมุนเวียนกลับมาเข้าสู่กระบวนการผลิตตามกระบวนการของแต่ละประเภท เพื่อนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่

ขยะรีไซเคิลแยกเป็น 4 ประเภท คือ แก้ว กระดาษ พลาสติก และโลหะ/อโลหะ ประชาชนควรเลือกสินค้าที่ทำมาจากวัสดุที่สามารถรีไซเคิลได้ หรือการร่วมกิจกรรมการส่งเสริมการคัดแยกขยะ และการนำขยะรีไซเคิลเข้าสู่กระบวนการผลิตเป็นสินค้าใหม่ เป็นต้น (แผนปฏิบัติการ “ประเทศไทยไร้ขยะ” ตามแนวทาง “ประชารัฐ” ระยะ 1 ปี (พ.ศ. 2559-2560), 2559, น. 17)

ทั้งนี้ การดำเนินการต่าง ๆ เป็นไปตามหลักการดำเนินงานตามแนวทาง “ประชารัฐ” ซึ่งเป็นหลักการที่คำนึงถึงหลักความรับผิดชอบ และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนทางสังคม (Participatory Principle) ในการจัดการขยะมูลฝอยและขยะอันตราย เพื่อความยั่งยืนในการบริหารจัดการในอนาคต โดยส่งเสริมบทบาทของทุกภาคส่วนในสังคม ประกอบด้วย 5 องค์กรประกอบได้แก่

1. ภาคราชการทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น
2. ภาคเอกชน
3. ภาคประชาชน ประชาสังคม
4. ภาคการศึกษา
5. ภาคการศาสนา

ซึ่งทั้ง 5 องค์กรประกอบจะมีส่วนร่วมในกระบวนการกำหนดนโยบาย การให้ข้อมูล การแสดงความคิดเห็น รวมถึงการออกแบบการคัดแยกขยะ การเก็บขน การกำหนดมาตรการ รวมทั้งการมี

ส่วนร่วมในพื้นที่และการวางระบบการบริหารจัดการอย่างยั่งยืนในอนาคต นอกจากการมุ่งลดปริมาณขยะและการคัดแยกขยะที่ต้นทาง รวมถึงมุ่งสร้างระบบการเก็บขนขยะ ซึ่งเป็นอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เพื่อนำไปสู่การจัดการขยะอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ การแปรรูปเป็นพลังงานเชื้อเพลิง เช่น การแปรรูปเป็นพลังงานไฟฟ้า การนำไปผ่านกระบวนการเพื่อผลิตเป็นปุ๋ยอินทรีย์ต่าง ๆ ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมในอนาคตต่อไป เมื่อดำเนินการตามแผนปฏิบัติการแล้วเสร็จในระยะ 1 ปี ข้อมูลและผลการดำเนินงานที่ได้จากการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ จะเป็นฐานข้อมูลในการกำหนดแผนปฏิบัติการในระยะต่อไป เพื่อให้สอดคล้องกับแผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ พ.ศ. 2559-2564 ให้มีประสิทธิภาพต่อไป (แผนปฏิบัติการ “ประเทศไทยไร้ขยะ” ตามแนวทาง “ประชารัฐ” ระยะ 1 ปี (พ.ศ.2559-2560), 2559, น. 2)

นอกจากนี้ รัฐบาลได้มีการแก้ไขพระราชบัญญัติเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน คือ “พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560” โดยกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเก็บค่าธรรมเนียมการเก็บและขนขยะมูลฝอยจากครัวเรือนเพิ่มจาก 40 บาท เป็น 150 บาท/เดือน และให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดเก็บค่ากำจัดมูลฝอยเพิ่มได้อีกไม่เกิน 200 บาท/เดือน เพื่อให้เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นในการจัดการขยะ (พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560, 2560)

เป้าหมายของแผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ (พ.ศ. 2559 – 2564)
(แผนปฏิบัติการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน “จังหวัดสะอาด” ประจำปี พ.ศ. 2564 กระทรวงมหาดไทย)

1. ขยะมูลฝอยชุมชนได้รับการจัดการอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 75 ของปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น ภายในปี 2564
2. ขยะมูลฝอยตกค้างได้รับการจัดการอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ ร้อยละ 100 ของปริมาณขยะมูลฝอยตกค้างของปี 2558 ภายในปี 2562
3. ของเสียนอันตรายชุมชนได้รับการรวบรวมและส่งไปกำจัดถูกต้องตามหลักวิชาการ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 ของปริมาณของเสียนอันตรายชุมชนที่เกิดขึ้น ภายในปี 2564
4. มูลฝอยติดเชื้อได้รับการจัดการอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ ร้อยละ 100 ของปริมาณขยะมูลฝอยติดเชื้อที่เกิดขึ้น ภายในปี 2563
5. กากอุตสาหกรรมที่เป็นอันตรายเข้าสู่ระบบการจัดการที่ถูกต้อง ร้อยละ 100 ของปริมาณกากอุตสาหกรรมที่เป็นอันตรายที่เกิดขึ้น ภายในปี 2563

6. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการคัดแยกขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายชุมชนที่ต้นทาง ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของจำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศ ภายในปี 2564

ตารางที่ 1 เป้าหมายรายปีของแผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ

(พ.ศ. 2559 – 2564)

เป้าหมาย	ปี พ.ศ. /ค่าเป้าหมาย (ร้อยละ)					
	2559	2560	2561	2562	2563	2564
1. ขยะมูลฝอยชุมชน ได้รับการจัดการอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ ไม่น้อยกว่า	50	55	60	65	70	75
2. ขยะมูลฝอยตกค้าง ได้รับการจัดการอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ	75	85	95	100	100	100
3. ของเสียอันตรายชุมชน ได้รับการรวบรวมและส่งไปกำจัดถูกต้องตามหลักวิชาการ ไม่น้อยกว่า	5	10	15	20	25	30
4. มูลฝอยติดเชื้อ ได้รับการจัดการอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ	80	85	90	95	100	100
5. กากอุตสาหกรรมที่เป็นอันตรายเข้าสู่ระบบการจัดการที่ถูกต้อง	60	70	80	90	100	100
6. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการคัดแยกขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายชุมชนที่ต้นทาง	5	10	20	30	40	50

แผนปฏิบัติการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน “จังหวัดสะอาด” ประจำปี พ.ศ. 2563

พันธกิจ

1. ขับเคลื่อนและสนับสนุนการดำเนินการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยชุมชนให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาล ข้อเสนอของนายกรัฐมนตรี แผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ (พ.ศ. 2559 – 2564) แผนยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน

2. ส่งเสริมให้เกิดการลดการเกิดขยะมูลฝอยทุกวิถีทาง ตั้งแต่การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า มุ่งเน้นการลดใช้ถุงพลาสติกและโฟม ชื้อหรือใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อลดปริมาณการเกิดขยะมูลฝอยชุมชน ส่งเสริมการคัดแยกขยะมูลฝอยตั้งแต่ต้นทาง โดยใช้หลัก 3 Rs: Reduce Reuse และ Recycle หรือ 3 ช: ใช้น้อย ใช้น้ำ และนำกลับมาใช้ใหม่

3. สนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพในการเก็บรวบรวมและขนส่งขยะมูลฝอยชุมชน เพื่อนำไปกำจัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ

4. สนับสนุนและส่งเสริมการมอบหมายให้เอกชนเป็นผู้ดำเนินการเก็บ ขน และกำจัดขยะมูลฝอย

5. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยในรูปแบบประชารัฐ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเป็นกรอบและทิศทางการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 ของกระทรวงมหาดไทย ทั้งในส่วนราชการระดับส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค รวมไปถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2. เพื่อให้มีแนวทางให้เกิดการบูรณาการการดำเนินงานร่วมกันตามแนวทาง “ประชารัฐ” ระหว่างหน่วยงานในสังกัดกระทรวงมหาดไทยกับหน่วยงานของภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาสังคม/ภาคประชาชน

3. เพื่อเป็นแผนปฏิบัติการให้จังหวัดและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำไปปรับใช้ให้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่และสามารถดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เป้าประสงค์ของแผนปฏิบัติการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน “จังหวัดสะอาด” ประจำปี พ.ศ. 2563

1. ขยะมูลฝอยมีการนำกลับไปใช้ประโยชน์เพิ่มขึ้น

2. ขยะมูลฝอยตกค้างสะสมได้รับการกำจัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ

3. ขยะมูลฝอยได้รับการจัดการอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการเพิ่มขึ้น

4. ขยะอันตรายได้รับการกำจัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการเพิ่มขึ้น

5. ประชาชนในพื้นที่มีความตระหนักและความเข้าใจในการจัดการขยะที่ต้นทางเพิ่มขึ้น

6. การดำเนินการเพื่อสร้างความเป็นระเบียบเรียบร้อยและสุภาพที่ดีของท้องถิ่นและจังหวัด

ตัวชี้วัดเป้าประสงค์ของแผนปฏิบัติการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน “จังหวัดสะอาด” ประจำปี พ.ศ. 2563

1. ด้านการจัดการขยะต้นทาง

1.1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ร้อยละ 100 ออกข้อบัญญัติ/เทศบัญญัติ การจัดการขยะมูลฝอย

1.2 คริวเรือน ร้อยละ 100 มีการบริหารจัดการขยะอินทรีย์

1.3 คริวเรือน ร้อยละ 60 เข้าร่วมเครือข่าย “อาสาสมัครท้องถิ่นรักษ์โลก” เพื่อส่งเสริมการจัดการขยะมูลฝอย

2. ด้านการจัดการขยะกลางทาง

2.1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ร้อยละ 100 มีภาชนะรองรับขยะมูลฝอยแบบแยกประเภทในที่สาธารณะ และ/หรือสถานที่ท่องเที่ยวทุกแห่ง

2.2 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ร้อยละ 85 มีการวางระบบการเก็บขนหรือมีประกาศเก็บขนขยะมูลฝอยให้สอดคล้องกับพื้นที่

2.3 หมู่บ้าน/ชุมชน ร้อยละ 100 มีการจัดตั้ง “จุดรวบรวมขยะอันตรายชุมชน”

3. ด้านการจัดการขยะปลายทาง

3.1 ขยะมูลฝอยชุมชนที่เกิดขึ้นและเก็บขนได้ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 ร้อยละ 80 ได้รับการจัดการอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ

3.2 ขยะมูลฝอยตกค้างได้รับการจัดการอย่างถูกต้อง ร้อยละ 100

3.3 กลุ่มพื้นที่ในการจัดการมูลฝอย (Clusters) ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ร้อยละ 100 ในแต่ละจังหวัดมีการจัดทำแผนการจัดการขยะมูลฝอย โดยผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการจัดการสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยจังหวัด

บทบาท หน้าที่ และพันธกิจของกระทรวงมหาดไทย ภายใต้แผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ (พ.ศ. 2559 – 2564)

แผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ (พ.ศ. 2559 – 2564) ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ ของกระทรวงมหาดไทยและหน่วยงานภายใต้กระทรวงมหาดไทยไว้ ดังนี้

กระทรวงมหาดไทย เป็นหน่วยงานเจ้าภาพหลักในการดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายชุมชนในพื้นที่ทั่วประเทศ โดยดำเนินการ ดังนี้

1. เร่งรัดการดำเนินการกำจัดขยะมูลฝอยตกค้างทั่วประเทศให้หมดไป โดยกำกับดูแลจังหวัด และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการปิด และ/หรือปรับปรุงฟื้นฟูสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยเดิมให้ถูกต้อง

2. เป็นหน่วยงานจัดตั้งงบประมาณการจัดการขยะมูลฝอยของจังหวัดและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3. กำกับ ติดตาม เร่งรัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการจัดการขยะมูลฝอยของจังหวัด และแผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศในการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย

4. สนับสนุนการรวมกลุ่มพื้นที่และจัดตั้งศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยรวมในทุกจังหวัด ขนาดใหญ่ (L) ขนาดกลาง (M) ขนาดเล็ก (S) โดยใช้เทคโนโลยีแบบผสมผสาน และส่งเสริมให้เอกชนเป็นผู้ลงทุนในการจัดการขยะมูลฝอย

5. สนับสนุนการจัดตั้งโรงกำจัดขยะมูลฝอยตามกฎหมายว่าด้วยผังเมือง

6. ดำเนินการลดและคัดแยกขยะมูลฝอยในส่วนราชการของจังหวัด

7. สร้างความรู้ ความเข้าใจกับภาคประชาชน เพื่อลดการต่อต้านในการดำเนินมาตรการเกี่ยวกับมาตรการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย

จังหวัด เป็นหน่วยงานหลักในเรื่องการถ่ายทอดนโยบายหลัก การกำกับ ติดตาม เร่งรัด การดำเนินการด้านการจัดการขยะมูลฝอยในภาพรวมของพื้นที่ โดยดำเนินการ ดังนี้

1. จัดทำแผนปฏิบัติการระดับจังหวัดเพื่อดำเนินงานในการจัดการขยะมูลฝอยของจังหวัด

2. เร่งรัดการดำเนินการกำจัดขยะมูลฝอยตกค้างภายในจังหวัดให้หมดไป โดยกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการปิด และ/หรือปรับปรุงพื้นที่ฟูสสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยเดิมให้ถูกต้อง

3. สนับสนุนการรวมกลุ่มพื้นที่และจัดตั้งศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยรวมในทุกจังหวัด ขนาดใหญ่ (L) ขนาดกลาง (M) ขนาดเล็ก (S) โดยใช้เทคโนโลยีแบบผสมผสาน และส่งเสริมให้เอกชนเป็นผู้ลงทุนในการจัดการขยะมูลฝอย

4. สนับสนุนให้มีศูนย์รวบรวมของเสียอันตรายชุมชนของจังหวัดหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

5. สร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการลด คัดแยก ขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายที่ต้นทางให้กับประชาชน และสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการลด คัดแยกและนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์

6. ติดตามและกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ดำเนินการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายภายในจังหวัดอย่างมีประสิทธิภาพและถูกต้องตามหลักวิชาการ รวมถึงให้มีการรายงานผลการดำเนินงาน

7. สนับสนุนการจัดหาพื้นที่ในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

8. สนับสนุนการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ โดยการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร และสามารถเข้าร่วมรับรู้ ให้ข้อเสนอแนะ ร่วมตัดสินใจและร่วมมือในการดำเนินโครงการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายตั้งแต่ต้น

9. รับฟังความคิดเห็นของประชาชนตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. 2548 หรือระเบียบ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นหน่วยงานปฏิบัติการในระดับพื้นที่โดยดำเนินการ ดังนี้

1. ร่วมกับจังหวัดจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อดำเนินงานในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและของจังหวัด
2. ดำเนินการกำจัดขยะมูลฝอยตกค้างภายในพื้นที่ให้หมดไป โดยดำเนินการปิด และ/หรือปรับปรุงพื้นที่ฟูสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยเดิมให้ถูกต้อง
3. ดำเนินการลดและคัดแยกขยะมูลฝอยในพื้นที่ และจัดระบบการเก็บรวบรวมขนส่งขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายชุมชนแบบแยกประเภท เพื่อส่งกำจัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ
4. รวมกลุ่มพื้นที่และจัดตั้งศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยรวมในทุกจังหวัด ขนาดใหญ่ (L) ขนาดกลาง (M) ขนาดเล็ก (S) โดยใช้เทคโนโลยีแบบผสมผสาน ส่งเสริมให้เอกชนเป็นผู้ลงทุนในการจัดการขยะมูลฝอย และได้รับการยอมรับจากประชาชนในพื้นที่
5. เตรียมการในการหาพื้นที่ที่เหมาะสมเพื่อรองรับการจัดการขยะมูลฝอย
6. ออกข้อบัญญัติท้องถิ่นเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยภายใต้พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 เช่น การคัดแยก การเก็บรวบรวม การเก็บขนและกำจัดขยะมูลฝอย การจัดเก็บค่าธรรมเนียมการเก็บขน และกำจัดขยะมูลฝอยให้เหมาะสม เป็นต้น รวมทั้งกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย
7. จัดตั้งศูนย์แลกเปลี่ยนเรียนรู้การจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายชุมชนในระดับท้องถิ่น
8. ติดตามและบังคับใช้กฎหมายกับเอกชนผู้รับจ้างในการจัดการขยะมูลฝอย เพื่อให้เอกชนดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่บริการอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ
9. ดำเนินการให้ข้อมูลข่าวสาร ให้ประชาชนสามารถเข้าร่วมรับรู้ ให้ข้อเสนอแนะร่วมตัดสินใจและร่วมมือในการดำเนินโครงการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายตั้งแต่ต้นรับฟังความคิดเห็นของประชาชนตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. 2548 หรือระเบียบ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

สำหรับนโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนของประเทศไทย ได้มีการกำหนดไว้ในแผนการดำเนินงานต่าง ๆ ที่สำคัญตามแนวทางที่ พิริยุตม์ วรรณพฤกษ์ (2555, หน้า 43) ได้กล่าวไว้

1. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)

ส่วนที่ 4 ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ : บริหารจัดการสิ่งแวดล้อม และลดมลพิษให้มีคุณภาพดีขึ้น

เป้าหมาย : สร้างคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดีลดมลพิษ และลดผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนและระบบนิเวศ โดยให้ความสำคัญเป็นลำดับแรกกับการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย พื้นฟูคุณภาพแหล่งน้ำสำคัญของประเทศ และแก้ไขปัญหาวิกฤตหมอกควัน

ตัวชี้วัด 1 สัดส่วนของขยะมูลฝอยชุมชนได้รับการจัดการอย่างถูกต้องและนำไปใช้ประโยชน์ไม่ น้อยกว่าร้อยละ 75 สัดส่วนของเสียอันตรายชุมชนที่ได้รับการกำจัดอย่างถูกต้องไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 และกากอุตสาหกรรมอันตรายทั้งหมดเข้าสู่ระบบการจัดการที่ถูกต้อง

ตัวชี้วัด 2 คุณภาพน้ำของแม่น้ำสายหลักที่อยู่ในเกณฑ์ดีเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด 3 คุณภาพอากาศในพื้นที่วิกฤตหมอกควันได้รับการแก้ไขและมีค่าอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน

แนวทางการพัฒนาที่มีความสำคัญสูงและสามารถผลักดันสู่การปฏิบัติ

เร่งรัดแก้ไขปัญหาการจัดการขยะตกค้างสะสมในพื้นที่วิกฤต ผลักดันกฎหมาย และกลไกเพื่อการคัดแยกขยะ สนับสนุนการแปรรูปเป็นพลังงาน ใช้มาตรการทางเศรษฐศาสตร์เพื่อให้เกิดการลดปริมาณขยะ รวมทั้งสร้างวินัยคนในชาติเพื่อจัดการขยะอย่างยั่งยืน โดยเร่งกำจัดขยะมูลฝอย ตกค้างสะสมในพื้นที่วิกฤต ผลักดันการจัดทำแผนการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในระดับจังหวัดและระดับ ท้องถิ่น ส่งเสริมการรวมกลุ่มขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและการร่วมลงทุนของภาคเอกชน เพื่อเพิ่ม ประสิทธิภาพการจัดการขยะ สนับสนุนการจัดการขยะที่ครบวงจรตั้งแต่ต้นทางจนถึงปลายทาง โดยลดปริมาณ การผลิตขยะ และส่งเสริมให้เกิดกลไกการคัดแยกขยะเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ให้มากที่สุด ส่งเสริมการแปรรูป ขยะมูลฝอยและวัสดุคืบที่เหลือจากกระบวนการผลิตเป็นพลังงาน โดยใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีที่เหมาะสม กับพื้นที่ ผลักดันการออกกฎหมาย และมาตรการจัดการของเสียอันตรายชุมชน โดยเฉพาะซากผลิตภัณฑ์ เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ด้วยมาตรการส่งเสริมและมาตรการบังคับตั้งแต่ต้นทางรวมถึงการควบคุม การนำเข้าจัดให้มีแหล่งรวบรวมและแหล่งรับกำจัดของเสียอันตรายจากชุมชนกระจายอยู่ทั่วประเทศ พัฒนา ระบบควบคุมการขนส่งของเสียอันตรายจากอุตสาหกรรมให้ได้มาตรฐาน สร้างวินัยของคนในชาติมุ่งสู่ การจัดการที่ยั่งยืน โดยให้ความรู้ ปลุกจิตสำนึก และสร้างความตระหนัก ให้ประชาชนนักเรียน เยาวชน มีส่วนร่วมในการจัดการขยะอย่างเป็นรูปธรรม ส่งเสริมการนำเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์มาใช้ในการบริหารจัดการขยะ โดยใช้หลักการผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย ทบทวนเกณฑ์การเก็บค่าธรรมเนียมการจัดการขยะ ที่เหมาะสม รวมถึงการบังคับใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อมอย่างจริงจัง

แผนงานและโครงการตาม Roadmap การจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย และแผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ พ.ศ. 2559 - 2564

สาระสำคัญ : การแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยถูกกำหนดเป็นวาระแห่งชาติ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้จัดทำ Roadmap การจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายของประเทศ ซึ่งได้บูรณาการแผนบริหารจัดการขยะมูลฝอยของจังหวัดทั้ง 77 จังหวัด (รวมกรุงเทพมหานคร) และจัดทำเป็นแผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ (พ.ศ. 2559 - 2564) โดยจะใช้เป็นแนวทางการดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยที่เป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืน เพื่อให้การดำเนินงาน มีกรอบทิศทางในการแก้ไขปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย ได้รับการจัดการอย่างเป็นระบบ และบูรณาการจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชน ที่สามารถจัดการปัญหาขยะมูลฝอยให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในแต่ละพื้นที่ และสามารถดำเนินการจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ภายใต้มาตรการลดการเกิดขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายที่แหล่งกำเนิด มาตรการเพิ่มศักยภาพการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย และมาตรการส่งเสริมการบริหารจัดการขยะมูลฝอย และของเสียอันตราย แผนแม่บทฯ ได้ลำดับความสำคัญของพื้นที่ในการดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยเพื่อเร่งดำเนินการ (1) จัดตั้งศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยรวม ซึ่งมีรูปแบบเป็นกลุ่มพื้นที่ขนาดใหญ่ กลุ่มพื้นที่ขนาดกลาง กลุ่มพื้นที่ขนาดเล็ก (2) สร้างสถานีขนถ่ายขยะมูลฝอย และ (3) สนับสนุนให้มีการจัดการขยะมูลฝอยของตนเองภายในพื้นที่ รวมทั้งสิ้น 349 กลุ่มพื้นที่ โดยในระยะแรก (ปี 2559) ดำเนินการใน 67 กลุ่มพื้นที่ และดำเนินการต่อเนื่องอีก 282 พื้นที่ ในปี 2560 - 2564

หน่วยงานดำเนินงานหลัก : กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ร่วมกับกระทรวงมหาดไทย กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการคลัง องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัด กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา และภาคเอกชน ร่วมกันขับเคลื่อนการดำเนินงาน รวมทั้งการติดตามประเมินผลโดยคณะกรรมการกำกับและขับเคลื่อนแผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศและคณะกรรมการกำกับและขับเคลื่อนแผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของจังหวัด

2. นโยบายและแผนส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2540-2559 ซึ่งในปัจจุบันได้จัดทำและดำเนินการตามแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2555 - 2559 และแผนจัดการมลพิษ พ.ศ. 2555 - 2559 โดยมีการกำหนดเป้าหมาย อัตราการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนขยะมูลฝอยทั่วประเทศไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 อัตราการนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ (Recycle) ไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 ของปริมาณขยะมูลฝอยทั่วประเทศ และมีแนวทางดำเนินการสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

3. นโยบายของรัฐบาล โดยในคำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร (23 สิงหาคม พ.ศ. 2554) ได้กำหนดนโยบายด้านที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม แถลงว่าให้ความสำคัญกับการจัดการระบบกำจัดขยะ ของเสียอันตราย มลพิษทางอากาศ หมอกควัน โดยวิธีที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และเพิ่มขีดความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการขยะมูลฝอยและการจัดการน้ำเสียชุมชน

4. นโยบายการรวมกลุ่มขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นนโยบายที่มีวัตถุประสงค์ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยสนับสนุนการรวมกลุ่มขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทำให้โครงการมีขนาดที่เหมาะสมทั้งด้านการลงทุนและการบริหารดำเนินการ

5. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 87 กำหนดให้รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนดังต่อไปนี้ 1) ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดของเสียอันตรายชุมชน และมูลฝอยติดเชื้ออย่างถูกหลักวิชาการต่อปริมาณนโยบายและวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น 2) ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งการจัดทำบริการสาธารณะ

6. นโยบายส่งเสริมพลังงานทดแทน

กระทรวงพลังงาน โดยกองทุนเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน ได้จัดทำแผนอนุรักษ์พลังงานฉบับที่ 3 พ.ศ. 2548-2554 และกำหนดเป้าหมายให้พัฒนาพลังงานทดแทนให้มีสัดส่วนการใช้เพิ่มขึ้น โดยในปี พ.ศ. 2554 จะต้องมีส่วนร้อยละ 9.2 ของความต้องการพลังงานรวมของประเทศหรือสามารถทดแทนการใช้พลังงานเชิงพาณิชย์ประมาณ 7,530 พันตัน เทียบเท่าน้ำมันดิบ ซึ่งต่อมากระทรวงพลังงานได้กำหนดมาตรการเพิ่มเติมเพื่อเป็นการส่งเสริมการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานทดแทนรวมถึงขยะมูลฝอย คณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติเห็นชอบในการใช้มาตรการจูงใจด้านราคาผ่านระเบียบการรับซื้อไฟฟ้าจากผู้ผลิตไฟฟ้ารายเล็กและผู้ผลิตไฟฟ้าขนาดเล็กมาก โดยกำหนดส่วนเพิ่มอัตราซื้อไฟฟ้าจากราคาซื้อไฟฟ้าตามระเบียบผู้ผลิตไฟฟ้ารายเล็กหรือผู้ผลิตไฟฟ้าขนาดเล็กมากตามประเภทเชื้อเพลิงและเทคโนโลยี นอกจากการใช้มาตรการจูงใจด้านราคาแล้วกระทรวงพลังงานยังมีบทบาทส่งเสริมการคัดแยกขยะมูลฝอยและการใช้ประโยชน์จากขยะมูลฝอยประเภทต่าง ๆ รวมถึงขยะอินทรีย์ประเภทเศษอาหาร โดยสนับสนุนการผลิตกระแสไฟฟ้าโดยใช้เทคโนโลยีย่อยสลายที่ไม่ใช้อากาศ

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับขยะมูลฝอยได้รับการบัญญัติไว้ในกฎหมายหลายฉบับในลักษณะที่เป็นการแทรกตัวอยู่ในกฎหมายอื่น ๆ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ เป็นเพียงส่วนย่อยของกฎหมายนั้น ๆ เท่านั้น ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายที่บัญญัติเกี่ยวกับขยะมูลฝอยและการจัดการขยะมูลฝอยโดยตรงหรือเป็นการเฉพาะในฉบับเดียวกันที่สามารถนำมาใช้ควบคุมป้องกันหรือแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยแบบเบ็ดเสร็จ (พริยุดน์ วรรณพุกษ์, 2555, หน้า 53)

กฎหมายที่มีความเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนเป็นหลัก ประกอบไปด้วย (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2548, หน้า 3-1)

1. พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2561 ซึ่งเนื้อหาของกฎหมายนี้จะครอบคลุมถึงเรื่องการส่งเสริมประชาชนและองค์กรเอกชนให้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม การจัดระบบการบริหารงานด้านสิ่งแวดล้อมให้เป็นไปตามหลักการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม กำหนดอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการรัฐวิสาหกิจและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

2. พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2560 ซึ่งพระราชบัญญัตินี้เกี่ยวข้องในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนมากที่สุด ทั้งการควบคุมผู้ประกอบการรวบรวม การขนส่ง การกำจัดขยะมูลฝอย และการกำหนดเกณฑ์ควบคุม เหตุเดือดร้อนรำคาญของส่วนรวมที่เกิดจากกลิ่น แสง รังสี เสียง ความร้อน สารอันตราย ความสิ้นสะอาด ฝุ่น ควันพิษ ที่มีผลกระทบต่อมนุษย์และสิ่งแวดล้อม

3. พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 ภายใต้พระราชบัญญัตินี้ ได้กำหนดการดำเนินการจัดการขยะมูลฝอย และการรักษา

4. พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2543 ซึ่งในพระราชบัญญัตินี้กำหนดให้อาคารสูงหรืออาคารขนาดใหญ่พิเศษต้องมีการจัดเก็บขยะมูลฝอยโดยวิธีขนลำเลียงหรือทิ้งลงปล่องทิ้งขยะมูลฝอย นอกจากนี้ยังมีกฎหมายอื่น ๆ และมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับการกำจัดขยะมูลฝอย ได้แก่ พระราชบัญญัติรักษาคลอง ร.ศ. 121 พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พ.ศ. 2456 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พ.ศ. 2485 พระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. 2490 ประมวลกฎหมายอาญา พระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510 พระราชบัญญัติปิโตรเลียม พ.ศ. 2514 ประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 68 (พ.ศ. 2515) เรื่องควบคุมความสะอาดของบ้านเมือง การจอดเรือในแม่น้ำลำคลอง พระราชบัญญัติการจัดสรรที่ดิน พ.ศ. 2543 พระราชบัญญัติรักษาคลองประปา พ.ศ. 2526 พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติทางหลวง พ.ศ. 2535 และ

มติคณะรัฐมนตรี เรื่องแนวทางป้องกันปัญหาสิ่งแวดล้อมด้านขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล (พริยุดม์
วรรณพฤกษ์, 2555, หน้า 53-58)

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นในการรักษาความสะอาด
การจัดการขยะมูลฝอยนั้นประกอบไปด้วยกฎหมายต่างๆ (พริยุดม์ วรรณพฤกษ์, 2555, หน้า 58-59)
ดังนี้

1. พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ซึ่งมีบทบัญญัติในมาตรา 17(I1) และมาตรา 7(12) ให้องค์การบริหารส่วนจังหวัด
มีหน้าที่ในการจัดระบบกำจัดขยะมูลฝอยรวมและการจัดการสิ่งแวดล้อมและมลพิษต่างๆ และ
บทบัญญัติในมาตรา 16, 17 และ 18 กำหนดให้เทศบาลเมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบลมี
หน้าที่ในการจัดระบบการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง การกำจัดขยะ
มูลฝอยสิ่งปฏิกูล และน้ำเสีย

2. พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2550 กำหนดอำนาจแก่
กรุงเทพมหานครในการดำเนินงานเกี่ยวกับการรักษาความสะอาดและรักษาความเป็นระเบียบ
เรียบร้อยภายในเขตกรุงเทพมหานครและดูแลรักษาที่สาธารณะตามมาตรา 89(4) และ (10)

3. พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2562 กฎหมายนี้กำหนดให้องค์การ
บริหารส่วนจังหวัดมีหน้าที่ดำเนินการภายในพื้นที่ของจังหวัด เกี่ยวกับการคุ้มครอง ดูแล และ
บำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตามมาตรา 45(7)

4. พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2562 กำหนดให้เป็นหน้าที่ของเทศบาลในการรักษาความ
สะอาดของถนน ทางเดินและที่สาธารณะ รวมทั้งการจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลตามมาตรา
50(3) มาตรา 53(1) และมาตรา 56(1)

5. พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 กฎหมายนี้
กำหนดให้อำนาจและหน้าที่แก่สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลในการดำเนินการรักษา
ความสะอาดในที่สาธารณะ รวมทั้งการจัดการขยะมูลฝอยภายในพื้นที่ตำบล ตามมาตรา 23(3)

6. พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ. 2521 กฎหมายนี้ให้อำนาจแก่
เมืองพัทยาในการดำเนินการรักษาความสะอาด รวมทั้งการจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลภายใน
เขตเมืองพัทยา ตามมาตรา 67(5) และ (6)

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะมูลฝอย

พริยุดม์ วรรณพฤกษ์ (2555, หน้า 50) กล่าวถึง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะมูลฝอย ประกอบด้วย 6 หน่วยงานหลัก ได้แก่

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รัฐธรรมนูญปี 2550 มาตรา 289 และ 290 ได้กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ในการบำรุงรักษาและ ใช้ประโยชน์จากทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่อยู่ในเขตพื้นที่ และตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 โดยองค์การบริหารส่วนจังหวัด มีหน้าที่ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ในการรับผิดชอบการจัดเก็บ รวบรวม และการจัดขยะมูลฝอยชุมชน โดยจัดให้มีระบบการจัดการขยะมูลฝอยรวมเพื่อรองรับปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นเป็นจำนวนมากได้อย่างเพียงพอ นอกจากนั้นแล้วแต่ละจังหวัดมีหน้าที่ในการจัดทำแผนปฏิบัติการสิ่งแวดล้อมระดับจังหวัดแล้วเสนอต่อกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เพื่อของบประมาณสำหรับการจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่ ซึ่งเป็นไปตามข้อกำหนดในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535

2. สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นหน่วยงานสังกัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทำหน้าที่กำหนดนโยบายและแผนการดำเนินงานด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งพิจารณาการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแลหน่วยราชการในการจัดการปัญหามลพิษซึ่งรวมถึงปัญหาขยะมูลฝอย 3. กรมควบคุมมลพิษ มีหน้าที่รับผิดชอบดำเนินการตามพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมควบคุมมลพิษ กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535 ในการพัฒนาระบบและรูปแบบการจัดการเพื่อแก้ปัญหาขยะมูลฝอยด้วยเทคโนโลยีที่เหมาะสมโดยเน้นที่มาตรการลดอัตราการเกิดขยะมูลฝอยและสนับสนุนให้เกิดการนำกลับมาใช้ใหม่เป็นประเด็นหลักนอกจากนั้นยังมีหน้าที่เสนอความเห็นเพื่อจัดทำนโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะมูลฝอยและสารอันตรายจัดทำแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมค้ำนมลพิษประสานการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษจากกากของเสียและสารอันตราย จัดทำแผนฉุกเฉิน ประสานการปฏิบัติการควบคุม กำไซ ระวังหรือฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม เสนอแนะมาตรฐาน มาตรการหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการกากของเสียและสารพิษอันตราย เป็นต้น ต่อมาในภายหลังได้มีการตราพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวงทบวงกรม พ.ศ. 2545 จัดตั้งกระทรวงทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและโอนกรมควบคุมมลพิษมาอยู่ภายใต้การสังกัด

4. กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม เป็นหน่วยงานสังกัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่มีภารกิจในการส่งเสริมให้ประชาชนได้รับทราบข้อมูล และข่าวสารจากราชการในเรื่องเกี่ยวกับการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมเว้นแต่ข้อมูลหรือข่าวสารที่ทางราชการถือว่าเป็นความลับเกี่ยวข้องกับการรักษาความมั่นคงแห่งชาติ สนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

5. สำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ เป็นหน่วยงานสังกัดกระทรวงพลังงานทำหน้าที่เสนอแนะ โยบายและบูรณาการแผนบริหารพลังงานของประเทศ เสนอแนะ ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานและพลังงานทดแทนของประเทศ ตลอดจนให้การสนับสนุนการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ โครงการที่ส่งเสริมการใช้พลังงานอย่างคุ้มค่าและการจัดหาแหล่งพลังงานทดแทน

6. กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน เป็นหน่วยงานที่มีภาระหน้าที่รับผิดชอบในการส่งเสริมประสิทธิภาพการใช้พลังงาน กำกับการอนุรักษ์พลังงาน จัดหาแหล่งพลังงานพัฒนาทางเลือกการใช้พลังงานแบบผสมผสานซึ่งรวมถึงการผลิตพลังงานจากขยะมูลฝอย และเผยแพร่เทคโนโลยีด้านพลังงานอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง เพื่อสนองตอบความต้องการของทุกภาคส่วนอย่างเพียงพอ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จอมขวัญ อากมานนท์ และนาวาอากาศเอก ปัญญา ศรีสิงห์ (2565, บทคัดย่อ) การศึกษาเรื่อง “ความรู้และการรับรู้ที่มีต่อพฤติกรรมในการจัดการขยะพลาสติกของคนกรุงเทพมหานคร” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะพลาสติกของคนกรุงเทพฯ 2) เปรียบเทียบพฤติกรรมการจัดการขยะพลาสติกของคนกรุงเทพฯ มีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกัน 3) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะพลาสติกของคนกรุงเทพฯ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพฯ จำนวน 400 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ค่าสถิติที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า T-test ค่า F-test วิเคราะห์การ ถดถอยอย่างง่ายและถดถอยเชิงพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า 1) พฤติกรรมการจัดการขยะพลาสติกของคนกรุงเทพฯ เมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้านพบว่าพฤติกรรมด้านการลดปริมาณพลาสติกและด้านการคัดแยกขยะพลาสติกอยู่ในระดับน้อยมาก พฤติกรรมด้านการนำพลาสติกมาใช้ประโยชน์อยู่ในระดับบางครั้ง ด้านการกำจัดขยะพลาสติกส่วนใหญ่ กำจัดขยะพลาสติกโดยทิ้งลงถังขยะ ส่วนกำจัดขยะพลาสติกโดยการเผากลางแจ้งและฝังกลบนั้น แทบไม่เคยเลย 2) คนกรุงเทพฯ ที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน

มีพฤติกรรม กำจัดการขยะพลาสติกแตกต่างกันส่วนจำนวนสมาชิกในครอบครัวแตกต่างกันมีพฤติกรรมกำจัดการขยะ พลาสติกไม่แตกต่างกัน 3) ปัจจัยด้านความรู้ในการกำจัดการขยะพลาสติก และการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ประกอบด้วย การรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากบุคคลที่มีชื่อเสียง บุคคลใกล้ชิด โทรทัศน์ และคู่มือ/แผ่นพับ เกี่ยวกับการกำจัดการขยะพลาสติก ส่งผลต่อพฤติกรรมกำจัดการขยะ พลาสติก

วิรุทธิ์ เอี่ยมสหเกียรติ และวิราสิริ วีวีร์วี (2565, บทคัดย่อ) การศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมกำจัดการขยะมูลฝอยของผู้ค้าหาบเร่แผงลอย เขตราชเทวีกรุงเทพมหานคร” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมกำจัดการขยะมูลฝอยของผู้ค้าหาบเร่แผงลอย เขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้ค้าหาบเร่แผงลอยเขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร จำนวน 341 คน สุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบง่าย เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ระหว่างวันที่ 30 เดือนกันยายน - 10 เดือนพฤศจิกายน 2564 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ไคสแควร์ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ เพียร์สัน และ สถิติถดถอยพหุคูณ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมกำจัดการขยะมูลฝอยของผู้ค้าหาบเร่แผงลอย อยู่ในระดับปานกลางมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 63.6 รองลงมาคือระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 33.1 และระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 3.2 ส่วนปัจจัย ที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกำจัดการขยะมูลฝอยของผู้ค้าหาบเร่แผงลอย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < 0.05$) ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับการกำจัดการขยะ อยู่ในระดับมากคิดเป็นร้อยละ 50.7 ทศนคติต่อการกำจัดการขยะ อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 83.0 และ แรงจูงใจต่อการกำจัดการขยะอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 56.0 การทำนายอิทธิพลด้วยสถิติถดถอยพหุคูณ พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลและสามารถทำนายพฤติกรรมกำจัดการขยะ ร้อยละ 34 ได้แก่ แรงจูงใจ ($Beta = 0.586$) ผลการศึกษาครั้งนี้เสนอแนะให้หน่วยงานที่รับผิดชอบในพื้นที่ส่งเสริมนโยบายด้านการกำจัดการขยะให้ชัดเจน รวมถึงพัฒนาการใช้เครื่องมือในสื่อออนไลน์ อาทิ เช่น เพสบุ๊ก ไลน์ ในการประชาสัมพันธ์ให้ผู้ค้าหาบเร่แผงลอยเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้อย่างรวดเร็ว และใช้แรงจูงใจของผู้ค้าหาบเร่แผงลอยในการสนับสนุนให้เกิดพฤติกรรม 3Rs (ลดการใช้, ใช้ซ้ำ, รีไซเคิล)

สิทธิชัย สารพัฒน์ (2563, บทคัดย่อ) การศึกษาเรื่อง “ผลการจัดกิจกรรมต่อความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมกำจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน ของผู้ประกอบการค้าตลาดชองจอม อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) เพื่อศึกษาผลของการจัดการด้านความรู้เจตคติและพฤติกรรมเกี่ยวกับการกำจัดการขยะมูลฝอยของผู้ประกอบการค้าและ (2) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ เจตคติและพฤติกรรมกำจัดการขยะมูลฝอยของผู้ประกอบการค้าตลาดชองจอม อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ การศึกษาแบ่งเป็น 3 ระยะ คือ การเตรียม การดำเนินการ และการประเมินผล

โดยใช้วงจรคุณภาพ คือ ขั้นวางแผน (Planning) ขั้นปฏิบัติการ (Action) ขั้นสังเกตการณ์ (Observation) และขั้นสะท้อนผลการปฏิบัติการ (Reflection) กลุ่มตัวอย่างคือผู้ประกอบการค้าตลาดช่องจอมจำนวน 150 ครั้วเรือน คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มแบบเจาะจงตามจำนวนครั้วเรือนในตลาดช่องจอม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติเชิงพรรณนา และใช้ค่าสัมประสิทธิ์ของ Person (Person correlation coefficient) ในการทดสอบสมมติฐานการวิจัย กำหนดระดับนัยสำคัญระดับ 0.05 ผลการศึกษา พบว่า โดยภาพรวมประชาชนมีความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ระดับสูง ส่วนเจตคติเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนพบว่ามีอยู่ในระดับดีมากและโดยภาพรวมประชาชนมีพฤติกรรมเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย อยู่ในระดับดีมาก จากการทดสอบความสัมพันธ์ พบว่า ความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีความสัมพันธ์ระดับต่ำและเจตคติเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง ส่วนความรู้การจัดการขยะมูลฝอยไม่มีความสัมพันธ์กับเจตคติการจัดการขยะมูลฝอย

ก้องพิพัฒน์ กองคำ (2563, บทคัดย่อ) การศึกษาเรื่อง “พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในครั้วเรือนของประชาชนบ้านโกทา ตำบลศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในครั้วเรือนของประชาชนบ้านโกทา ตำบลศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น 2) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในครั้วเรือนของประชาชนบ้านโกทา ตำบลศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น โดยใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในเขตพื้นที่ของบ้านโกทา ตำบลศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น จำนวน 336 คน นำมาวิเคราะห์ประมวลผลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลวิจัยพบว่า

(1) พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในครั้วเรือนของประชาชนบ้านโกทา ตำบลศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในครั้วเรือนของประชาชนบ้านโกทา ตำบลศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ในแต่ละด้านพบว่า 1) Reduce (การลดปริมาณ) อยู่ในระดับมาก Reuse (การนำมาใช้ซ้ำ) อยู่ในระดับ มาก 3) Recycle (การแปรสภาพเพื่อใช้ใหม่) อยู่ในระดับ มาก 4) Reject (การหลีกเลี่ยง) อยู่ในระดับ มาก 5) Repair (การซ่อมแซมเพื่อใช้ใหม่) อยู่ในระดับ มากที่สุด

(2) ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ของประชาชนต่อพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนบ้าน โกทา ตำบลศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ดังนี้ 1) Reduce (การลดปริมาณ) จัดโครงการรณรงค์ลดปริมาณขยะของหมู่บ้าน มีการลดปริมาณการซื้อสิ่งของที่ก่อให้เกิดขยะ ร้อยละ 0.59 2) Reuse (การนำมาใช้ซ้ำ) ให้มีธนาคารขยะของหมู่บ้านเพื่อนำมาค้ำแยก ร้อยละ 0.29 3) Recycle (การแปรสภาพเพื่อใช้ใหม่) อยากให้หมู่บ้านมีการคัดแยกขยะให้มากกว่านี้ และทางหมู่บ้านควรมีถังขยะที่แบ่งแยกชัดเจนว่า ขยะเปียก ขยะแห้ง ขยะที่นำกลับมาใช้เพื่อเป็นการกระตุ้นประชาชนในการทิ้งขยะร้อยละ 0.594) Reject (การหลีกเลี่ยง) ผู้นำชุมชนควรมีการให้ความรู้ในการเลี่ยงการใช้ยาฆ่าแมลงและสารเคมีในหมู่บ้าน ร้อยละ 0.295) Repair (การซ่อมแซมเพื่อใช้ใหม่) ทางหมู่บ้านควรมีการจัดอบรมเกี่ยวกับความรู้ในซ่อมแซมวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ภายในบ้านร้อยละ 0.29

นวนน้อย วีระพันธ์ (2563, บทคัดย่อ) การศึกษาเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของผู้ค้าตลาดสดจังหวัดมหาสารคาม” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของผู้ค้าตลาดสด จังหวัดมหาสารคาม 2) เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของผู้ค้าตลาดสด จังหวัดมหาสารคาม และ 3) เพื่อประเมินผลการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของผู้ค้าตลาดสด จังหวัดมหาสารคาม เป็นการวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ (Mixed Methods) แบ่งออกเป็น 3 ระยะ ซึ่งมีเครื่องมือในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบประเมินผล โดยมีกลุ่มตัวอย่างระยะที่ 1 คือ ผู้ค้าตลาดสด จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 361 คน จากการใช้สูตรของทาโร ยามานะ และกลุ่มเป้าหมายระยะที่ 2 จำนวน 20 คน และระยะที่ 3 จำนวน 30 คนที่ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง แล้วเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม แบบประเมินผล มาวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติวิเคราะห์สมการเชิงโครงสร้าง (Structural Equation Model: SEM) โดยใช้โปรแกรมลิสเรล (LISREL) อีกทั้งที่ได้จากแบบสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ในเชิงเนื้อหา (Content Analysis ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของผู้ค้าตลาดสด จังหวัดมหาสารคาม ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ได้แก่ 1.1) ความรู้เกี่ยวกับขยะมูลฝอย ($\beta = 0.43$) 1.2) การมีส่วนร่วม $\beta = 0.13$) 1.3) เจตคติต่อปัญหาขยะมูลฝอย ($\beta = 0.13$) และ 1.4) การสื่อสาร ($\beta = 0.08$) 2 รูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของผู้ค้าตลาดสด จังหวัดมหาสารคาม ได้แก่ 2.1) การจัดการขยะอย่างเป็นระบบ 2.2 ขยะต้นทาง 2.3) กลุ่มจัดการขยะ 2.4) ขยะเป็นประโยชน์ 2.5) ขยะเป็นรายได้ 2.6) เล่นไลน์กันเถอะ 2.7) ป้ายประชาสัมพันธ์ 2.8) การศึกษาดูงาน 2.9) 5 ส ตลาดสด 2.10)ตลาดสดสีเขียว

นภัส น้าใจตรง และนรินทร์ สังข์รักษา (2562, บทคัดย่อ) การศึกษาเรื่อง “พฤติกรรม การจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลกระทุ่มลัม อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม” มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษา 1) ศึกษาพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอย 2) เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชน และ 3) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการขยะมูลฝอย ของประชาชน ประชากรคือประชาชนที่อาศัย อยู่ในตำบลกระทุ่มลัม อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม จำนวน 29 ชุมชน รวมทั้งสิ้น 25,644 คน ใช้สูตร Taro Yamane คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างได้ 394 คน เพื่อลดความคลาดเคลื่อนจึงใช้กลุ่ม ตัวอย่าง จำนวน 400 คน สุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามแบบประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.92 เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test, One-way ANOVA วิเคราะห์ความแตกต่างด้วยวิธี Least Significant Difference Test และ Regression Analysis โดยการวิเคราะห์หาคถอยเชิงพหุคูณด้วยวิธี ป ก ตี (Enter Multiple Regression Analysis) ผลการวิจัยพบว่า 1) พฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และรายด้านอยู่ใน ระดับมากทุกด้าน ดังนี้ ด้านการแปรสภาพและการนำกลับมาใช้ใหม่ ด้านการนำขยะมูลฝอยส่งคืน ผู้ผลิต และด้านการลดและหลีกเลี่ยงการเกิดขยะมูลฝอย ซึ่งปัจจัยสนับสนุนต่อพฤติกรรมจัดการ ขยะมูลฝอยของชุมชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยที่รายด้านอยู่ในระดับมากที่สุดคือ ด้านการ สนับสนุนทางสังคม ระดับมากที่สุดคือ ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการรับรู้ ด้านจิตสาธารณะ และด้านเจต คติ 2) ผลการเปรียบเทียบกลุ่มตัวอย่างที่มีเพศ และระยะเวลาการอาศัยอยู่ในตำบลแตกต่างกัน มี พฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอย ไม่แตกต่างกัน ส่วน อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อ เดือน ที่แตกต่างกัน มีพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอย แตกต่างกัน และ 3) ปัจจัยที่ส่งผลต่อ พฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน อธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 81.20 และส่งผล ทางบวกต่อพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนทั้ง 5 ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 $Y_{tot} = 0.51(\text{การสนับสนุนทางสังคม}) + 0.21(\text{การมีส่วนร่วม}) + 0.13(\text{การรับรู้}) + 0.08(\text{จิตสาธารณะ}) + 0.07(\text{เจตคติ})$

ศราวดี ทับผดุง (2563, บทคัดย่อ) การศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมลดปริมาณ ขยะมูลฝอยครัวเรือนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่มีการบริหารจัดการขยะมูลฝอย อำเภอ เมืองจังหวัดพิษณุโลก” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ศึกษาพฤติกรรมลดปริมาณขยะมูลฝอยและ เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมลดปริมาณขยะมูลฝอยครัวเรือนในเขตองค์การบริหารส่วน ตำบลที่ไม่มีการบริหารจัดการขยะมูลฝอย อำเภอเมืองจังหวัดพิษณุโลก กลุ่มตัวอย่าง คือ ครัวเรือนที่ มีทะเบียนบ้านอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่มีการบริหารจัดการขยะมูลฝอย อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 8 ตำบล จำนวน 404 ครัวเรือน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามใน

ระหว่างเดือนมีนาคม – มิถุนายน พ.ศ. 2563 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างในภาพรวมมีพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยอยู่ในระดับสูง ($X = 3.89$, S.D. = 0.592) ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยคือ ครัวเรือนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่มีการบริหารจัดการขยะมูลฝอย อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก มีจำนวนทั้งสิ้น 6 ตัวแปร คือ การได้รับแรงสนับสนุนทางสังคม ($Beta = 0.280$) ทักษะที่ดีต่อพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอย ($Beta = 0.246$) แรงจูงใจต่อการลดปริมาณขยะมูลฝอย ($Beta = 0.220$) ความรู้เกี่ยวกับการลดปริมาณขยะมูลฝอย ($Beta = 0.180$) จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ($Beta = 0.101$) และการให้บริการของผู้รับซื้อของเก่า ($Beta = 0.082$) โดยสามารถทำนายพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอย ร้อยละ 39.10 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ศรินทร์ทิพย์ บุญจันทร์, และจักรพันธ์ เพ็ชรภูมิ (2561) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการคัดแยกขยะของแม่บ้าน ในตำบลบึงพระ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก พบว่า แม่บ้านมีพฤติกรรมการคัดแยกขยะอยู่ในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 66.33 ($x = 24.26$, S.D. = 3.020) เมื่อวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน พบว่า มีตัวแปรต้นที่ร่วมกันส่งผลต่อพฤติกรรมการคัดแยกขยะของแม่บ้าน ในตำบลบึงพระ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 7 ตัวแปร ได้แก่ การรับรู้ประโยชน์ และอุปสรรคในการคัดแยกขยะ ($Beta = 0.317$) การได้รับคำแนะนำจากบุคคลในครอบครัว และเพื่อนบ้าน ($Beta = 0.294$) การมีตำแหน่งทางสังคม และการเป็นสมาชิกของชมรมต่างๆ ในชุมชน ($Beta = 0.257$) การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอย ($Beta = 0.242$) การเข้ารับการอบรมการคัดแยกขยะ และการเพิ่มมูลค่าของขยะ ($Beta = 0.198$) ทักษะเกี่ยวกับการคัดแยกขยะ ($Beta = 0.183$) และจำนวนสมาชิกในครัวเรือน ($Beta = 0.142$) โดยทั้งหมดสามารถทำนายพฤติกรรมการคัดแยกขยะของแม่บ้าน ได้ร้อยละ 32.70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนอายุ ระยะเวลาที่ได้รับการศึกษาในระบบ อาชีพ รายได้ต่อเดือน ความรู้เรื่องประเภทขยะ และการคัดแยกขยะ การมีผู้รับซื้อของเก่า (ซาเล้ง และการเข้าถึงระบบการกำจัดขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการคัดแยกขยะของแม่บ้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

วิรัชญา แสงยางใหญ่, ศรีรัตน์ ล้อมพวงส์, และบุญธรรม กิจปริดาภิสุทธิ์ (2560) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการลดขยะครัวเรือนของประชาชนในเขตเทศบาลจังหวัดสมุทรปราการ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการลดขยะครัวเรือนอยู่ในระดับน้อย ($x = 45.86$, S.D. = 15.860) โดยมีพฤติกรรมคัดแยกไว้ใช้ประโยชน์มากที่สุด ($x = 65.40$) รองลงมาคือการนำกลับมาใช้ซ้ำ

($x = 59.60$) การลดการใช้ ($Z = 56.70$) และการกำจัดบางส่วน ($x = 47.60$) ตามลำดับ ปัจจัยที่ร่วมกันทำนายพฤติกรรมลดขยะครัวเรือน คือ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ($Beta = 0.185$) การสนับสนุนทางสังคม ($Beta = 0.443$) การรับรู้โอกาสเลี้ยง ($Beta = 0.236$) และลักษณะที่อยู่อาศัย ($Beta = -0.167$) โดยสามารถร่วมกันทำนายได้ร้อยละ 41.30 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

นฤมล ด้านตระกูล (2560, บทคัดย่อ) การศึกษาเรื่อง “พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลชนงพระ อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา” มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลชนงพระ อำเภอปากช่องจังหวัดนครราชสีมา 2) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลชนงพระ อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และระยะเวลาที่อยู่อาศัยในเขตตำบลชนงพระ เก็บข้อมูลจากการเก็บแบบสอบถาม โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) โดยใช้ในการทดสอบค่าที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างรายคู่ใช้วิธีการทดสอบความแตกต่างรายคู่ (Post hoc) โดยวิธี LSD ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลชนงพระ อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ภาพรวมอยู่ในระดับไม่ปฏิบัติเลยเมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า คำนการนำกลับมาใช้ใหม่ มีค่าเฉลี่ยมากเป็นอันดับที่ 1 รองลงมาคือ คำนการคัดแยกขยะมูลฝอย และคำนการลดขยะมูลฝอย ตามลำดับ ส่วนผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลชนงพระ อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนประชาชนที่มีรายได้ และระยะเวลาที่อยู่อาศัยในเขตความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลชนงพระต่างกัน มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยไม่แตกต่างกัน

พรชนก บัวน้อม (2558, บทคัดย่อ) การศึกษาเรื่อง “พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล อำเภอบางปะกงจังหวัดฉะเชิงเทรา และเพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา เครื่องมือ

ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่แบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.75 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าทีและการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวผลการศึกษาพบว่า

1. พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหอมศีล อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก ในส่วนของรายด้านในแต่ละด้านอยู่ในระดับดีมาก โดยด้านที่มีคะแนนเฉลี่ย มากที่สุด คือ 3 อันดับแรก คือ ด้านการซ่อมแซมใช้ใหม่ รองลงมา คือ ด้านการแปรรูปกลับมาใช้ใหม่ และด้านการลดจำนวนตามลำดับ ส่วนด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการใช้ซ้ำ

2. กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อครัวเรือนต่างกันมีพฤติกรรมการจัดการ ขยะมูลฝอยไม่แตกต่างกัน

ดวงใจ ปินตามูล (2555, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการจัดการขยะมูลฝอยแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านโสก อำเภอห่มสั๊ก จังหวัดเพชรบูรณ์ มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ เพื่อศึกษาการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนที่อาศัยอยู่ในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านโสก อำเภอห่มสั๊ก จังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อศึกษาถึงระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านโสก อำเภอห่มสั๊ก จังหวัดเพชรบูรณ์โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 365 คน แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ ด้วยโปรแกรมทางสถิติสำเร็จรูปใช้สถิติเชิงพรรณนา โดยใช้สถิติการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและใช้สถิติเชิงอนุมาน เพื่อทดสอบความแปรปรวนของสมมติฐานระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม ใช้สถิติเชิงอ้าง t-test และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ผลการศึกษาพบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการวางแผน ในการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับน้อย ด้านการมีส่วนร่วมในการบริหารงานพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็น ในด้านนี้อยู่ในระดับมาก ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นในด้านนี้อยู่ในระดับปานกลาง

ปภาวิน เหิดขุนทด (2554, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาพฤติกรรมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนของ องค์การบริหารส่วนตำบลสำนักตะคร้อ อำเภอเทพารักษ์ จังหวัดนครราชสีมา วัตถุประสงค์ของงานวิจัยนี้ คือ เพื่อศึกษาพฤติกรรมของประชาชนในการจัดการขยะในพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบลสำนักตะคร้อ งานวิจัยนี้ใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการลดปริมาณขยะ การนำขยะกลับมาใช้ใหม่ และการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง ผู้ที่ตอบแบบสอบถามมีจำนวน 380 คน จากนั้นวิเคราะห์ผล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการคำนวณหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าร้อยละ ผลการศึกษาพบว่าคะแนนของการลดปริมาณขยะการนำขยะกลับมาใช้

ใหม่ และการคัดแยกขยะก่อนทิ้งอยู่ในระดับสูง โดยทั่วไปแล้วประชาชนมีการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง ขยะประเภทประเภทแบตเตอรี่ โทรศัพท์ ดังนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลสำนักตะคร้อ ควรจัดการ อบรมประชาชนในพื้นที่เกี่ยวกับการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง

สถานการณ์ขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง

1) ข้อมูลปริมาณขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียงมีจำนวน 5,128 ตัน ตามแบบรายงานผลการบริหารจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดชลบุรี ปีงบประมาณ 2564 (1 ตุลาคม 2563 - กันยายน 2564) ซึ่งได้ข้อมูลอ้างอิงมาจากสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดชลบุรี

2) วิธีการในการจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียงในปัจจุบันจะแบ่งได้ 3 ขั้นตอน ดังนี้ (2.1) การคัดแยกประเภทขยะที่ต้นทาง กล่าวคือ การส่งเสริมให้ครัวเรือนคัดแยกประเภทขยะ โดยใช้หลัก 3Rs: Reduce Reuse และ Recycle หรือ 3 ช: ใช้น้อย ใช้น้ำ และนำกลับมาใช้ใหม่ (2.2) องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง มีภาชนะรองรับขยะมูลฝอยแบบแยกประเภทในที่สาธารณะ และ/หรือสถานที่ท่องเที่ยวทุกแห่ง และมีการวางระบบการเก็บขนหรือมีประกาศเก็บขนขยะมูลฝอยให้สอดคล้องกับพื้นที่ (2.3) ขยะมูลฝอยชุมชนที่เกิดขึ้นและเก็บขนได้ในพื้นที่ได้รับการจัดการอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ ได้แก่ การฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาล (Sanitary Landfill)

3) สักยภาพในการจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียงในปัจจุบันได้รับการจัดการอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการตามมาตรการส่งเสริมและสนับสนุนการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนให้ประสบความสำเร็จ ซึ่งแบ่งได้ 4 มาตรการ ดังนี้ (3.1) มาตรการการดำเนินงานตามแผนรณรงค์ “แยกก่อนทิ้ง” เพื่อขับเคลื่อนการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน (3.2) มาตรการการลดปริมาณและคัดแยกขยะมูลฝอย ณ แหล่งกำเนิด (ต้นทาง) (3.3) มาตรการเพิ่มประสิทธิภาพการเก็บขนขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (กลางทาง) (3.4) มาตรการการเพิ่มศักยภาพและประสิทธิภาพการกำจัดขยะมูลฝอยชุมชนให้ได้รับการกำจัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ (ปลายทาง)

องค์การบริหารส่วนตำบลตำบลหนองเหียง ได้มีแนวทางการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ดังนี้ (องค์การบริหารส่วนตำบลตำบลหนองเหียง 2564)

(1) เมื่อได้มีการประชุมรับมอบนโยบายจากจังหวัดชลบุรีแล้ว องค์การบริหารส่วนตำบลตำบลหนองเหียง ได้จัดประชุม ข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้างที่มีหน้าที่เกี่ยวข้อง และเจ้าหน้าที่เก็บขน ให้ทราบแนวทาง ขั้นตอน วิธีการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ตลอดจนแนวทางในการคัดแยกขยะ การเก็บขยะที่กำหนด

(2) กำหนดแนวทางหรือวิธีการจัดทำสัญลักษณ์แยกประเภทขยะ เพื่อความสะดวกในการจัดเก็บขยะของเจ้าหน้าที่เก็บขยะ เช่น การใช้ถุงขยะสีแยกประเภท หรือการใช้สติ๊กเกอร์สีแยกประเภทติดที่ถุงขยะ หรือการใช้เชือกสีแยกประเภทมัดปากถุงขยะ หรือการติดเทปกาวยึดแยกประเภทที่ถุงขยะ เป็นต้น และดำเนินการประชาสัมพันธ์ให้ครัวเรือนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลตำบลหนองเหียงรับรู้ร่วมกัน

(3) เริ่มการรณรงค์และประชาสัมพันธ์ สร้างการรับรู้และส่งเสริมการสร้างวินัย “แยกก่อนทิ้ง” และหลักการ ๓ ช (ใช้น้อย ใช้น้ำ นำกลับมาใช้ใหม่) ภายในเขตพื้นที่ความรับผิดชอบ

(4) จัดกิจกรรมเพื่อเริ่มต้นการปฏิบัติตามแผนรณรงค์ “แยกก่อนทิ้ง”

(5) จัดทำสัญลักษณ์กำหนดจุดรวบรวมขยะแยกประเภทในหมู่บ้าน/ชุมชน เช่น การจัดทำป้าย ปักธง หรือสัญลักษณ์อื่น ๆ เป็นต้น ตามตัวอย่างหรือตามความเหมาะสมของแต่ละพื้นที่

(6) จัดทำประกาศหลักเกณฑ์ วัน เวลาในการเก็บขน ระบบขนส่งขยะ วิธีการคัดแยกเส้นทางการเก็บขน จุดรวบรวมขยะ รวมถึงการบริหารจัดการขยะอินทรีย์ ขยะทั่วไป ขยะรีไซเคิล และขยะอันตรายชุมชน และประกาศเพื่อประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในเขตพื้นที่รับผิดชอบรับรู้โดยทั่วกัน เช่น เสียงตามสาย หอกระจายข่าว ป้ายประชาสัมพันธ์ การเคาะประตูบ้าน เป็นต้น

(7) ให้จัดทำถังขยะแยกประเภท และนำไปวางตั้งไว้ในพื้นที่สาธารณะอย่างน้อยจุดละ 2 ถัง ประกอบด้วย ถังขยะสีน้ำเงินสำหรับขยะทั่วไป และถังขยะสีเหลืองสำหรับขยะรีไซเคิล ตามตัวอย่างหรือตามความเหมาะสมของแต่ละพื้นที่

(8) รณรงค์และให้คำแนะนำให้ทุกครัวเรือนในเขตพื้นที่รับผิดชอบมีถังขยะอินทรีย์ ทุกครัวเรือน กรณีครัวเรือนไม่มีพื้นที่จัดทำถังขยะอินทรีย์ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียงจัดให้มีจุดรวบรวมขยะอินทรีย์ ตามตัวอย่างหรือตามความเหมาะสมของแต่ละพื้นที่

การสร้างการรับรู้และส่งเสริมการสร้างวินัย “แยกก่อนทิ้ง”

(1) องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียงจัดให้มีการอบรมผู้นำชุมชน คณะกรรมการหมู่บ้าน และผู้ที่เกี่ยวข้อง ให้ความรู้วิธีการคัดแยกขยะ วัสดุรีไซเคิล ขยะอินทรีย์ และขยะอันตราย

(2) องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียงจัดให้มีการอบรมครูในโรงเรียนในเรื่องการบริหารจัดการขยะในครัวเรือนและการแยกขยะก่อนทิ้ง เพื่อให้ถ่ายทอดความรู้แก่นักเรียนและให้นักเรียนนำไปถ่ายทอดให้กับผู้ปกครอง และนำไปปฏิบัติในหมู่บ้าน/ชุมชน

(3) ร่วมกับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อบรมให้ความรู้แก่ผู้แทนครัวเรือนในเขตพื้นที่ความรับผิดชอบ หรือร่วมกันเรื่องวัน เวลา และกำหนดเส้นทางการเก็บขน รวมถึงจุดรวบรวมขยะ การบริหารจัดการขยะอินทรีย์ ขยะทั่วไป ขยะรีไซเคิล และขยะอันตรายชุมชน เพื่อนำไปประกอบการจัดทำประกาศ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งมีวิธีการดำเนินการศึกษาตามลำดับขั้นตอนต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ คร้วเรือนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง จำนวน 4,019 คร้วเรือน

1. การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size)

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง โดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างมาโดยสูตรคำนวณสูตรของทาโร ยามานะ (Taro Yamane, 1967: 886-887)

ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้หลักการของ Taro Yamane จากจำนวน 4,019 คร้วเรือน กำหนดระดับความเชื่อมั่น 95% ความผิดพลาดไม่เกิน 5% คำนวณหาขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตร Taro Yamane (1967: 886-887) อ้างถึงใน ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2549, หน้า 47)

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

n = ขนาดตัวอย่าง

N = จำนวนประชากร คือ คร้วเรือนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง จำนวน 4,019 คน

e = ระดับนัยสำคัญ ความผิดพลาดที่ยอมรับ (ในการศึกษาครั้งนี้ กำหนดให้มีค่าเท่ากับ .05 ตามระเบียบวิจัยทางหลักสังคมศาสตร์)

$$\text{แทนค่า} \quad n = \frac{4,019}{1 + 4,019(0.0025)}$$

$$n = 363.79$$

$$n = 364$$

จากการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง ได้จำนวนของกลุ่มตัวอย่างคือ 364 คน

- n คือ จำนวนตัวอย่าง หรือขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
- เมื่อ N คือ จำนวนหน่วยทั้งหมด /ขนาดของประชากรซึ่งเท่ากับ 13,605 คน
- e คือ ความคลาดเคลื่อนในการสุ่มตัวอย่าง(sampling error) ในที่นี้จะกำหนดเท่ากับ +/- 0.05 ภายใต้วความเชื่อมั่น 95%

ดังนั้น จึงควรใช้จำนวนตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ประมาณ 364 ครั้วเรือน จึงจะยอมรับได้

2. เทคนิคการสุ่มตัวอย่าง

จะใช้วิธีการคำนวณกลุ่มตัวอย่าง จากจำนวนประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี จำนวน 364 ครั้วเรือน จากนั้นจะนำกลุ่มตัวอย่างที่ได้จำนวน 364 ครั้วเรือน มาสุ่มชั้นภูมิอีกครั้ง จากจำนวนครั้วเรือนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี

หมู่บ้าน	จำนวนครั้วเรือน	กลุ่มตัวอย่าง
หมู่ที่ 1	80	7
หมู่ที่ 2	94	9
หมู่ที่ 3	277	25
หมู่ที่ 4	216	20
หมู่ที่ 5	128	12
หมู่ที่ 6	189	17
หมู่ที่ 7	396	36
หมู่ที่ 8	424	38
หมู่ที่ 9	137	12
หมู่ที่ 10	380	34
หมู่ที่ 11	309	28
หมู่ที่ 12	541	49
หมู่ที่ 13	316	29
หมู่ที่ 14	208	19
หมู่ที่ 15	114	10
หมู่ที่ 16	210	19
รวมทั้งสิ้น	4,019	364

ที่มาของข้อมูล : องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง 2565

ทั้งนี้ เป็นการสุ่มแบบเป็นชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) มีการจัดแบ่งครัวเรือนเป็นกลุ่มหรือชั้นย่อย ๆ ก่อน แล้วเลือกสุ่มตัวอย่างตามสัดส่วน (Proportional) ในแต่ละชั้น จากนั้นจึงใช้การสุ่มอย่างง่าย คือ เป็นการสุ่มตัวอย่างโดยถือว่าทุกๆ หน่วยหรือทุกๆ สมาชิกในครัวเรือนมีโอกาสจะถูกเลือกเท่า ๆ กัน ซึ่งการสุ่มวิธีนี้จะต้องมีรายชื่อครัวเรือนทั้งหมดและมีการให้เลขกำกับ วิธีการอาจใช้วิธีการจับสลากโดยทำรายชื่อครัวเรือนทั้งหมด หรือใช้ตารางเลขสุ่ม โดยมีเลขกำกับหน่วยลำดับทั้งหมดของรายชื่อครัวเรือน โดยกำหนดให้เจ้าบ้านหรือสมาชิกจำนวนครัวเรือน 1 คน : 1 ครัวเรือน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง โดยทำเป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของครัวเรือน ได้แก่ 1) เพศ 2) อายุ 3) ระดับการศึกษา 4) สถานภาพของผู้อยู่อาศัย 5) จำนวนสมาชิก 6) ลักษณะที่อยู่อาศัย 7) ระยะเวลาที่อยู่อาศัย 8) สถานภาพทางสังคม 9) ลักษณะอาชีพ 10) รายได้เฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือน ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ (Check lists)

ตอนที่ 2 พฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ลักษณะเป็นคำถามปลายปิด จำนวน 30 ข้อ แบ่งออกเป็นด้านการลดจำนวน จำนวน 8 ข้อ ด้านการใช้ซ้ำ จำนวน 7 ข้อ ด้านการซ่อมแซมใช้ใหม่ จำนวน 8 ข้อ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

พฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอย ปฏิบัติประจำ	ให้ 5 คะแนน
พฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอย ปฏิบัติบ่อย	ให้ 4 คะแนน
พฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอย ปฏิบัติปานกลาง	ให้ 3 คะแนน
พฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอย ปฏิบัติบางครั้ง	ให้ 2 คะแนน
พฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอย ไม่ปฏิบัติเลย	ให้ 1 คะแนน

การสร้างเครื่องมือวิจัย

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นมานั้นมาทดสอบคุณภาพ โดยการหาความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability) ดังนี้

1. การหาความเที่ยงตรง (Validity) โดยนำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นมานั้นไปปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย 1) รศ.ว่าที่เรือตรี ดร. เอกวิทย์ มณีธร 2) ดร.สนิทดเดช จินตนา และ 3) ผศ.ดร.นพวรรณ พิงพา เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ด้วย

เครื่องมือโดยหาค่า IOC (Index of item Objective Congruence) ได้ค่าคะแนนระหว่างตั้งแต่ 0.67 -1.00

2. จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 364 ครั้วเรือน

3. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในเรื่อง การศึกษาพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอนำสนิทม จังหวัดชลบุรีจากนั้นนำมากำหนดกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย กำหนดนิยาม และเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

4. สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับการศึกษาพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอนำสนิทม จังหวัดชลบุรี และตรวจสอบเนื้อหาของแบบสอบถามว่าครอบคลุมวัตถุประสงค์หรือไม่ จากนั้นนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบแล้วนำมาปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาให้ผู้เชี่ยวชาญอย่างน้อย 3 ท่าน (ใส่รายชื่อในภาคผนวก) ตรวจสอบ Content validity จากนั้นปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

6. นำแบบสอบถามที่ได้ไปทดลองใช้ (ty out) กับกลุ่มประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือ โดยการหาค่า Reliabilixy ของแบบสอบถาม โดยใช้ค่า Cronbach' s Alpha ได้ค่า Reliability ของแบบสอบถาม เท่ากับ ซึ่งถือว่าแบบสอบถามนี้มีความเชื่อถือได้สามารถนำไปเก็บข้อมูลจริงต่อไป

7. สำหรับแบบวัดความรู้ ได้ไปทดลองใช้ (ty out) กับกลุ่มประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดความรู้ ได้ค่าอำนาจจำแนกรายข้อมากกว่า 0.2ถือว่าแบบวัดความรู้ี้สามารถนำไปใช้ได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. นำหนังสือขอความอนุเคราะห์พร้อมด้วยแบบสอบถามส่งถึงองค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง เพื่อขอความร่วมมือแจกแบบสอบถาม โดยชี้แจงรายละเอียดให้กับประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียงตอบแบบสอบถามจนเสร็จสิ้น
3. รวบรวมเก็บแบบสอบถาม เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติโดยโปรแกรมสำเร็จรูป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยเชิงสังคมศาสตร์ โดยผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่รวบรวมได้นำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยค่าสถิติ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ 1) เพศ 2) อายุ 3) ระดับการศึกษา 4) สถานภาพของผู้อยู่อาศัย 5) จำนวนสมาชิก 6) ลักษณะที่อยู่อาศัย 7) ระยะเวลาที่อยู่อาศัย 8) สถานภาพทางสังคม 9) ลักษณะอาชีพ 10) รายได้เฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือน
2. วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอเมืองพุนนิกม จังหวัดชลบุรี จำแนกตาม 1) เพศ 2) อายุ 3) ระดับการศึกษา 4) สถานภาพของผู้อยู่อาศัย 5) จำนวนสมาชิก 6) ลักษณะที่อยู่อาศัย 7) ระยะเวลาที่อยู่อาศัย 8) สถานภาพทางสังคม 9) ลักษณะอาชีพ 10) รายได้เฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยเลือกใช้สถิติในการวิเคราะห์เพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะข้อมูล และตอบวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไป ใช้สถิติ ค่าความถี่ร้อยละ
2. การวิเคราะห์ระดับพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน ใช้สถิติความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. การทดสอบสมมติฐาน ใช้ค่าสถิติ ((-test) เพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างระดับพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนและใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) เพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่าง 1) เพศ 2) อายุ 3) ระดับการศึกษา 4) สถานภาพของผู้อยู่อาศัย 5) จำนวนสมาชิก 6) ลักษณะที่อยู่อาศัย 7) ระยะเวลาที่อยู่อาศัย 8) สถานภาพทางสังคม 9) ลักษณะอาชีพ 10) รายได้เฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือนที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และเมื่อพบความแตกต่าง จะทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยใช้วิธีทดสอบ LSD

เกณฑ์การแปลผล

กำหนดเกณฑ์การแปลความหมาย ระดับการพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง โดยใช้เกณฑ์การแบ่งช่วงชั้นคะแนน จากจำนวนระดับชั้น (คะแนนจาก 1 ถึง 5) คำนวณได้จากสูตรนี้

$$\begin{aligned}
 &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนระดับชั้น}} \\
 &= \frac{5 - 1}{5} \\
 &= 0.8
 \end{aligned}$$

กำหนดช่วงคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอย โดยมีเกณฑ์ในการแปลผล

4.21-5.00 หมายถึง มีพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในระดับดีมาก

3.41-4.20 หมายถึง มีพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในระดับดี

2.61-3.40 หมายถึง มีพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในระดับปานกลาง

1.81-2.60 หมายถึง มีพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในระดับควรปรับปรุง

1.00- 1.80 หมายถึง มีพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในระดับต้องปรับปรุง

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ซึ่งการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี 2) การศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล โดยประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ครั้วเรือนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง จำนวน 4,019 ครั้วเรือน และจะใช้วิธีการคำนวณกลุ่มตัวอย่าง จากจำนวนประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี จำนวน 364 ครั้วเรือน จากนั้นจะนำกลุ่มตัวอย่างที่ได้จำนวน 364 ครั้วเรือน มาสุ่มชั้นภูมิอีกครั้ง ซึ่งเป็นการสุ่มแบบเป็นชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) มีการจัดแบ่งครั้วเรือนเป็น กลุ่มหรือชั้นย่อย ๆ ก่อน แล้วเลือกสุ่มตัวอย่างตามสัดส่วน (Proportional) ในแต่ละชั้น จากนั้นจึงใช้การสุ่มอย่างง่าย โดยกำหนดให้เจ้าบ้านหรือสมาชิกจำนวนครั้วเรือน 1 คน : 1 ครั้วเรือน ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์เป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลบุคคลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลระดับการศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลบุคคลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ ($n = 364$)

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	164	45.05
หญิง	200	54.95
รวม	364	100.00

จากตารางที่ 2 พบว่า กลุ่มตัวอย่างของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียงที่ตอบแบบสอบถาม เป็นเพศ หญิง มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 54.95 รองลงมาคือ เพศชาย คิดเป็นร้อยละ 45.05 ตามลำดับ

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอายุ (n = 364)

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
20 - 30 ปี	51	14.00
31 - 40 ปี	56	15.40
41 - 50 ปี	66	18.13
51 - 60 ปี	121	33.24
60 ปี ขึ้นไป	70	19.23
รวม	364	100

จากตารางที่ 3 พบว่า กลุ่มตัวอย่างของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียงที่ตอบแบบสอบถาม มีอายุระหว่าง 51 - 60 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 33.24 รองลงมาคือ อายุ 60 ปี ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 19.23 อายุระหว่าง 41 - 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 18.13 อายุระหว่าง 31 - 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 15.40 และอายุระหว่าง 20 - 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 14 ตามลำดับ

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการศึกษา (n = 364)

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ประถมศึกษา	53	14.56
มัธยมศึกษา/ปวช.	154	42.31
อนุปริญญา/ปวส.	102	28.02
ปริญญาตรี	53	14.56
สูงกว่าปริญญาตรี	2	0.55
รวม	364	100.00

จากตารางที่ 4 พบว่า กลุ่มตัวอย่างของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียงที่ตอบแบบสอบถาม มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา/ปวช. มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 42.31 รองลงมาคือ การศึกษาระดับอนุปริญญา/ปวส. คิดเป็นร้อยละ 28.57 การศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 14.56 การศึกษาระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 14.56 และ การศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 0.55 ตามลำดับ

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานภาพของผู้อยู่อาศัย (n = 364)

สถานภาพของผู้อยู่อาศัย	จำนวน	ร้อยละ
เจ้าบ้าน	171	46.98
ผู้อาศัย	193	53.02
รวม	364	100.00

จากตารางที่ 5 พบว่า กลุ่มตัวอย่างของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียงที่ตอบแบบสอบถาม สถานภาพของผู้อยู่อาศัยที่เป็นผู้อาศัยมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 53.02 และรองลงมาคือ สถานภาพของผู้อยู่อาศัยที่เป็นเจ้าบ้านคิดเป็นร้อยละ 46.98 ตามลำดับ

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามจำนวนสมาชิก (n = 364)

จำนวนสมาชิก	จำนวน	ร้อยละ
1 คน	64	17.58
2 – 3 คน	286	78.57
3 – 4 คน	14	3.85
รวม	364	100.00

จากตารางที่ 6 พบว่า กลุ่มตัวอย่างของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียงที่ตอบแบบสอบถาม มีจำนวนสมาชิก 2 – 3 คน มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 78.57 รองลงมาคือ จำนวนสมาชิก 1 คน คิดเป็นร้อยละ 17.58 และจำนวนสมาชิก 3 – 4 คน คิดเป็นร้อยละ 3.85 ตามลำดับ

ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามลักษณะที่อยู่อาศัย (n = 364)

ลักษณะที่อยู่อาศัย	จำนวน	ร้อยละ
บ้านเดี่ยว	249	68.41
ห้องชุด (เช่น อพาร์ทเมนต์ คอนโดมิเนียม)	89	24.45
ทาวน์เฮาส์ (รวมบ้านแฝดด้วย)	11	3.02
ตึกแถว ห้องแถว เรือนแถว	15	4.12
รวม	364	100.00

จากตารางที่ 7 พบว่า กลุ่มตัวอย่างของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียงที่ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะที่อยู่อาศัยที่เป็นบ้านเดี่ยว มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 68.41 รองลงมาคือ ห้องชุด (เช่น อพาร์ทเมนท์คอนโดมิเนียม) คิดเป็นร้อยละ 24.45 ตึกแถว ห้องแถว เรือนแถว คิดเป็นร้อยละ 4.12 และทาวน์เฮาส์ (รวมบ้านแฝดด้วย) คิดเป็นร้อยละ 3.02 ตามลำดับ

ตารางที่ 8 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระยะเวลาที่อยู่อาศัย (n = 364)

ระยะเวลาที่อยู่อาศัย	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่า 1 ปี	22	6.04
1 – 2 ปี	48	13.19
2 – 5 ปี	31	8.52
5 ปีขึ้นไป	263	72.25
รวม	364	100.00

จากตารางที่ 8 พบว่า กลุ่มตัวอย่างของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียงที่ตอบแบบสอบถาม มีระยะเวลาที่อยู่อาศัย 5 ปีขึ้นไป มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 72.25 รองลงมาคือ ระยะเวลาที่อยู่อาศัย 1 – 2 ปี คิดเป็นร้อยละ 13.19 ระยะเวลาที่อยู่อาศัย 2 – 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 8.52 และระยะเวลาที่อยู่อาศัยน้อยกว่า 1 ปี คิดเป็นร้อยละ 6.04 ตามลำดับ

ตารางที่ 9 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานภาพทางสังคม (n = 364)

สถานภาพทางสังคม	จำนวน	ร้อยละ
อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.)	9	2.47
อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.)	8	2.20
ประชาชนทั่วไป	347	95.33
รวม	364	100.00

จากตารางที่ 9 พบว่า กลุ่มตัวอย่างของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียงที่ตอบแบบสอบถาม มีสถานภาพทางสังคมที่เป็นประชาชนทั่วไป มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 95.33 รองลงมาคือ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) คิดเป็นร้อยละ 2.47 และอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) คิดเป็นร้อยละ 2.20 ตามลำดับ

ตารางที่ 10 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามลักษณะอาชีพ (n = 364)

ลักษณะอาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
เกษตรกร	77	21.15
รับจ้างทั่วไป	68	18.68
ค้าขาย / ประกอบธุรกิจส่วนตัว	40	11.00
รับราชการ / รัฐวิสาหกิจ	37	10.16
เอกชน / โรงงาน	93	25.55
อื่น ๆ (ไม่ได้ประกอบอาชีพ)	49	13.46
รวม	364	100.00

จากตารางที่ 10 พบว่า กลุ่มตัวอย่างของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียงที่ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะอาชีพเอกชน / โรงงาน มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 25.55 รองลงมาคือ เกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 21.15 รับจ้างทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 18.68 อื่น ๆ (ไม่ได้ประกอบอาชีพ) คิดเป็นร้อยละ 13.46 ค้าขาย / ประกอบธุรกิจส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 11.00 และรับราชการ / รัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 2.20 ตามลำดับ

ตารางที่ 11 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายได้เฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือน (n = 364)

รายได้เฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือน	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 10,000 บาท	56	15.38
10,000 – 15,000 บาท	113	31.05
15,000 – 20,000 บาท	140	38.46
20,000 – 25,000 บาท	44	12.09
25,000 – 30,000 บาท	7	1.92
30,000 บาทขึ้นไป	4	1.10
รวม	364	100.00

จากตารางที่ 11 พบว่า กลุ่มตัวอย่างของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียงที่ตอบแบบสอบถาม มีรายได้เฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือน 15,000 – 20,000 บาท มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 38.46 รองลงมาคือ รายได้เฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือน 10,000 – 15,000 บาท คิดเป็น

ร้อยละ 31.05 รายได้เฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 15.38 รายได้เฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือน 20,000 – 25,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 12.09 รายได้เฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือน 25,000 – 30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 1.92 และรายได้เฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือน 30,000 บาทขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 1.10 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลระดับการศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี

ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การแปลความ และการจัดลำดับ ระดับการศึกษา พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยตามหลัก 3R : Reduce Reuse Recycle (การลดจำนวน การใช้ซ้ำ การนำกลับมาใช้ใหม่) (n=364)

ตารางที่ 12 การลดจำนวน (Reduce)

ประเด็น	ระดับพฤติกรรม					\bar{X}	S.D.	ระดับพฤติกรรมจัดการขยะ	ลำดับที่
	ไม่ปฏิบัติเลย	ปฏิบัติบางครั้ง 1-2 เดือนต่อครั้ง	ปฏิบัติปานกลาง สัปดาห์ละ 1-2 ครั้ง	ปฏิบัติบ่อย 4-6 วันต่อสัปดาห์	ปฏิบัติประจำ ทุกครั้ง				
การลดจำนวน (Reduce)									
1.ท่านปฏิเสธการรับถุงพลาสติก เมื่อซื้อของที่ร้านสะดวกซื้อหรือซูเปอร์มาร์เก็ต	-	344 (94.50)	20 (5.50)	-	-	2.05	0.23	ระดับควรปรับปรุง	4
2.ท่านเลือกซื้อบรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมที่ร้านสะดวกซื้อหรือซูเปอร์มาร์เก็ต	6 (1.65)	339 (93.13)	19 (5.22)	-	-	2.04	0.26	ระดับควรปรับปรุง	5
3.ท่านพกกระบอกน้ำส่วนตัวเวลาออกไปข้างนอก	27 (7.42)	134 (36.81)	192 (52.75)	11 (3.02)	-	2.51	0.68	ระดับควรปรับปรุง	2
4.ท่านนำปิ่นโตหรือกล่องอาหารไปซื้ออาหารที่ร้าน	89 (24.45)	224 (61.54)	51 (14.01)	-	-	1.90	0.61	ระดับควรปรับปรุง	7
5.ท่านเลือกซื้อสินค้าที่ไม่ก่อให้เกิดขยะมูลฝอยมากเกินไปจนจำเป็น	-	311 (85.44)	53 (14.56)	-	-	2.15	0.35	ระดับควรปรับปรุง	3

6.ท่านเลือกทานอาหารที่ร้านแทนการใส่กล่องกลับ	6 (1.65)	131 (35.98)	213 (58.52)	14 (3.85)	-	2.65	0.58	ระดับควรปรับปรุง	1
7.ท่านเลือกซื้อสินค้าที่ใช้ผลิตภัณฑ์ชนิดเดิมแทนผลิตภัณฑ์ที่ใช้แล้วทิ้งครั้งเดียวในครัวเรือน	31 (8.52)	320 (87.91)	13 (3.57)	-	-	1.95	0.35	ระดับควรปรับปรุง	6
8.ท่านได้ให้คำแนะนำแก่เพื่อนบ้านเพื่อให้ช่วยกันลดขยะมูลฝอย	234 (64.29)	125 (34.34)	5 (1.37)	-	-	1.37	0.51	ระดับควรปรับปรุง	8
รวม						2.08	0.24	ระดับควรปรับปรุง	

จากตารางที่ 12 จากผลการสำรวจระดับการศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอเมืองพุนนิกม จังหวัดชลบุรีของกลุ่มตัวอย่าง ด้านการลดจำนวน (Reduce) พบว่า โดยภาพรวมประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง มีระดับพฤติกรรมกรจัดการขยะมูลฝอย ด้านการลดจำนวน (Reduce) อยู่ในระดับควรปรับปรุง ($\bar{X} = 2.08$) คือ ปฏิบัติบางครั้ง 1-2 เดือน ต่อครั้ง

เมื่อพิจารณาในรายชื่อ สามารถเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ประเด็นที่ 6 ท่านเลือกทานอาหารที่ร้านแทนการใส่กล่องกลับ ($\bar{X} = 2.65$) ประเด็นที่ 2 ท่านพกกระบอกน้ำส่วนตัว เวลาออกไปข้างนอก ($\bar{X} = 2.51$) ประเด็นที่ 5 ท่านเลือกซื้อสินค้าที่ไม่ก่อให้เกิดขยะมูลฝอยมากเกินไป ความจำเป็น ($\bar{X} = 2.15$) ประเด็นที่ 1 ท่านปฏิเสธการรับถุงพลาสติก เมื่อซื้อของที่ร้านสะดวกซื้อหรือซูเปอร์มาร์เก็ต ($\bar{X} = 2.05$) ประเด็นที่ 2 ท่านเลือกซื้อบรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมที่ร้านสะดวกซื้อหรือซูเปอร์มาร์เก็ต ($\bar{X} = 2.04$) ประเด็นที่ 7 ท่านเลือกซื้อสินค้าที่ใช้ผลิตภัณฑ์ชนิดเดิมแทนผลิตภัณฑ์ที่ใช้แล้วทิ้งครั้งเดียวในครัวเรือน ($\bar{X} = 1.95$) ประเด็นที่ 4 ท่านนำปิ่นโตหรือกล่องอาหารไปซื้ออาหารที่ร้าน ($\bar{X} = 1.90$) และประเด็นที่ 8 ท่านได้ให้คำแนะนำแก่เพื่อนบ้านเพื่อให้ช่วยกันลดขยะมูลฝอย ($\bar{X} = 1.37$) ตามลำดับ

ตารางที่ 13 ด้านการใช้ซ้ำ (Reuse)

ประเด็น	ระดับพฤติกรรม					\bar{X}	S.D.	ระดับพฤติกรรม การจัดการ ขยะ	ลำดับ ที่
	ไม่ ปฏิบัติ เลย	ปฏิบัติ บางครั้ง 1-2 เดือน ต่อครั้ง	ปฏิบัติ ปานกลาง สัปดาห์ ละ 1-2 ครั้ง	ปฏิบัติ บ่อย 4-6 วัน ต่อ สัปดาห์	ปฏิบัติ ประจำ ทุกครั้ง				
การใช้ซ้ำ (Reuse)									
9.ท่านนำถุงผ้า/ถุงพลาสติกที่ใช้ซ้ำได้ ไปซื้อของที่ร้านสะดวกซื้อหรือ ซูเปอร์มาร์เก็ต	12 (3.30)	316 (86.81)	36 (9.89)	-	-	2.07	0.36	ระดับควร ปรับปรุง	3
10.ท่านได้มีการใช้ผ้าเช็ดมือแทน กระดาษชำระในครัวเรือน	12 (3.30)	168 (46.15)	180 (49.45)	4 (1.10)	-	2.48	0.58	ระดับควร ปรับปรุง	1
11.ท่านมีการนำเสื้อผ้าเก่ามาแก้ไข ดัดแปลงเพื่อนำกลับมาใส่ซ้ำหรือ นำมาใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน เช่น กระเป๋าผ้า ผ้าเช็ดพื้น	17 (4.67)	319 (87.64)	28 (7.69)	-	-	2.03	0.35	ระดับควร ปรับปรุง	4
12.เมื่ออุปกรณ์ชำรุด ท่านมีการ ซ่อมแซมเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ ไม่ทิ้งเป็นขยะ	107 (29.40)	251 (68.95)	6 (1.65)	-	-	1.72	0.48	ระดับต้อง ปรับปรุง	6
13.ขยะประเภทลังกระดาษท่าน เก็บไว้ขายหรือนำกลับมาใช้ซ้ำอีก ในครัวเรือน	95 (26.10)	244 (67.03)	25 (6.87)	-	-	1.81	0.54	ระดับควร ปรับปรุง	5
14.ท่านมีการนำกระดาษหน้าเดียว กลับมาใช้ซ้ำในครัวเรือนบ้างหรือไม่	39 (10.71)	239 (65.66)	86 (23.63)	-	-	2.13	0.57	ระดับควร ปรับปรุง	2
15.ท่านได้ให้คำแนะนำแก่เพื่อนบ้าน ในการนำขยะมูลฝอยไปใช้ซ้ำบ้าง หรือไม่	232 (63.74)	123 (33.79)	9 (2.47)	-	-	1.39	0.54	ระดับต้อง ปรับปรุง	7
รวม						1.95	0.28	ระดับควร ปรับปรุง	

จากตารางที่ 13 จากผลการสำรวจระดับการศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอเมืองพุนนิกม จังหวัดชลบุรี ของกลุ่มตัวอย่าง ด้านการใช้ซ้ำ (Reuse) พบว่า โดยภาพรวมประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง มีระดับพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยด้านการใช้ซ้ำ (Reuse) อยู่ในระดับควรปรับปรุง ($\bar{X} = 1.95$) คือ ปฏิบัติบางครั้ง 1-2 เดือน ต่อครั้ง เมื่อพิจารณาในรายข้อสามารถเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ประเด็นที่ 10 ท่านได้มีการใช้ผ้าเช็ดมือแทนกระดาษชำระในครัวเรือน ($\bar{X} = 2.48$) ประเด็นที่ 14 ท่านมีการนำกระดาษหน้าเดียวกลับมาใช้ซ้ำในครัวเรือนบ้างหรือไม่ ($\bar{X} = 2.13$) ประเด็นที่ 9 ท่านนำถุงผ้า/ถุงพลาสติกที่ใช้ซ้ำได้ไปซื้อของที่ร้านสะดวกซื้อหรือซูเปอร์มาร์เก็ต ($\bar{X} = 2.07$) ประเด็นที่ 11 ท่านมีการนำเสื้อผ้าเก่ามาแก้ไขตัดแปลงเพื่อนำกลับมาใส่ซ้ำหรือนำมาใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน เช่น กระเป๋าผ้า ผ้าเช็ดพื้น ($\bar{X} = 2.03$) ประเด็นที่ 13 ขยะประเภทถังกระดาษท่านเก็บไว้ขายหรือนำกลับมาใช้ซ้ำอีกในครัวเรือน ($\bar{X} = 1.81$) ประเด็นที่ 12 เมื่ออุปกรณ์ชำรุด ท่านมีการซ่อมแซมเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ ไม่ทิ้งเป็นขยะ ($\bar{X} = 1.72$) และประเด็นที่ 15 ท่านได้ให้คำแนะนำแก่เพื่อนบ้านในการนำขยะมูลฝอยไปใช้ซ้ำบ้างหรือไม่ ($\bar{X} = 1.39$) ตามลำดับ

ตารางที่ 14 ด้านการนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle)

ประเด็น	ระดับพฤติกรรม					\bar{X}	S.D.	ระดับพฤติกรรมจัดการขยะ	ลำดับที่
	ไม่ปฏิบัติเลย	ปฏิบัติบางครั้ง 1-2 เดือนต่อครั้ง	ปฏิบัติปานกลาง สัปดาห์ละ 1-2 ครั้ง	ปฏิบัติบ่อย 4-6 วันต่อสัปดาห์	ปฏิบัติประจำทุกครั้ง				
การนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle)									
16.ท่านได้คัดแยกขยะแก้ว/ขวดแก้วนำไปเพื่อขาย/บริจาค	114 (31.32)	212 (58.23)	36 (9.90)	2 (0.55)	-	1.80	0.63	ระดับต้องปรับปรุง	3

17.ท่านได้คัดแยกขยะ กระดาษหรือสิ่งกระดาษ นำไปเพื่อขาย/บริจาค	111 (30.49)	215 (59.06)	36 (9.90)	2 (0.55)	-	1.80	0.62	ระดับต้อง ปรับปรุง	2
18.ท่านได้คัดแยกขยะ พลาสติกนำไปเพื่อขาย/ บริจาค	122 (33.51)	211 (57.97)	29 (7.97)	2 (0.55)	-	1.76	0.62	ระดับต้อง ปรับปรุง	5
19.ท่านได้คัดแยกขยะ กระป๋องนำไปเพื่อขาย/ บริจาค	113 (31.05)	219 (60.15)	30 (8.25)	2 (0.55)	-	1.78	0.61	ระดับต้อง ปรับปรุง	4
20.ท่านได้คัดแยกขยะ วัสดุโลหะอื่นๆ นำไป เพื่อขาย/บริจาค	173 (47.53)	174 (47.80)	17 (4.67)	-	-	1.57	0.58	ระดับต้อง ปรับปรุง	7
21.ท่านได้เลือกซื้อของที่ ทำจากวัสดุรีไซเคิล	134 (36.81)	224 (61.54)	6 (1.65)	-	-	1.65	0.51	ระดับต้อง ปรับปรุง	6
22.ท่านได้ให้คำแนะนำ แก่ เพื่อนบ้านในการนำขยะ มูลฝอย ไปรีไซเคิล	270 (74.17)	90 (24.73)	4 (1.10)	-	-	1.27	0.47	ระดับต้อง ปรับปรุง	8
23.ท่านได้เลือกซื้อสินค้า ที่นำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) ได้ หรือที่ผลิตจากวัสดุรี ไซเคิล	59 (16.21)	305 (83.79)	-	-	-	1.84	0.37	ระดับควร ปรับปรุง	1
รวม						1.68	0.45	ระดับต้อง ปรับปรุง	

จากตารางที่ 14 จากผลการสำรวจระดับการศึกษาพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ของกลุ่มตัวอย่าง ด้านการนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) พบว่า โดยภาพรวมประชาชนในเขตพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง มีระดับพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยด้านการนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) อยู่ในระดับต้องปรับปรุง ($\bar{X} = 1.68$) คือ ปฏิบัติบางครั้ง 1-2 เดือน ต่อครั้ง

เมื่อพิจารณาในรายชื่อ สามารถเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ประเด็นที่ 23 ท่านได้เลือกซื้อสินค้าที่นำกลับมารีไซเคิลได้หรือที่ผลิตจากวัสดุรีไซเคิล ($\bar{X} = 1.84$) ประเด็นที่ 17 ท่านได้คัดแยกขยะกระดาษหรือลังกระดาษนำไปเพื่อขาย/บริจาค ($\bar{X} = 1.80$) ประเด็นที่ 16 ท่านได้คัดแยกขยะแก้ว/ขวดแก้วนำไปเพื่อขาย/บริจาค ($\bar{X} = 1.80$) ประเด็นที่ 19 ท่านได้คัดแยกขยะกระป๋องนำไปเพื่อขาย/บริจาค ($\bar{X} = 1.78$) ประเด็นที่ 18 ท่านได้คัดแยกขยะพลาสติกนำไปเพื่อขาย/บริจาค ($\bar{X} = 1.76$) ประเด็นที่ 21 ท่านได้เลือกซื้อของที่มาจากวัสดุรีไซเคิล ($\bar{X} = 1.65$) ประเด็นที่ 20 ท่านได้คัดแยกขยะวัสดุโลหะอื่นๆ นำไปเพื่อขาย/บริจาค ($\bar{X} = 1.57$) และประเด็นที่ 22 ท่านได้ให้คำแนะนำแก่เพื่อนบ้านในการนำขยะมูลฝอยไปรีไซเคิล ($\bar{X} = 1.27$) ตามลำดับ

สรุปภาพรวมได้ว่า

จากการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 364 ครั้วเรือน แล้วเลือกกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนในแต่ละชั้น จากนั้นจึงใช้การสุ่มอย่างง่าย โดยกำหนดให้เข้าบ้านหรือสมาชิกจำนวนครั้วเรือน 1 คน : 1 ครั้วเรือน ซึ่งสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างดังกล่าว ได้ดังนี้

1) ด้านการลดจำนวน (Reduce) พบว่า จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 364 ครั้วเรือน ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง มีระดับพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยด้านการลดจำนวน (Reduce) อยู่ในระดับควรปรับปรุง

2) ด้านการใช้ซ้ำ (Reuse) พบว่า จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 364 ครั้วเรือน ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง มีระดับพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยด้านการใช้ซ้ำ (Reuse) อยู่ในระดับควรปรับปรุง

3) ด้านการนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) พบว่า จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 364 ครั้วเรือน ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง มีระดับพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยด้านการนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) อยู่ในระดับต้องปรับปรุง

ตารางที่ 15 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง

ประเด็น	\bar{X}	S.D.	ระดับพฤติกรรม	ลำดับที่
การลดจำนวน (Reduce)	2.08	0.24	ระดับควรปรับปรุง	1
การใช้ซ้ำ (Reuse)	1.95	0.28	ระดับควรปรับปรุง	2

การนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle)	1.68	0.45	ระดับต้องปรับปรุง	3
รวม	1.90	0.29	ระดับควรปรับปรุง	

ตารางที่ 16 การเปรียบเทียบเพศกับการศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอนำสนธิคม จังหวัดชลบุรี

เพศ	จำนวน	\bar{X}	S.D.	t	sig
ชาย	164	1.795	0.291	-6.636	0.018
หญิง	200	1.987	0.260		

จากตารางที่ 16 การเปรียบเทียบเพศกับการศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอนำสนธิคม จังหวัดชลบุรี พบว่าค่า sig เท่ากับ 0.018 แสดงว่า เพศชายกับเพศหญิงมีพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอนำสนธิคม จังหวัดชลบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 17 การเปรียบเทียบอายุกับการศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอนำสนธิคม จังหวัดชลบุรี

อายุ	df	SS	MS	F	sig
ระหว่างกลุ่ม	4	7.048	1.762	26.849	0.000
ภายในกลุ่ม	359	23.560	0.066		
รวม	363	30.608			

จากตารางที่ 17 เปรียบเทียบการศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอนำสนธิคม จังหวัดชลบุรี พบว่า อายุต่างกันมีพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอนำสนธิคม จังหวัดชลบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ตารางที่ 18 แสดงความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยการศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอนำสนธิคม จังหวัดชลบุรี จำแนกตามอายุ

อายุ	\bar{X}	20-30 ปี	31-40 ปี	41- 50 ปี	51 – 60 ปี	60 ปีขึ้นไป
20-30 ปี	1.632		-0.181*	-0.260*	-0.424*	-0.266*
31-40 ปี	1.814			-0.078	-0.242*	-0.084
41- 50 ปี	1.893				-0.163*	-0.006
51 – 60 ปี	2.057					0.157*
60 ปีขึ้นไป	1.900					

เมื่อทำการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการทดสอบของ Scheffe พบว่า ประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอนำสนธิคม จังหวัดชลบุรี อายุ 20-30ปี มีพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างจาก อายุ 31-40 ปี อายุ 41-50 ปี อายุ 51-60 ปี และอายุ 60 ปีขึ้นไป โดยพบว่า ประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอนำสนธิคม จังหวัดชลบุรี อายุ 20-30ปี มีพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอย น้อยกว่า อายุ 31-40 ปี อายุ 41-50 ปี อายุ 51-60 ปี และอายุ 60 ปีขึ้นไป

ประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอนำสนธิคม จังหวัดชลบุรี อายุ 31-40 ปี มีพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างจาก อายุ 51-60 ปี โดยพบว่า ประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอนำสนธิคม จังหวัดชลบุรี อายุ 31-40 ปี มีพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอย น้อยกว่า อายุ 51-60 ปี

ประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอนำสนธิคม จังหวัดชลบุรี อายุ 41-50 ปี มีพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างจาก อายุ 51-60 ปี โดยพบว่า ประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอนำสนธิคม จังหวัดชลบุรี อายุ 41-50 ปี มีพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอย น้อยกว่า อายุ 51-60 ปี

ประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอนำสนธิคม จังหวัดชลบุรี อายุ 51-60 ปี มีพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างจาก อายุ 60 ปีขึ้นไป โดยพบว่า ประชาชน

ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอนำสนธิคม จังหวัดชลบุรี อายุ 51-60 ปี มีพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอย มากกว่า อายุ 60 ปีขึ้นไป

ตารางที่ 19 การเปรียบเทียบระดับการศึกษากับการศึกษาพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอนำสนธิคม จังหวัดชลบุรี

ระดับการศึกษา	df	SS	MS	F	sig
ระหว่างกลุ่ม	4	3.868	0.967	12.982	0.000
ภายในกลุ่ม	359	26.740	0.066		
รวม	363	30.608			

จากตารางที่ 19 เปรียบเทียบการศึกษาพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอนำสนธิคม จังหวัดชลบุรี พบว่า ระดับการศึกษาต่างกันมีพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอนำสนธิคม จังหวัดชลบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ตารางที่ 20 แสดงความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยการศึกษาพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอนำสนธิคม จังหวัดชลบุรี จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	\bar{X}	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา/ปวช.	อนุปริญญา/ปวส.	ปริญญาตรี	สูงกว่าปริญญาตรี
ประถมศึกษา	1.921		-0.082	0.159*	0.080	-0.122
มัธยมศึกษา/ปวช.	2.003			0.242*	0.162*	-0.39
อนุปริญญา/ปวส.	1.761				-0.079	-0.282
ปริญญาตรี	1.840					-0.202

สูงกว่า ปริญญาตรี	2.043					
----------------------	-------	--	--	--	--	--

เมื่อทำการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการทดสอบของ Scheffe พบว่า ประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ระดับการศึกษาประถมศึกษาที่มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างจาก ระดับการศึกษาอนุปริญญา/ปวส. โดยพบว่า ประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ระดับการศึกษาประถมศึกษา มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย ดีกว่า ระดับการศึกษาอนุปริญญา/ปวส.

ประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ระดับการศึกษามัธยมศึกษา/ปวช. มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างจาก ระดับการศึกษาอนุปริญญา/ปวส. และระดับการศึกษาปริญญาตรี โดยพบว่า ประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ระดับการศึกษามัธยมศึกษา/ปวช. มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย ดีกว่า ระดับการศึกษาอนุปริญญา/ปวส. และระดับการศึกษาปริญญาตรี

ตารางที่ 21 การเปรียบเทียบสถานภาพของผู้อยู่อาศัยกับการศึกษาพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี

สถานภาพ ของผู้อยู่อาศัย	จำนวน	\bar{X}	S.D.	t	sig
เจ้าบ้าน	171	2.025	0.259	8.482	0.388
ผู้อาศัย	193	1.789	0.270		

จากตารางที่ 20 การเปรียบเทียบสถานภาพของผู้อยู่อาศัยกับการศึกษาพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี พบว่า ค่า sig เท่ากับ 0.388 แสดงว่า เพศชายกับเพศหญิงมีพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 22 การเปรียบเทียบจำนวนสมาชิกกับการศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอนำสนธิคม จังหวัดชลบุรี

จำนวนสมาชิก	df	SS	MS	F	sig
ระหว่างกลุ่ม	2	6.178	3.089	45.644	0.000
ภายในกลุ่ม	361	24.430	0.068		
รวม	363	30.608			

จากตารางที่ 22 เปรียบเทียบการศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอนำสนธิคม จังหวัดชลบุรี พบว่า จำนวนสมาชิกต่างกัันมีพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอนำสนธิคม จังหวัดชลบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ตารางที่ 23 แสดงความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยการศึกษาพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอนำสนธิคม จังหวัดชลบุรี จำแนกตามจำนวนสมาชิก

จำนวนสมาชิก	\bar{X}	1 คน	2-3 คน	3-4 คน
1 คน	1.618		-0.253	-0.152*
2-3 คน	1.960			-0.175*
3-4 คน	1.959			

เมื่อทำการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการทดสอบของ Scheffe พบว่า ประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอนำสนธิคม จังหวัดชลบุรี จำนวนสมาชิก 1 คน มีพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างจาก จำนวนสมาชิก 2-3 คน และจำนวนสมาชิก 3-4 คน โดยพบว่า ประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง

อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี จำนวนสมาชิก 1 คน มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย น้อยกว่า จำนวนสมาชิก 2-3 คน และจำนวนสมาชิก 3-4 คน

ตารางที่ 24 การเปรียบเทียบลักษณะที่อยู่อาศัยกับการศึกษาพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอย ของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี

ลักษณะที่อยู่อาศัย	df	SS	MS	F	sig
ระหว่างกลุ่ม	3	8.097	2.699	43.166	0.000
ภายในกลุ่ม	360	22.510	0.063		
รวม	363	30.608			

จากตารางที่ 24 เปรียบเทียบการศึกษาพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี พบว่า ลักษณะที่อยู่อาศัยต่างกันมีพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ตารางที่ 25 แสดงความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยการศึกษาพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี จำแนกตามลักษณะที่อยู่อาศัย

ลักษณะที่อยู่อาศัย	\bar{X}	บ้านเดี่ยว	ห้องชุด (เช่น อพาร์ทเมนต์ คอนโดมิเนียม)	ทาวน์เฮาส์ (รวมบ้านแฝดด้วย)	ตึกแถว ห้องแถว เรือนแถว
บ้านเดี่ยว	1.989		0.336*	0.282*	-0.039
ห้องชุด (เช่น อพาร์ทเมนต์ คอนโดมิเนียม)	1.652			0.054	-0.376*
ทาวน์เฮาส์ (รวมบ้านแฝดด้วย)	1.707				-0.321*

ตึกแถว ห้อง แถว เรือนแถว	2.029				
-----------------------------	-------	--	--	--	--

เมื่อทำการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการทดสอบของ Scheffe พบว่า ประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ลักษณะที่อยู่อาศัยบ้านเดี่ยว มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างจาก ลักษณะที่อยู่อาศัยห้องชุด (เช่น อพาร์ทเมนท์คอนโดมิเนียม) และลักษณะที่อยู่อาศัยทาวน์เฮาส์ (รวมบ้านแฝดด้วย) โดยพบว่า ประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ลักษณะที่อยู่อาศัยบ้านเดี่ยว มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย มากกว่า ลักษณะที่อยู่อาศัย ห้องชุด (เช่น อพาร์ทเมนท์คอนโดมิเนียม) และลักษณะที่อยู่อาศัยทาวน์เฮาส์ (รวมบ้านแฝดด้วย)

ประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ลักษณะที่อยู่อาศัยห้องชุด (เช่น อพาร์ทเมนท์คอนโดมิเนียม) มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างจาก ลักษณะที่อยู่อาศัยตึกแถว ห้องแถว เรือนแถว โดยพบว่า ประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ลักษณะที่อยู่อาศัยห้องชุด (เช่น อพาร์ทเมนท์คอนโดมิเนียม) มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย น้อยกว่า ลักษณะที่อยู่อาศัยห้องชุด (เช่น อพาร์ทเมนท์คอนโดมิเนียม) และลักษณะที่อยู่อาศัยตึกแถว ห้องแถว เรือนแถว

ประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ลักษณะที่อยู่อาศัยทาวน์เฮาส์ (รวมบ้านแฝดด้วย) มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างจาก ลักษณะที่อยู่อาศัยตึกแถว ห้องแถว เรือนแถว โดยพบว่า ประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ลักษณะที่อยู่อาศัยทาวน์เฮาส์ (รวมบ้านแฝดด้วย) มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย น้อยกว่า ลักษณะที่อยู่อาศัยห้องชุด (เช่น อพาร์ทเมนท์คอนโดมิเนียม) และลักษณะที่อยู่อาศัยตึกแถว ห้องแถว เรือนแถว

ตารางที่ 26 การเปรียบเทียบระยะเวลาที่อยู่อาศัยกับการศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี

ระยะเวลา ที่อยู่อาศัย	df	SS	MS	F	sig
ระหว่างกลุ่ม	3	8.699	2.900	47.643	0.000

ภายในกลุ่ม	360	21.909	0.061		
รวม	363	30.608			

จากตารางที่ 26 เปรียบเทียบการศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอนัสนิคม จังหวัดชลบุรี พบว่า ระยะเวลาที่อยู่อาศัยต่างกันมีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอนัสนิคม จังหวัดชลบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ตารางที่ 27 แสดงความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยการศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอนัสนิคม จังหวัดชลบุรี จำแนกตามระยะเวลาที่อยู่อาศัย

ระยะเวลาที่อยู่อาศัย	\bar{X}	น้อยกว่า 1 ปี	1-2 ปี	2- 5 ปี	5 ปีขึ้นไป
น้อยกว่า 1 ปี	1.523		-0.940	-0.390*	-0.457*
1-2 ปี	1.617			-0.296*	-0.363*
2- 5 ปี	1.9811				-0.672
5 ปีขึ้นไป	1.900				

เมื่อทำการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการทดสอบของ Scheffe พบว่า ประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ระยะเวลาที่อยู่อาศัยน้อยกว่า 1 ปี มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างจาก ระยะเวลาที่อยู่อาศัย 2-5 ปี และระยะเวลาที่อยู่อาศัย 5 ปีขึ้นไป โดยพบว่า ประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ระยะเวลาที่อยู่อาศัยน้อยกว่า 1 ปี มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย น้อยกว่า ระยะเวลาที่อยู่อาศัย 2-5 ปี และระยะเวลาที่อยู่อาศัย 5 ปีขึ้นไป

ประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ระยะเวลาที่อยู่อาศัย 1-2 ปี มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย น้อยกว่า ระยะเวลาที่อยู่อาศัย 2-5 ปี และระยะเวลาที่อยู่อาศัย 5 ปีขึ้นไป

ประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ระยะเวลาที่อยู่อาศัย 1-2 ปี มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย น้อยกว่า ระยะเวลาที่อยู่อาศัย 2-5 ปี และระยะเวลาที่อยู่อาศัย 5 ปีขึ้นไป

ตารางที่ 28 การเปรียบเทียบสถานภาพทางสังคมกับการศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี

สถานภาพทางสังคม	df	SS	MS	F	sig
ระหว่างกลุ่ม	2	3.734	1.867	25.081	0.000
ภายในกลุ่ม	361	26.874	0.074		
รวม	363	30.608			

จากตารางที่ 28 เปรียบเทียบการศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี พบว่า สถานภาพทางสังคมต่างกันมีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ตารางที่ 29 แสดงความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยการศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี จำแนกตามสถานภาพทางสังคม

สถานภาพทางสังคม	\bar{X}	อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.)	อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.)	ประชาชนทั่วไป
อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.)	2.430		0.169	0.551*
อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.)	2.260			0.382*
ประชาชนทั่วไป	1.878			

เมื่อทำการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการทดสอบของ Scheffe พบว่า ประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอนำสนธิม จังหวัดชลบุรี สถานภาพทางสังคมอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างจาก ประชาชนทั่วไป โดยพบว่า ประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอนำสนธิม จังหวัดชลบุรี สถานภาพทางสังคมอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย มากกว่า ประชาชนทั่วไป

ประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอนำสนธิม จังหวัดชลบุรี สถานภาพทางสังคมอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างจาก ประชาชนทั่วไป โดยพบว่า ประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอนำสนธิม จังหวัดชลบุรี สถานภาพทางสังคมอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย มากกว่า ประชาชนทั่วไป

ตารางที่ 30 การเปรียบเทียบลักษณะอาชีพกับการศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอนำสนธิม จังหวัดชลบุรี

ลักษณะอาชีพ	df	SS	MS	F	sig
ระหว่างกลุ่ม	5	6.500	1.300	19.305	0.000
ภายในกลุ่ม	358	24.108	0.067		
รวม	363	30.608			

จากตารางที่ 30 เปรียบเทียบการศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอนำสนธิม จังหวัดชลบุรี พบว่า ลักษณะอาชีพต่างกันมีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอนำสนธิม จังหวัดชลบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ตารางที่ 31 แสดงความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยการศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี จำแนกตามลักษณะอาชีพ

ลักษณะอาชีพ	\bar{X}	เกษตรกร	รับจ้างทั่วไป	ค้าขาย/ประกอบธุรกิจส่วนตัว	รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	เอกชน/โรงงาน	อื่นๆ
เกษตรกร	2.033		0.122	-0.400	0.097	0.337*	0.142
รับจ้างทั่วไป	1.911			-0.162	-0.024	0.215*	0.200
ค้าขาย/ประกอบธุรกิจส่วนตัว	2.073				0.137	0.377*	0.182
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	1.936					0.239*	0.044
เอกชน/โรงงาน	1.696						-0.195*
อื่นๆ	1.900						

เมื่อทำการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการทดสอบของ Scheffe พบว่า ประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ลักษณะอาชีพเกษตรกร มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างจาก ลักษณะอาชีพเอกชน/โรงงาน โดยพบว่า ประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ลักษณะอาชีพเกษตรกร มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย มากกว่า ลักษณะอาชีพเอกชน/โรงงาน ประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ลักษณะอาชีพรับจ้างทั่วไป มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างจาก ลักษณะ

อาชีพเอกชน/โรงงาน โดยพบว่า ประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ลักษณะอาชีพรับจ้างทั่วไป มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย มากกว่า ลักษณะอาชีพเอกชน/โรงงาน

ประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ลักษณะอาชีพค้าขาย/ประกอบธุรกิจส่วนตัว มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างจาก ลักษณะอาชีพเอกชน/โรงงาน โดยพบว่า ประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ลักษณะอาชีพค้าขาย/ประกอบธุรกิจส่วนตัว มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย มากกว่า ลักษณะอาชีพเอกชน/โรงงาน

ประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ลักษณะอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างจาก ลักษณะอาชีพเอกชน/โรงงาน โดยพบว่า ประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ลักษณะอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย มากกว่า ลักษณะอาชีพเอกชน/โรงงาน

ประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ลักษณะอาชีพเอกชน/โรงงาน มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างจาก ลักษณะอาชีพอื่นๆ โดยพบว่า ประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ลักษณะอาชีพเอกชน/โรงงาน มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย น้อยกว่า ลักษณะอาชีพอื่นๆ

ตารางที่ 32 การเปรียบเทียบรายได้เฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือนกับการศึกษาพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี

รายได้เฉลี่ย ของครัวเรือน ต่อเดือน	df	SS	MS	F	sig
ระหว่างกลุ่ม	5	1.215	0.243	2.960	0.012
ภายในกลุ่ม	358	29.393	0.082		
รวม	363	30.608			

จากตารางที่ 32 เปรียบเทียบการศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี พบว่า รายได้เฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือนต่างกันมีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ตารางที่ 33 แสดงความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยการศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี จำแนกตามลักษณะอาชีพ

รายได้เฉลี่ย ของ ครัวเรือน ต่อเดือน	\bar{X}	ต่ำกว่า 10,000 บาท	10,000 – 15,000 บาท	15,000 – 20,000 บาท	20,000 – 25,000 บาท	25,000 – 30,000 บาท	30,000 บาทขึ้นไป
ต่ำกว่า 10,000 บาท	1.914		0.073	0.006	-0.051	-0.277	0.045
10,000 – 15,000 บาท	1.840			-0.067	-0.125	-0.351	-0.028
15,000 – 20,000 บาท	1.908				-0.583	-0.284	0.038
20,000 – 25,000 บาท	1.966					-0.226	0.096
25,000 – 30,000 บาท	2.192						0.322
30,000 บาทขึ้นไป	1.869						

เมื่อทำการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการทดสอบของ Scheffe พบว่า ประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี รายได้เฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยไม่แตกต่าง จาก รายได้เฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือน 10,000 – 15,000 บาท รายได้เฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือน 15,000 – 20,000 บาท รายได้เฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือน 20,000 – 25,000 บาท รายได้เฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือน 25,000 – 30,000 บาท และรายได้เฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือน 30,000 บาทขึ้นไป โดยพบว่า ประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี รายได้เฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย น้อยกว่า รายได้เฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือน 20,000 – 25,000 บาท และรายได้เฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือน 25,000 – 30,000 บาท

ตารางที่ 34 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐาน	ผลการทดสอบสมมติฐาน
1. การเปรียบเทียบเพศกับการศึกษาพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี	ยอมรับสมมติฐาน
2. การเปรียบเทียบอายุกับการศึกษาพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี	ยอมรับสมมติฐาน
3. การเปรียบเทียบระดับการศึกษากับการศึกษาพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี	ยอมรับสมมติฐาน
4. การเปรียบเทียบสถานภาพของผู้อยู่อาศัยกับการศึกษาพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี	ปฏิเสธสมมติฐาน
5. การเปรียบเทียบจำนวนสมาชิกกับการศึกษาพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี	ยอมรับสมมติฐาน

6. การเปรียบเทียบลักษณะที่อยู่อาศัยกับการศึกษาพฤติกรรม การจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี	ยอมรับสมมติฐาน
7. การเปรียบเทียบระยะเวลาที่อยู่อาศัยกับการศึกษา พฤติกรรม การจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี	ยอมรับสมมติฐาน
8. การเปรียบเทียบสถานภาพทางสังคมกับการศึกษา พฤติกรรม การจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี	ยอมรับสมมติฐาน
9. การเปรียบเทียบลักษณะอาชีพกับการศึกษาพฤติกรรม จัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี	ยอมรับสมมติฐาน
10. การเปรียบเทียบรายได้เฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือนกับ การศึกษาพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนใน เขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี	ยอมรับสมมติฐาน

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง การศึกษาพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ซึ่งการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี 2) การศึกษาพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล โดยประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ครั้วเรือนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง จำนวน 4,019 ครั้วเรือน และจะใช้วิธีการคำนวณกลุ่มตัวอย่าง จากจำนวนประชากรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี จำนวน 364 ครั้วเรือน จากนั้นจะนำกลุ่มตัวอย่างที่ได้จำนวน 364 ครั้วเรือน มาสุ่มชั้นภูมิอีกครั้ง ซึ่งเป็นการสุ่มแบบเป็นชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) มีการจัดแบ่งครั้วเรือนเป็น กลุ่มหรือชั้นย่อย ๆ ก่อน แล้วเลือกกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วน (Proportional) ในแต่ละชั้น จากนั้นจึงใช้การสุ่มอย่างง่าย โดยกำหนดให้เจ้าบ้านหรือสมาชิกจำนวนครั้วเรือน 1 คน : 1 ครั้วเรือน ซึ่งสามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 54.95 มีอายุระหว่าง 51 – 60 ปี คิดเป็นร้อยละ 33.24 มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา/ปวช. คิดเป็นร้อยละ 42.31 โดยมีสถานภาพเป็นผู้อาศัย คิดเป็นร้อยละ 53.02 มีจำนวนสมาชิก 2 – 3 คน คิดเป็นร้อยละ 78.57 โดยมีลักษณะที่อยู่อาศัยที่เป็นบ้านเดี่ยว คิดเป็นร้อยละ 68.41 มีระยะเวลาที่อยู่อาศัย 5 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 72.25 มีสถานภาพทางสังคมที่เป็นประชาชนทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 95.33 ซึ่งมีลักษณะอาชีพเอกชน / โรงงาน คิดเป็นร้อยละ 25.55 โดยมีรายได้เฉลี่ยของครั้วเรือนต่อเดือน 15,000 – 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 38.46

การศึกษาพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี

ผู้วิจัยได้กำหนดแบบสอบถามการศึกษาพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ออกเป็น 3 ด้านตามหลัก 3R : Reduce Reuse Recycle (การลดจำนวน การใช้ซ้ำ การนำกลับมาใช้ใหม่) โดยสามารถสรุปผลการวิจัยเป็นรายด้านได้ดังนี้

1. ด้านการลดจำนวน (Reduce)

จากการวิเคราะห์พฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี พบว่า ผลการสำรวจระดับการศึกษา พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ของกลุ่มตัวอย่าง ด้านการลดจำนวน (Reduce) โดยภาพรวม ประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง มีระดับพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอย ด้านการลดจำนวน (Reduce) อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.08$) คือ ปฏิบัติบางครั้ง 1-2 เดือน ต่อครั้ง และมีระดับพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยด้านการลดจำนวน (Reduce) อยู่ในระดับควรปรับปรุง

2. ด้านการใช้ซ้ำ (Reuse)

จากการวิเคราะห์พฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี พบว่า ผลการสำรวจระดับการศึกษา พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ของกลุ่มตัวอย่าง ด้านการใช้ซ้ำ (Reuse) โดยภาพรวมประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง มีระดับพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยด้านการใช้ซ้ำ (Reuse) อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.95$) คือ ปฏิบัติบางครั้ง 1-2 เดือน ต่อครั้ง และมีระดับพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยด้านการใช้ซ้ำ (Reuse) อยู่ในระดับควรปรับปรุง

3. ด้านการนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle)

จากการวิเคราะห์พฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี พบว่า ผลการสำรวจระดับการศึกษา พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ของกลุ่มตัวอย่าง ด้านการนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) โดยภาพรวมประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง มีระดับพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยด้านการนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.68$) คือ ปฏิบัติบางครั้ง 1-2 เดือน ต่อครั้ง และมีระดับพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยด้านนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) อยู่ในระดับต้องปรับปรุง

การเปรียบเทียบรายได้เฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือนกับการศึกษาพฤติกรรม การจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอนำสนธิคม จังหวัดชลบุรี ผลการทดสอบยอมรับสมมติฐาน

อภิปรายผลการศึกษา

การศึกษาเรื่อง พฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอนำสนธิคม จังหวัดชลบุรี มีประเด็นสำคัญในการอภิปรายดังนี้

พฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอนำสนธิคม จังหวัดชลบุรี ในภาพรวมพบว่า โดยภาพรวมของพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอนำสนธิคม จังหวัดชลบุรี ประชาชนมีพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับควรปรับปรุง ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของนฤมล คำนตระกูล (2560) ได้ศึกษาถึงพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลขนงพระ อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ประชาชนมีพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน โดยรวมอยู่ในระดับไม่ปฏิบัติเลย และผลงานวิจัยของลิลดา ทองบุราณ และมนัสนันท์ ลิมปวิทยากุล (2565) ได้ศึกษาพฤติกรรมคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองวารินชำราบ อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ประชาชนมีพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน โดยรวมอยู่ในระดับต่ำมาก แต่ไม่สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ก้องพิพัฒน์ กองคำ(2563) ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนบ้านโกทา ตำบลศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอย โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก

เปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอนำสนธิคม จังหวัดชลบุรี จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพของผู้อยู่อาศัย จำนวนสมาชิก ลักษณะที่อยู่อาศัย ระยะเวลาที่อยู่อาศัย สถานภาพทางสังคม ลักษณะอาชีพ และรายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือน มีดังนี้

ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนแตกต่างกันซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของนฤมล คำนตระกูล (2560) ได้ศึกษาถึงพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลขนงพระ อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของลิลดา ทองบุราณ และมนัสนันท์ ลิมปวิทยากุล (2565) ได้ศึกษาพฤติกรรมคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองวารินชำราบ อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมจัดการ

ขยะมูลฝอย พบว่า เพศต่างกัันมีพฤติกรรมกาจัดการขยะที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

ประชาชนที่มีอายุต่างกััน มีพฤติกรรมกาจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของของนฤมล ด้านตระกูล (2560) ได้ศึกษาถึงพฤติกรรมกาจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลชนงพระ อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของของลิตดา ทองบุราณ และมนัสนันท์ ลิมปวิทยากุล (2565) ได้ศึกษาพฤติกรรมกาคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองวารินชำราบ อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า อายุต่างกััน มีพฤติกรรมกาจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01

ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกััน มีพฤติกรรมกาจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกันซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของของนฤมล ด้านตระกูล (2560) ได้ศึกษาถึงพฤติกรรมกาจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลชนงพระ อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของของลิตดา ทองบุราณ และมนัสนันท์ ลิมปวิทยากุล (2565) ได้ศึกษาพฤติกรรมกาคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองวารินชำราบ อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ระดับการศึกษาต่างกััน มีพฤติกรรมกาจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01

ประชาชนที่มีสถานภาพของผู้อยู่อาศัยต่างกััน มีพฤติกรรมกาจัดการขยะมูลฝอยไม่แตกต่างกัน ซึ่งต่างไปจากผลงานวิจัยของของนฤมล ด้านตระกูล (2560) ได้ศึกษาถึงพฤติกรรมกาจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลชนงพระ อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของของลิตดา ทองบุราณ และมนัสนันท์ ลิมปวิทยากุล (2565) ได้ศึกษาพฤติกรรมกาคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองวารินชำราบ อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า สถานภาพของผู้อยู่อาศัยต่างกััน มีพฤติกรรมกาจัดการขยะมูลฝอยไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

ประชาชนที่มีจำนวนสมาชิกต่างกััน มีพฤติกรรมกาจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกันซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของของนฤมล ด้านตระกูล (2560) ได้ศึกษาถึงพฤติกรรมกาจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลชนงพระ อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของของลิตดา ทองบุราณ และมนัสนันท์ ลิมปวิทยากุล (2565) ได้ศึกษาพฤติกรรมกาคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองวารินชำราบ อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า จำนวนสมาชิกต่างกััน มีพฤติกรรมกาจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01

จัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลชนงพระ อำเภอปากช่อง จังหวัด นครราชสีมา และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของของลิตา ทองบุราณ และมนัสนันท์ ลิ้มปวิทยากุล (2565) ได้ศึกษาพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองวารินชำราบ อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า รายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนต่างกัน มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี พบว่า พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับควรปรับปรุง ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะจากการศึกษาดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ภายใต้หลักการ 3Rs หรือ 3 ช: ด้านการลดจำนวน (Reduce), ด้านการใช้ซ้ำ (Reuse) และด้านการนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) พบว่า ประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง มีระดับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยด้านการลดจำนวน (Reduce) อยู่ในระดับควรปรับปรุง ดังนั้น จึงมีข้อเสนอแนะนโยบายที่จำเป็นต้องได้รับการแก้ไขอย่างมีประสิทธิภาพ และยั่งยืน ได้ดังนี้

1. ให้องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียงดำเนินการนำโครงการเกี่ยวกับหลักการ 3Rs หรือ 3 ช: ด้านการลดจำนวน (Reduce), ด้านการใช้ซ้ำ (Reuse) และด้านการนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) บรรจุเข้าไปแผนพัฒนาท้องถิ่น

2. องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง ควรนำแนวทางการดำเนินการธนาคารขยะ (Recyclable Waste Bank) โดยมีการดำเนินงานเพื่อส่งเสริม การคัดแยกขยะมูลฝอย โดยเริ่มต้นที่เยาวชนและชุมชนเป็นหลัก และใช้สถานที่กลางดำเนินการ เพื่อให้ประชาชนและชุมชน เกิดความเข้าใจในการคัดแยกขยะมูลฝอย และมีการนำถังขยะ มีการจัดให้มีระบบการเก็บขนขยะมูลฝอย และกำหนดวัน เวลา สถานที่ และเส้นทางการเก็บขนขยะมูลฝอยให้แก่ประชาชน

3. องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง ควรมีรูปแบบการดำเนินงานเพื่อส่งเสริมให้ภาคประชาชนมีการคัดแยกขยะรีไซเคิล โดยใช้หลักการของธนาคารมาประยุกต์ใช้เพื่อให้สมาชิกนำขยะรีไซเคิลมาขายที่ธนาคาร โดยมีคณะกรรมการธนาคารขยะชุมชน/หมู่บ้าน และคณะทำงานธนาคารขยะชุมชน/หมู่บ้านที่ได้รับการคัดเลือกมาดำเนินการคัดแยกและชั่งน้ำหนัก คำนวณเป็นมูลค่าและบันทึกข้อมูลการขายลงสมุดคู่ฝาก โดยใช้ราคาที่คณะกรรมการธนาคารขยะชุมชน/หมู่บ้านได้ประสานงานกับผู้ประกอบการรับซื้อขยะรีไซเคิลเป็นเกณฑ์ในการกำหนดราคา รายได้จาก

การดำเนินการธนาคารขยะชุมชน/หมู่บ้าน จะนำมาใช้เป็นทุนหมุนเวียนในการดำเนินการ และใช้ในส่งเสริมกิจกรรมและสวัสดิการของสมาชิกธนาคารขยะต่อไป

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง ควรมีการรณรงค์สร้างการรับรู้ และจิตสำนึกให้ประชาชนในทุกพื้นที่ที่มีส่วนร่วมในการลดปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนและคัดแยกขยะที่สามารถนำไปรีไซเคิลได้ และพัฒนาสู่การจัดตั้งธนาคารขยะของชุมชนหรือหมู่บ้านเพื่อเป็นสถานที่รวบรวมและรับซื้อขยะรีไซเคิลจากประชาชน ช่วยสร้างมูลค่าเพิ่มและยังส่งเสริมการจัดสรรสวัสดิการสังคมในรูปแบบต่าง ๆ ผ่านการดำเนินการธนาคารขยะ รวมถึงยังเป็นการสนับสนุนให้ชุมชนมีการบริหารจัดการขยะมูลฝอยได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน
2. องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง ควรมีการอบรมให้ความรู้ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ส่งเสริมและสร้างจิตสำนึกในการจัดการขยะมูลฝอยให้ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี เพื่อช่วยลดปริมาณขยะมูลฝอยที่เพิ่มขึ้น และช่วยลดสถานะโลกร้อนได้อีกทางหนึ่งด้วย
3. องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง ควรมีการจัดอบรม โครงการดังกล่าว ให้ความรู้แก่ผู้นำชุมชน ประชาชนในท้องถิ่น หรือกลุ่มเป้าหมายต่างๆ ให้ครอบคลุมทุกบริบท เพื่อให้ผู้เข้าอบรมดังกล่าวได้เข้าใจในบทบาทของธนาคารขยะและสามารถนำไปถ่ายทอดความรู้ต่อไปได้ดียิ่งขึ้น
4. องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง ควรมีการสร้างกลุ่มภาคีต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วม ในการบริหารจัดการ โครงการธนาคารขยะ (Recyclable Waste Bank) ร่วมกัน เช่น องค์กรเอกชน บริษัท กลุ่มโรงงานอุตสาหกรรม รัฐวิสาหกิจในพื้นที่ เข้ามาเป็นคณะทำงานเพื่อขับเคลื่อนร่วมกัน เพื่อทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่ชัดเจน
5. องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง ควรมีการดำเนินการชี้แจง แนะนำให้ครัวเรือนหรือประชากรแฝงที่มีเป็นจำนวนมาก ที่พักอาศัยอยู่ตามตึกแถว ห้องแถว อพาร์ทเมนท์ คอนโดมิเนียม หรือแคมป์คนงาน มีการคัดแยกขยะต้นทาง คัดแยกขยะตามหลัก 3Rs โดยการลงพื้นที่และประชาสัมพันธ์สื่อสารผ่านช่องทางประเภทต่าง ให้ตระหนักถึงความสำคัญของภาวะโลกร้อน และช่วยลดปัญหาขยะได้อีกทางหนึ่ง

ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

1. ควรทำการศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล เขตเทศบาล หรือเขตเมืองอื่น ๆ และนำผลการศึกษาที่ได้มาเปรียบเทียบ เพื่อให้ได้ภาพรวมของพฤติกรรมประชาชน

2. ควรมีการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรีเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย โดยวิธีการสัมภาษณ์ความคิดเห็นและเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นเพื่อนำผลการวิจัยมาปรับปรุงการทำงาน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมควบคุมมลพิษ. (2549). ข้อมูลความปลอดภัยเคมีภัณฑ์. เข้าถึงได้จาก <http://www.pcd.go.th>
- ขวัญจิตต์ จันทร์นำหว่า. (2557). พฤติกรรมและความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลกลาง อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาเวชศาสตร์ชุมชน, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- งานกรเจ้าหน้าที่ สำนักปลัดเทศบาลตำบลหนองคำลิ่ง. (2558). โครงสร้างองค์กร. เข้าถึงได้จาก <http://nongtumlueng.go.th/>
- จิตติพงษ์ กาทอง. (2552). พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลแก่งโสภา อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชานโยบายสาธารณะ, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ฉัฐกร ชูเกียรติ. (2548). การบริหารจัดการขยะมูลฝอยเชิงกลยุทธ์: กรณีศึกษาเทศบาลตำบลด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการพัฒนา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ชัชกุล รัตนวิบูลย์. (2543). พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในพื้นที่เขตสายไหม กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ชัยชนะ สงคำ. (2554). พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน ในเขตเทศบาลตำบลเจ้บิลิ่ง อำเภอมืองสตูล จังหวัดสตูล. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารทั่วไป, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ดวงเด่น ศรีบุรี. (2547). การบริหารจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลคอนแก้ว อำเภอมะริม จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เทศบาลตำบลหนองคำลิ่ง. (2558). แผนพัฒนาสามปี เทศบาลตำบลหนองคำลิ่ง (2558-2560). ชลบุรี: เทศบาลตำบลหนองคำลิ่ง.
- นนทยา ศิริคุณ, สุกันญา คำเจริญ และชญัญฐิตา ฤทธิ์นรเศรษฐ์. (2549). พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองบ้านไผ่ อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น.
- ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

นิภา ธรรมวิชชาบุรณ์. (2550). พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชน
เขตเทศบาลตำบลหนองคล้า ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลตำบลหนองคล้า อำเภอท่า
ใหม่
จังหวัดจันทบุรี. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการ
ปกครอง

ท้องถิ่น, วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ผดุงศักดิ์ นัยติบ. (2556). การบริหารจัดการขยะมูลฝอยในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแหง
อำเภองาว จังหวัดลำปาง. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชา
นโยบายสาธารณะ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยพะเยา.

พรทิพย์ บุญเพ็ญ. (2554). พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบล
เกาะช้าง อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตร
มหาบัณฑิต,

สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ,
มหาวิทยาลัยบูรพา.

พรศักดิ์ ธนวัฒน์สกุล. (2553). การบริหารจัดการขยะมูลฝอยโดยเครือข่ายท้องถิ่น ในเขตอำเภอ
หาดใหญ่ จังหวัดสงขลา. การศึกษาอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต,
สาขาวิชา

การปกครองท้องถิ่น, วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น. มหาวิทยาลัยขอนแก่น

พิสิษฐ์ สิ้นธิสุทธิ. (2553). การบริหารจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือน ในพื้นที่องค์การบริหาร
ส่วนตำบลโนน สมบูรณ์ อำเภอบึงกาฬ จังหวัดหนองคาย. วิทยานิพนธ์
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น, วิทยาลัยการ
ปกครอง

ท้องถิ่น. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ภวัต การะวิวัฒนา. (255 1). กระบวนการบริหารจัดการขยะของชุมชนกรณีศึกษา ชุมชน
ในเขตเทศบาล ตำบลแะ อำเภอครบุรี จังหวัดนครราชสีมา. การศึกษาค้นคว้า
อิสระ

รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น, วิทยาลัยการ
ปกครอง

ท้องถิ่น, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ระเบียบ ขยันดี. (2553). การบริหารจัดการขยะมูลฝอยโดยชุมชนในเขตเทศบาลตำบลลำพญา
อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต,
สาขาวิชา

การปกครองท้องถิ่น, วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2530). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525. กรุงเทพฯ:

ราชบัณฑิตยสถาน.

รุ่งกิจ บูรณ์เจริญ. (2554). การจัดการขยะฐานศูนย์: กรณีศึกษาโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภอ
จอมพระ จังหวัดสุรินทร์. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการ
จัดการ

สิ่งแวดล้อม, คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหาร
ศาสตร์.

รุ่งอรุณ วงษ์อินทร์. (2556). พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลเมือง
อ่างศิลา อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตร
มหาบัณฑิต,

สาขาวิชาการบริหารทั่วไป, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.

ลือชัย วงษ์ทอง. (2555). เอกสารประกอบการสอนวิชาการระเบียบวิธีวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์.

ชลบุรี: วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.

วลัยพร สกกุลพอง. (255 1). การศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาล
เมืองมาบตาพุด จังหวัดระยอง. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต,
สาขาวิชา

การบริหารทั่วไป, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.

วันชัย มีชาติ. (2548). พฤติกรรมการบริหารองค์การสาธารณะ. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
วิช โพร้ทอง. (255). พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประ ชาชนในเขตพื้นที่ขององค์การ

บริหารส่วนตำบลทรายมูล อำเภอองค์รักษ์ จังหวัดนครนายก. วิทยานิพนธ์

รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น, วิทยาลัยการ

ปกครอง

ท้องถิ่น, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สำนักทะเบียนท้องถิ่น เทศบาลตำบลหนองคำลิ่ง. (2558). สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานของ

เทศบาลตำบลหนองคำลิ่ง. เข้าถึงได้จาก <http://www.nongtumlueng.go.th>

สำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2548). รายงานประจำปี 2548

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ:

สำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.

สินีนานู ชื่นบาน. (2556). พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนในเทศบาล

ตำบลนาป่า อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตร

มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารทั่วไป, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัย

บูรพา.

สุพัตรา คุโพนทอง. (2553). การบริหารจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบล โพนพิสัย

อำเภอ โพนพิสัย จังหวัดหนองคาย. การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตร

มหาบัณฑิต,

สาขาวิชานโยบายสาธารณะ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สุภาพร ศรีงาม. (2552). พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบล

ดอนหัวพ้อ อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต,

สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมืองและการบริหารจัดการ, คณะรัฐศาสตร์และ

นิติศาสตร์,

มหาวิทยาลัยบูรพา.

สุระ คงเกษม. (2554). การบริหารจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลบาง

อำเภอเซก ๑ จังหวัดหนองคาย. การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต,

สาขาวิชานโยบายสาธารณะ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

Yamane, T. (1973). Statistics and introductory analysis. New York: Harper and Row.

สรุปผลการวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือการวิจัย (IOC)
เรื่อง การศึกษาพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตพื้นที่
องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อ	ข้อความ	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ค่า ดัชนี IOC	แปลผล
		ท่านที่	ท่านที่	ท่านที่			
		1	2	3			
1	เพศ () ชาย () หญิง	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
2	อายุ () อายุ 20 – 30 ปี () อายุ 31 - 40 ปี () อายุ 41 - 50 ปี () อายุ 51 - 60 ปี () อายุ 60 ปีขึ้นไป	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
3	ระดับการศึกษา () ประถมศึกษา () มัธยมศึกษา/ปวช () อนุปริญญา/ปวส () ปริญญาตรี () สูงกว่าปริญญาตรี () อื่นๆ (ระบุ)	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้

ข้อ	ข้อความ	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ค่า ดัชนี IOC	แปลผล
		ท่านที่	ท่านที่	ท่านที่			
		1	2	3			
4	สถานภาพของผู้อยู่อาศัย () เจ้าบ้าน () ผู้อาศัย	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
5	จำนวนสมาชิก () 1 คน () 2 – 3 คน () 3 – 4 คน () 5 คนขึ้นไป	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้

ข้อ	ข้อความ	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ค่า ดัชนี IOC	แปลผล
		ท่านที่	ท่านที่	ท่านที่			
		1	2	3			
6	ลักษณะที่อยู่อาศัย () บ้านเดี่ยว () ห้องชุด (เช่น อพาร์ทเมนท์ คอนโดมิเนียม) () ทาวน์เฮาส์ (รวมบ้านแฝดด้วย) () ตึกแถว ห้องแถว เรือนแถว () อื่นๆ (ระบุ)	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
6	ระยะเวลาที่อยู่อาศัย () น้อยกว่า 1 ปี	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้

ข้อ	ข้อความ	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ค่า ดัชนี IOC	แปลผล
		ท่านที่	ท่านที่	ท่านที่			
		1	2	3			
	☐ 1 – 2 ปี ☐ 2 – 5 ปี ☐ 5 ปีขึ้นไป						
8	สถานภาพทางสังคม (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) ☐ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ☐ อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ☐ คณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) ☐ คณะกรรมการชุมชน ☐ ประชาชนทั่วไป ☐ อื่นๆ (ระบุ)	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี

ข้อ	ข้อความ	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ค่า ดัชนี IOC	แปลผล
		ท่านที่	ท่านที่	ท่านที่			
		1	2	3			
พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนตามหลัก 3R : Reduce Reuse Recycle - ด้านการลดจำนวน (Reduce)							

1	ท่านปฏิเสธการรับถุงพลาสติก เมื่อซื้อของที่ร้านสะดวกซื้อหรือซูเปอร์มาร์เก็ต	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
2	ท่านเลือกซื้อบรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมที่ร้านสะดวกซื้อหรือซูเปอร์มาร์เก็ต	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
3	ท่านพกกระบอกน้ำส่วนตัวเวลาออกไปข้างนอก	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
4	ท่านนำปิ่นโตหรือกล่องอาหารไปซื้ออาหารที่ร้าน	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
5	ท่านเลือกซื้อสินค้าที่ไม่ก่อให้เกิดขยะมูลฝอยมากเกินไปจนจำเป็น เช่น ผลิตภัณฑ์ชนิดเติม	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
6	ท่านเลือกทานอาหารที่ร้านแทนการใส่กล่องกลับบ้าน	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
7	ท่านเลือกซื้อสินค้าที่ใช้ผลิตภัณฑ์ชนิดเติมแทนผลิตภัณฑ์ที่ใช้แล้วทิ้งครั้งเดียวในครัวเรือน	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
8	ท่านได้ให้คำแนะนำแก่เพื่อนบ้านเพื่อให้ช่วยกันลดขยะมูลฝอย	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนตามหลัก 3R : Reduce Reuse Recycle							
- ด้านการใช้ซ้ำ (Reuse)							
9	ท่านนำถุงผ้า/ถุงพลาสติกที่ใช้ซ้ำได้ไปซื้อของที่ร้านสะดวกซื้อหรือซูเปอร์มาร์เก็ต	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
10	ท่านได้มีการใช้ผ้าเช็ดมือแทนกระดาษชำระในครัวเรือน	1	1	0	2	0.67	ใช้ได้

11	ท่านมีการนำเสื้อผ้าเก่ามาแก้ไขตัดแปลงเพื่อนำกลับมาใส่ซ้ำหรือนำมาใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน เช่น กระเป๋าผ้า ผ้าเช็ดพื้น	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
12	เมื่ออุปกรณ์ชำรุด ท่านมีการซ่อมแซมเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ ไม่ทิ้งเป็นขยะ	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
ข้อ	ข้อคำถาม	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ค่าดัชนี IOC	แปลผล
		ท่านที่ 1	ท่านที่ 2	ท่านที่ 3			
พฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนตามหลัก 3R : Reduce Reuse Recycle - ด้านการใช้ซ้ำ (Reuse)							
13	ขยะประเภทลังกระดาษท่านเก็บไว้ขายหรือนำกลับมาใช้ซ้ำอีกในครัวเรือน	1	1	0	2	0.67	ใช้ได้
14	ท่านมีการนำกระดาษหน้าเดียวกลับมาใช้ซ้ำในครัวเรือนบ้างหรือไม่	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
15	ท่านได้ให้คำแนะนำบุคคลอื่นในการนำสิ่งของไปใช้ซ้ำบ้างหรือไม่	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
พฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนตามหลัก 3R : Reduce Reuse Recycle - ด้านการนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle)							
16	ท่านได้คัดแยกขยะแก้ว/ขวดแก้ว ก่อนนำไปทิ้ง ขาย/บริจาค	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
17	ท่านได้คัดแยกขยะกระดาษหรือลังกระดาษ ก่อนนำไปทิ้ง ขาย/บริจาค	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
18	ท่านได้คัดแยกขยะพลาสติก ก่อนนำไปทิ้ง ขาย/บริจาค	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้

19	ท่านได้คัดแยกขยะกระป๋อง ก่อนนำไปทิ้ง ขาย/บริจาค	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
20	ท่านได้คัดแยกขยะวัสดุโลหะอื่นๆ ก่อนนำ ไปทิ้ง ขาย/บริจาค	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
21	ท่านได้เลือกซื้อของที่มาจากวัสดุรีไซเคิล	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
22	ท่านได้ให้คำแนะนำบุคคลอื่นในการนำ สิ่งของ/ขยะมูลฝอยไปรีไซเคิล	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
23	ท่านได้เลือกซื้อสินค้าที่นำกลับมารีไซเคิล ได้หรือที่ผลิตจากวัสดุรีไซเคิล	1	1	0	2	0.67	ใช้ได้

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการศึกษาพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนใน
เขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียงอำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี

.....

.....

.....

.....

แบบสอบถาม

เรื่อง การศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือน ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอนำสนธิคม จังหวัดชลบุรี

ตอนที่ 1 คำถามส่วนบุคคลเกี่ยวกับการศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือน ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียงอำเภอนำสนธิคม จังหวัดชลบุรี

คำชี้แจง : โปรดพิจารณาข้อความที่เสนอ แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ที่ตรงกับข้อมูลจริงของผู้ตอบแบบสอบถาม

1.เพศ

- ชาย หญิง

2.อายุ

- 20 – 30 ปี 31 - 40 ปี
 41 – 50 ปี 51– 60 ปี
 60 ปีขึ้นไป

3.ระดับการศึกษา

- ประถมศึกษา มัธยมศึกษา/ปวช.
 อนุปริญญา/ปวส. ปริญญาตรี
 สูงกว่าปริญญาตรี อื่นๆ (ระบุ)

4.สถานภาพของผู้อยู่อาศัย

- เจ้าบ้าน ผู้อาศัย

5.จำนวนสมาชิก

- 1 คน 2 – 3 คน

3 – 4 คน

 5 คนขึ้นไป

6. ลักษณะที่อยู่อาศัย

 บ้านเดี่ยว ห้องชุด (เช่น อพาร์ทเมนต์ คอนโดมิเนียม)

 ทาวน์เฮาส์ (รวมบ้านแฝดด้วย)

 ตึกแถว ห้องแถว เรือนแถว

 อื่นๆ (ระบุ)

7. ระยะเวลาที่อยู่อาศัย

 น้อยกว่า 1 ปี

 1 -2 ปี

 2- 5 ปี

 5 ปี ขึ้นไป

8. สถานภาพทางสังคม (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

 อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.)

 อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.)

 คณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.)

 คณะกรรมการชุมชน

 ประชาชนทั่วไป

 อื่นๆ (ระบุ)

9. ลักษณะอาชีพ

 เกษตรกร

 รับจ้างทั่วไป

 ค้าขาย / ประกอบธุรกิจส่วนตัว

 รับราชการ / รัฐวิสาหกิจ

 เอกชน / โรงงาน

 อื่นๆ (ระบุ)

10. รายได้เฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือน

 ต่ำกว่า 10,000 บาท

 10,000 – 15,000 บาท

 15,000 – 20,000 บาท

 20,000 – 25,000 บาท

 25,000 – 30,000 บาท

 30,000 บาทขึ้นไป

ตอนที่ 2 คำถามระดับการศึกษาพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี

คำชี้แจง : จงทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความคิดเห็น ที่ตรงกับความเป็นจริงของผู้ตอบ แบบสอบถามมากที่สุด โดยเลือกเพียงคำตอบเดียว โดยแต่ละช่วงมีความหมาย ดังนี้

พฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอย ปฏิบัติประจำ	ให้ 5 คะแนน
พฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอย ปฏิบัติบ่อย	ให้ 4 คะแนน
พฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอย ปฏิบัติปานกลาง	ให้ 3 คะแนน
พฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอย ปฏิบัติบางครั้ง	ให้ 2 คะแนน
พฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอย ไม่ปฏิบัติเลย	ให้ 1 คะแนน

ข้อ ที่	พฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือน ตามหลัก 3R : Reduce Reuse Recycle	ระดับความคิดเห็น				
		ไม่ ปฏิบัติ เลย (1)	ปฏิบัติ บางครั้ง 1-2 เดือน ต่อครั้ง (2)	ปฏิบัติ ปานกลาง สัปดาห์ ละ 1-2 ครั้ง (3)	ปฏิบัติ บ่อย 4-6 วัน ต่อ สัปดาห์ (4)	ปฏิบัติ ประจำ ทุก ครั้ง (5)
การลดจำนวน (Reduce)						
1.	ท่านปฏิเสธการรับถุงพลาสติก เมื่อซื้อของที่ร้าน สะดวกซื้อหรือซูเปอร์มาร์เก็ต					
2.	ท่านเลือกซื้อบรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ที่ร้านสะดวกซื้อหรือซูเปอร์มาร์เก็ต					
3.	ท่านพกกระบอกน้ำส่วนตัว เวลาออกไปข้างนอก					
4.	ท่านนำปิ่นโตหรือกล่องอาหารไปซื้ออาหารที่ร้าน					

5.	ท่านเลือกซื้อสินค้าที่ไม่ก่อให้เกิดขยะมูลฝอยมากเกินไป ความจำเป็น เช่น ผลิตภัณฑ์ชนิดเติม					
6.	ท่านเลือกทานอาหารที่ร้านแทนการใส่กล่องกลับบ้าน					
7.	ท่านเลือกซื้อสินค้าที่ใช้ผลิตภัณฑ์ชนิดเติมแทน ผลิตภัณฑ์ที่ใช้แล้วทิ้งครั้งเดียวในครัวเรือน					
การใช้ซ้ำ (Reuse)						
8.	ท่านได้ให้คำแนะนำแก่เพื่อนบ้านเพื่อให้ช่วยกันลดขยะ มูลฝอย					
9.	ท่านนำถุงผ้า/ถุงพลาสติกที่ใช้ซ้ำได้ไปซื้อของที่ร้าน สะดวกซื้อหรือซูเปอร์มาร์เก็ต					
10.	ท่านได้มีการใช้ผ้าเช็ดมือแทนกระดาษชำระใน ครัวเรือน					
11.	ท่านมีการนำเสื้อผ้าเก่ามาแก้ไขตัดแปลงเพื่อนำ กลับมาใส่ซ้ำหรือนำมาใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน เช่น กระเป๋าผ้า ผ้าเช็ดพื้น					
12.	เมื่ออุปกรณ์ชำรุด ท่านมีการซ่อมแซมเพื่อนำกลับมา ใช้ใหม่ ไม่ทิ้งเป็นขยะ					
13.	ขยะประเภทลังกระดาษท่านเก็บไว้ขายหรือนำกลับมา ใช้ซ้ำอีกในครัวเรือน					
14.	ท่านมีการนำกระดาษหน้าเดียวกลับมาใช้ซ้ำใน ครัวเรือนบ้างหรือไม่					
15.	ท่านได้ให้คำแนะนำบุคคลอื่นในการนำสิ่งของไปใช้ ซ้ำบ้างหรือไม่					
การนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle)						
16.	ท่านได้คัดแยกขยะแก้ว/ขวดแก้ว ก่อนนำไปทิ้ง ขยาย/บริจาค					
17.	ท่านได้คัดแยกขยะกระดาษหรือลังกระดาษ ก่อนนำ ไปทิ้ง ขยาย/บริจาค					
18.	ท่านได้คัดแยกขยะพลาสติก ก่อนนำไปทิ้ง ขยาย/บริจาค					

19.	ท่านได้คัดแยกขยะกระป๋อง ก่อนนำไปทิ้ง ขाय/ บริจาค					
20.	ท่านได้คัดแยกขยะวัสดุ โลหะอื่นๆ ก่อนนำไปทิ้ง ขाय/ บริจาค					
21.	ท่านได้เลือกซื้อของที่มาจากวัสดุรีไซเคิล					
22.	ท่านได้ให้คำแนะนำบุคคลอื่นในการนำสิ่งของ/ขยะ มูลฝอยไปรีไซเคิล					
23.	ท่านได้เลือกซื้อสินค้าที่นำกลับมารีไซเคิลได้หรือที่ ผลิตจากวัสดุรีไซเคิล					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการศึกษาพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือน
ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเหียง อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	ชินภัทร์ เย็นฉ่ำ
วัน เดือน ปี เกิด	25 ธันวาคม 2529
สถานที่เกิด	จังหวัดพิษณุโลก
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 376/1 หมู่ที่ 8 ตำบลหนองเหียง อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี
ตำแหน่งและประวัติการทำงาน	รับราชการสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดชลบุรี กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ในตำแหน่ง นักส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
ประวัติการศึกษา	2552 วิทยาศาสตรบัณฑิต (วทบ.ภูมิศาสตร์) มหาวิทยาลัยนเรศวร 2555 รัฐศาสตรบัณฑิต (รบ.) มหาวิทยาลัยรามคำแหง